

Årsberetning 2012

Indholdsfortegnelse

Forord	5
Den militære anklagemyndigheds opgaver, organisation og uafhængighed.....	7
Den militære straffe- og retsplejeordning.....	9
Reglerne for behandling af militære straffesager	12
Reglerne i den militære straffelov	23
Afgrænsningen mellem militære straffesager og militære disciplinarsager	28
Gennemgang af udvalgte konkrete straffesager fra 2012.....	31
Eksempler på nye strafferetlige undersøgelser indledt i 2012	32
Sanktioner i militære straffesager i 2012	35
Sanktioner for overtrædelse af militær straffelov	37
Sanktioner for overtrædelse af straffeloven.....	56
Sanktioner for overtrædelse af færdselsloven.....	60
Sanktioner for overtrædelse af den øvrige strafbelagte lovgivning	64
Eksempler på sager afsluttet uden tiltale og frifindende domme	69
Særlige undersøgelser i strafferetsplejens former	73
Særligt om efterforskning af sager i internationale missionsområder.....	74
Supplerende oplysninger om sager omtalt i tidligere beretninger	81
Undersøgelse af sager <i>uden for</i> strafferetsplejen	85
Den militærjuridiske rådgiverordning i forsvaret og humanitær folkeret m.v.....	86
Internationale aktiviteter i 2012.....	90
Hjemmeværnssager	91
Bilagsdel	99
Sagsstatistik	105

ISBN 978-87-92431-06-6

Forord

2012 var navnlig præget af behandlingen af en række sager med tilknytning til forsvarets internationale engagement, der fortsat har en betydelig tyngde i den militære anklagemyndigheds ressourceforbrug. Flere af sagerne har haft en mere alvorlig karakter og har medført tiltalerejsning for grov pligtforsømmelse under væbnet konflikt.

Den militære anklagemyndighed har *pligt* til at undersøge en række hændelser knyttet til de danske styrkebidrag til internationale operationer. Det gælder f.eks. magtanvendelse, ligesom der har dannet sig en praksis i forsvaret om, at auditøren rutinemæssigt foretager undersøgelser af formodede civile tab.

Det danske styrkebidrag til NATO's counter-piracy operationer i Adenbugten indebar i beretningsåret undersøgelse af to sager om magtanvendelse over for formodede pirater. Den ene sag vedrørte to gidsler, der blev dræbt i forbindelse med en befrielsesaktion, mens den anden sag vedrørte en anmeldelse fra Søværnets Operative Kommando (SOK) om våbenbrug i 2011, der muligvis ikke var blevet indberettet ad kommandovejen. Efterforskningen blev indstillet i begge sager, da der ikke var grundlag for at statuere, at reglerne om magtanvendelse var tilsidesat.

I årets løb blev der foretaget undersøgelser i anledning af feltpræsters deltagelse i kamphandlinger. I den ene af sagerne, der var meget omtalt i medierne, blev påtale opgivet, mens en anden feltpræst vedtog en bøde for grov pligtforsømmelse i en lignende sag. En artilleriofficer, der havde medvirket til præstens konventionsstridige handlinger, vedtog en bøde for grov pligtforsømmelse. Sagerne illustrerer betydningen af klare retningslinjer for sanitetspersonels forhold i forbindelse med internationale missioner.

Flere af missionssagerne blev behandlet ved domstolene. I juli 2012 traf byretten afgørelse i den såkaldte "Dummebødesag". Sagen drejede sig om, hvorvidt en kompagnichef havde gjort sig skyldig i

grov pligtforsømmelse ved at oprette et uautoriseret sanktionssystem. Byretten gav anklagemyndigheden delvist medhold, og sagen blev anket til landsretten, der imidlertid afviste anken som følge af udeblivelse uden lovligt forfald. Spørgsmålet om admittering af anken verserer for tiden ved Højesteret.

I september 2012 traf byretten afgørelse i den såkaldte "Compound 91"-sag. Denne sag drejede sig om, hvorvidt en delingsfører havde gjort sig skyldig i grov pligtforsømmelse i forbindelse med en operation, der kostede en soldat livet og sårede fire soldater. Den pågældende officer blev frifundet i sagen, der gav anledning til en del omtale i medierne.

Den såkaldte "Apachesag" drejede sig om, hvorvidt forsvarets regler om personlig identifikation af mål var opfyldt. Denne sag måtte senere opgives, da vigtigt bevismateriale af forskellige årsager ikke kunne forelægges retten.

En soldat blev anset med frihedsstraf for uberettiget udeblivelse under væbnet konflikt ved at have indtaget tabletter med henblik på at blive hjemsendt. Byretten anså den pågældende med ubetinget fængsel i 60 dage. Landsretten var enig i strafudmålingen, men fandt det efter en helt konkret vurdering forsvarligt undtagelsesvist at gøre straffen betinget.

Også i dette beretningsår fremkom sager med forbindelse til afsluttede missioner, men hvor nye oplysninger langt senere er fremkommet. Forsvarsministeriet indgav således i efteråret anmeldelse i forbindelse med fremkomsten af en videofilm om danske styrkers indsats i den såkaldte "Operation Green Desert" i Irak i november 2004. Filmen var fremkommet i forbindelse med en verserende civilsag, som 11 irakere har anlagt mod den danske stat. Undersøgelsen er endnu ikke afsluttet.

Årets nationale sager omfattede – som de foregående år – navnlig sager om værnepligtiges

ulovlige udeblivelse fra første mødedag og færdselssager, men et øget fokus på at modvirke misbrug af statens ejendom har resulteret i flere sager om misbrug af forsvarets køretøjer til privat kørsel. Flere af disse sager er endt ved domstolene, hvor der er sket domfældelse for brugstyveri.

En tragisk dødsulykke som følge af spirituskørsel blev endeligt afgjort af landsretten, der i den konkrete sag ikke fandt anledning til at domfælde for uagtsomt manddrab på grund af omfanget af den afdødes egen skyld.

Nogle sager fra tidligere år kunne afsluttes i 2012. Det gjaldt bl.a. sagen om en dansk militær tolks mulige observationer af "Abu Graib lignende" forhold i en tilbageholdelsesfacilitet i Kandahar i 2002. Endvidere fandt sagen om den arabiske oversættelse af bogen "Jæger – i krig med eliten" sin endelige afgørelse med Højesterets dom af 25. april 2012. Sagen blev behandlet i alle tre retsinstanser.

Den militære anklagemyndigheds virksomhed er i disse år – ikke mindst i kraft af de mange udfordrende og højt profilerede sager den behandler - til stadighed genstand for interesse fra medierne og det politiske niveau m.v.

Folketingets Forsvarsudvalg stillede også i beretningsåret 2012 spørgsmål om den militære anklagemyndigheds virksomhed og rolle i Forsvarsministeriets concern m.v.

På de følgende sider kan man læse mere om sagerne og om de rammer og grundlæggende principper, der gælder for den militære anklagemyndigheds opgaveløsning.

København, april 2013

Lars Stevnsborg
Generalauditør

Den militære anklagemyndigheds opgaver, organisation og uafhængighed

Hovedopgaver

- Militære straffesager
- Tjenestemandssager
- Personvurderinger af hjemmeværns-personel
- Humanitær folkeret

Indledning

Forsvarets Auditørkorps er en uafhængig myndighed under Forsvarsministeriet, der primært efterforsker og behandler militære straffesager i ind- og udland. Den særligt sagkyndige militære anklagemyndighed har samme beføjelser som politiet og den civile anklagemyndighed i relation til efterforskning og anklagevirksomhed i militære straffesager.

Grundlaget for den militære anklagemyndigheds virke findes i den militære straffe- og retsplejeordning, der fik sit nuværende indhold efter en gennemgribende lovrevision i 2005, og retsplejeloven. De processuelle og materielle regler beskrives i de følgende afsnit.

Opgaver inden for strafferetsplejen

Den militære anklagemyndigheds hovedopgave er efterforskning og behandling af militære straffesager. Efterforskningen af militære straffesager varetages af auditørerne, der efter den militære retsplejelov kan trække på bistand fra både forsvaret og politiet. Efterforskningen foretages i praksis af politiuddannede efterforskere (auditørfuldsmægtige) under ledelse af en auditør.

Auditørerne virker som første instans i straffesager, og auditørernes afgørelser kan påklages til generalauditøren. Auditørerne giver møde som

anklagere i både byretter og landsretter og har i øvrigt samme processuelle beføjelser som statsadvokater og politidirektører i forhold til den civile retsplejelovs regler.

Generalauditøren er auditørerne overordnet og virker som klage- og tilsynsinstans i forhold til auditørerne og møder som anklager i Højesteret. Generalauditøren har samme beføjelser i militære straffesager, som rigsadvokaten er tillagt i civile straffesager. Det indebærer blandt andet, at han kan give auditørerne pålæg vedrørende behandlingen af konkrete sager og kan fastsætte bestemmelser om auditørernes udførelse af deres opgaver.

Opgaver uden for strafferetsplejen

Generalauditøren er endvidere tillagt en række opgaver uden for strafferetsplejen. Generalauditøren varetager behandlingen af tjenestemandssager inden for Forsvarsministeriets ressort og fungerer som juridisk konsulent for hjemmeværnet i sager om optagelse og afskedigelse af frivilligt personel i hjemmeværnet.

Generalauditøren er endvidere forsvarets øverste faglige myndighed inden for humanitær folkeret. Dette sagsområde omfatter generel rådgivning af militære myndigheder samt generel rådgivning og uddannelse af de militære juridiske rådgivere (MJUR) inden for den humanitære folkerets område.

Generalauditøren varetager endelig den almindelige drift og administration af den militære anklagemyndighed.

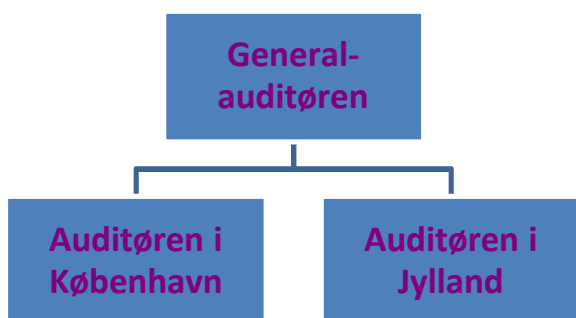
De anførte kerneopgaver er uddybet i de følgende afsnit.

Organisation

Den militære anklagemyndighed er organisatorisk opbygget med et generalauditariat i København og to operative enheder (auditørkontorer) placeret i København (øst) og Karup (vest). Auditøren i

København er dog for tiden midlertidigt placeret i en bygning ved Garderkasernen i Høvelte på grund af omfattende vandskader på kontorerne i København i forbindelse med skybruddet i juli 2011.

Fordelingen af opgaverne mellem auditørerne har traditionelt været fordelt efter regimentsmodellen, der indebærer, at den enkelte auditør havde ansvar for behandlingen af sager vedrørende konkrete militære afdelinger/værn. Denne ordning blev i 2010 ændret derhen, at opgaverne mellem auditørkontorerne generelt er fordelt geografisk. Auditøren i København varetager således strafferetlige undersøgelser m.v. øst for Storebælt, på Færøerne og i Grønland samt i de internationale missionsområder. Auditøren i Jylland varetager strafferetlige undersøgelser m.v. vest for Storebælt. Begge auditørkontorer omfatter en efterforskningsafdeling, administrativt og juridisk personale.

Generalauditøren, vicegeneralauditøren og auditørerne er jurister, der har gjort tjeneste i politiet og den civile anklagemyndighed, mens den militære anklagemyndigheds efterforskere – auditørfuldmægtige – alle er rekrutteret fra politiet.

Oplæg til omorganisering

Auditørkorpsets ledelse fremlagde i foråret 2012 et oplæg til sammenlægning af de to auditørkontorer til ét kontor i københavnsområdet under fælles ledelse og med opretholdelse af en mindre enhed i Jylland.

Spørgsmålet om en eventuel sammenlægning af kontorerne blev i november 2012 inddraget i forhandlingerne om forsvarsforliget. Der forventes at blive taget stilling til spørgsmålet i 2013.

Uafhængighed

Den militære anklagemyndighed er organisatorisk placeret som en selvstændig myndighed i Forsvarsministeriets koncern og er uafhængig af forsvaret. Den er alene undergivet forsvarsministerens tilsyn på samme måde, som den civile anklagemyndighed er underlagt justitsministerens tilsyn.

Forsvarsministeren er således efter militær retsplejelov § 6, stk. 3, generalauditøren og auditørerne overordnet og fører tilsyn med disse. Efter samme lovs § 7, stk. 2, varetager forsvarsministeren de opgaver inden for den militære retspleje, som efter retsplejeloven er henlagt til justitsministeren.

Dette indebærer bl.a., at forsvarsministeren kan fastsætte bestemmelser om de militære anklages udførelse af deres opgaver, jf. herved retsplejelovens § 98, stk. 2, og kan give de militære anklagere pålæg vedrørende behandlingen af konkrete sager, herunder om at begynde eller fortsætte, undlade eller standse forfølgning, jf. herved retsplejelovens § 98, stk. 3, samt at forsvarsministeren behandler klager over afgørelser truffet af generalauditøren som 1. instans, jf. herved retsplejelovens § 98, stk. 4. Se herom retsplejelovens kapitel 10, der er optrykt i bilagsdelen.

Den militære straffe- og retsplejeordning

Militær jurisdiktion i fredstid omfatter tjenstgørende militært personel, når der er tale om

- overtrædelse af militær straffelov
- overtrædelse af (civil) straffelov og andre strafbelagte civile bestemmelser, når overtrædelsen vedrører tjenesten, er begået i anledning af tjenesten eller på militært område m.v.

Ikke omfattet

Civilt ansatte medarbejdere og frivillige i hjemmeværnet

Indledning om den militære straffe- og retsplejeordning

Spørgsmålet om behovet for at opretholde en særlig militær strafferetlig jurisdiktion har flere gange været genstand for behandling i Folketinget. Med lovreformen i 2005 blev det fastslået, at der fortsat er behov for en særlig militær straffe- og retsplejelov. Der skulle fortsat gælde bestemmelser, der beskriver centrale militære pligter, og tilsidesættelse af disse pligter skal kunne sanktioneres, herunder med straf også under fredsforhold.

Det blev i forarbejderne om betydning af den militære *disciplin* bl.a. anført:

”Tjenesten i udlandet er ofte karakteriseret ved, at den foregår under forhold, hvor personellet kan blive udsat for situationer, som kræver skærpet agtpågivenhed, eller som kan udvikle sig til direkte militære konfrontationer. Det er i denne situa-

tion af afgørende betydning, at det udsendte personel er i stand til at løse opgaverne på en hensigtsmæssig og forsvarlig måde.

Brud på disciplinen kan efter omstændighederne få alvorlige følger og i yderste konsekvens medføre tab af menneskeliv og materiel. En hurtig og effektiv indskriden over for pligtforsømmelser i form af sanktioner kan efter omstændighederne være nødvendig for at markere konkret over for den, der forser sig, at den pågældendes adfærd er uacceptabel og har konsekvenser.

Af generalpræventive grunde gør tilsvarende sig gældende over for personellet som helhed.”

Spørgsmålet om behovet for at opretholde en særlig militær strafferetlig jurisdiktion var også genstand for behandling i Folketinget i forbindelse med lovrevisionen i 1973. Også dengang fandt man det påkrævet at underkaste tjenstgørende militært personel særlige regler om pligtforsømmelser – også i fredstid – for at beskytte forsvarrets effektivitet og kampdygtighed gennem opretholdelse af den militære disciplin og orden.

Som anført i betænkningen fra det særligt sagkyndige udvalg, der forberedte lovrevisionen i 2005, er Danmark i henhold til artikel 43, stk. 1, i 1977 Tidlægsprotokol I til Genèvekonventionerne samt 1907 Landkrigsreglementet forpligtet til at have et internt disciplinært system (*”an internal disciplinary system”*). Det antages, at denne forpligtelse også gælder i fredstid.

Militært ansatte

Militære straffesager er defineret i militær retsplejelov § 2. Det er sager, hvor tjenstgørende militært personel – og hjemsendt militært personel med hensyn til militære pligter, som påhviler det efter hjemsendelse – overtræder militær straffelov, den civile straffelov eller andre strafbelagte civile bestemmelser.

Er der tale om overtrædelser af straffeloven eller andre strafbelagte civile bestemmelser, skal overtrædelsen dog vedrøre tjenesten eller være begået i anledning af tjenesten eller på militært område mv. Ved overtrædelse af civile straffebestemmelser i udlandet forudsættes det, at der er dansk jurisdiktion (f.eks. dobbelt strafbarhed).

Også udenlandsk militært personel, der er interneret her i landet, og andre personer, der efter mellemfolkelige overenskomster, som Danmark har tiltrådt, har krav på behandling som militærpersoner, er omfattet.

Under væbnet konflikt udvides personkredsen. Det er beskrevet nedenfor.

Civilt ansatte m.v.

Civilt ansatte i forsvaret er *ikke* omfattet af den militære retspleje. Det gælder f.eks. kontorpersonale, håndværkere m.fl. Det kan dog f.eks. være fastsat i en ansættelseskontrakt, at vedkommende er tillagt militær status og dermed er omfattet af den militære retspleje.

Efter hjemmевærnslovens § 13 er *"Frivillige i hjemmевærnet [...] kun under krig eller andre ekstraordinære forhold omfattet af reglerne i militær straffelov, militær retsplejelov og militær disciplinarlov"*.

Hjemmевærnspersonel, som bliver udsendt til Afghanistan med en tidsbestemt korttidskontrakt med forsvaret, udsendes under de samme retningslinjer og bestemmelser, der gælder for alt udsendt personel under Hærens Operative Kommando, og er herunder også omfattet af den militære straffelov.

Begår en civilt ansat strafbare handlinger, behandles sagen af politiet og den civile anklagemyndighed. Hvis efterforskningen i sagen er indledt af auditøren, foregår det i praksis ved, at sa-

gen oversendes til vedkommende politikreds til videre behandling og afgørelse.

Eksempel - Kontraktansat officer ikke omfattet

Auditøren foretog efterforskning mod en militærpilot, der i marts 2008 påkørte og dræbte en tilskuer til en opvisning. Den pågældende officer havde fået forlænget sin kontrakt med forsvaret efter det fyldte 60. år. Da det under efterforskningen viste sig, at han efter kontrakten ikke længe var omfattet af den militære retspleje, oversendte auditøren samme år sagen til vedkommende politikreds.

Sagen er nærmere omtalt i årsberetningen for 2008, side 33 f., og i årsberetningen for 2010, side 58.

Den militære anklagemyndigheds strafferetlige jurisdiktionskompetence

Afgrænsningen af den militære anklagemyndigheds strafferetlige kompetence er nærmere behandlet i Årsberetningen for 2010.

Det er vigtigt, at den civile anklagemyndighed er opmærksom på spørgsmålet om påtalekompetence.

Eksempel – Påtalekompetence

Østre Landsrets dom af 15. september 2010

I denne sag var en overkonstabel af den civile anklagemyndighed tiltalt for overtrædelse af færdselsloven og våbenloven. Overkonstabelen blev imidlertid frifundet ved landsretten, idet påtalekompetencen i sagen tilkom den militære anklagemyndighed.

Sagen er nærmere omtalt i Årsberetningen for 2010, side 10 og side 47, og dommen er optrykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2011 side 67.

Personkredsen udvides under væbnet konflikt

Under væbnet konflikt udvides personkredsen efter § 2 til også at omfatte:

1. Enhver, der gør tjeneste ved det militære forsvaret eller følger en enhed af dette.
2. Krigsfanger samt sanitetspersonel og feltpræster, der tilbageholdes til bistand for krigsfanger, for så vidt andet ikke følger af gældende mellemfolkelige overenskomster.
3. Enhver, der gør sig skyldig i overtrædelse af militær straffelov §§ 28-34 og §§ 36-38 (særligt grove og farlige forbrydelser).

Forsvarets Personeltjeneste har oplyst, at man til lægger civil ansatte militær status, i forbindelse med udsendelse til internationale operationsområder og underretter de pågældende om, at man er underlagt militær straffelov, retsplejelov og disciplinarlov.

Reglerne for behandling af militære straffesager

For den danske militære strafferetspleje gælder samme regler som i den civile strafferetspleje.

Militær retsplejelov indeholder endvidere enkelte særregler, der er begrundet i de særlige forhold i forsvaret.

Strafferetsplejens grundprincipper

Der gælder samme regler for den danske militære strafferetspleje som i den civile strafferetspleje. Militær retsplejelov indeholder endvidere enkelte særregler, der er begrundet i de særlige militære forhold.

Den civile retsplejelov fastsætter en lang række detaljerede bestemmelser, der blandt andet skal sikre, at den sigtede får en retfærdig rettergang og beskytte ofres og vidners retssikkerhed. Bestemmelserne skal også sikre en fair balance mellem individets og samfundets interesser, herunder hensynet til et effektivt retssystem. Disse grundlæggende bestemmelser er fælles for både den militære og den civile strafferetspleje.

Det er således blandt andet et grundlæggende straffeprocessuelt princip i dansk ret, at det er anklagemyndigheden, som skal bevise, at den tiltalte er skyldig. Der kan i den forbindelse også henvises til artikel 6, stk. 2, i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, hvorefter enhver, der anklages for en lovovertrædelse, skal anses for uskyldig, indtil hans skyld er bevist i overensstemmelse med loven.

Endvidere skal enhver rimelig tvivl om beviserne komme den tiltalte til gode, ligesom enhver sag skal fremmes med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader.

Det følger endvidere af retsplejeloven, at anklagemyndigheden skal påse, at strafskyldige drages til ansvar, men også at forfølgning af uskyldige ikke finder sted. Denne regel er et udtryk for *objektivitetsprincippet*, der er et grundlæggende princip i strafferetsplejen, og som anses for en af de vigtigste retssikkerhedsgarantier. Kravet gælder fra efterforskning til sagens afgørelse.

Den militære anklagemyndigheds forhold reguleres ligeledes af bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 10 om anklagemyndigheden. Bestemmelserne er optrykt i beretningens bilagsdel.

Den militære strafferetsplejeordning

Den militære retsplejeordning blev grundlæggende ændret ved en reform i 2005, der indebærer, at forsvarets og den militære anklagemyndigheds kompetencer blev adskilt. Det er nu *alene* den militære anklagemyndighed, der er kompetent til at behandle militære straffesager.

Efter militær retsplejelov § 1 finder den civile retsplejelovs regler om behandlingen af straffesager anvendelse ved behandlingen af militære straffesager, medmindre andet er bestemt. Det vil sige, at hvis der ikke i militær retsplejelov er foretaget en særskilt regulering af et bestemt straffeprocessuelt spørgsmål, finder retsplejelovens almindelige straffeprocessuelle bestemmelser anvendelse ved behandlingen af militære straffesager.

Militære chefer kan behandle mindre alvorlige *disciplinære* forhold som administrative sager efter militær disciplinarlov. Det er en forudsætning, at der ikke er tale om strafbart forhold. Disciplinarchefen forelægger i tvivlstilfælde sagen for en auditor, som [træffer](#) endelig afgørelse [herom](#).

Objektivitetsprincippet

" ...

det følger af retsplejelovens § 96, stk. 1, at det er de offentlige anklageres opgave ... at forfølge forbrydelser efter reglerne i denne lov. Anklagemyndigheden skal herved påse, at strafskyldige drages til ansvar, men også at forfølgning af uskyldige ikke finder sted, jf. § 96, stk. 2.

Denne regel er et udtryk for objektivitetsprincippet, der er et grundlæggende princip i strafferetsplejen, og som anses for en af de vigtigste retssikkerhedsgarantier. Princippet gælder bl.a., når anklagemyndigheden skal tage stilling til spørgsmålet om tiltale, og indebærer, at anklagemyndigheden er forpligtet til at tage enhver omstændighed, der tyder på en mistænks uskyld, i betragtning, samt ikke at rejse tiltale, medmindre anklagemyndigheden skønner, at tiltalerejsning vil føre til domfældelse.

Det ville således ikke være i overensstemmelse med objektivitetsprincippet, hvis anklagemyndigheden rejste tiltale i sager, hvor der var en sådan tvivl om beviserne, at der ikke var en rimelig udsigt til domfældelse."

Justitsministerens besvarelse af Retsudvalgets spm. 718 (alm. del 2009-10)

Der er udsendt vejledninger om de to sagskategorier. Generalauditøren har udsendt en vejledning om afgrænsningen mellem militær straffelov og militær disciplinarlov, og Forsvarets Personeltjeneste har udgivet en vejledning om militær disciplinarlov. Disciplinarsagerne er kort omtalt nedenfor.

Den militære straffesags gang

Anmeldelsesfasen

Når auditøren modtager en anmeldelse af et muligt strafbart forhold, undersøges grundlaget for anmeldelsen. Efterforskning iværksættes efter anmeldelse eller af egen drift, når der er rimelig formodning om, at et strafbart forhold, som forfølges af den militære anklagemyndighed, er begået.

Efterforskningsfasen

Den militære anklagemyndighed efterforsker militære straffesager i både ind- og udland. Efterforskningen har til formål at klarlægge, om betingelserne for at pålægge strafansvar er til stede, og at tilvejebringe oplysninger til brug for sagens afgørelse samt forberede sagens behandling ved retten.

Efterforskningen af militære straffesager varetages af auditørerne, der efter den militære retsplejelov kan trække på bistand fra både forsvaret og politiet. Efterforskningen foretages af politiuddannede efterforskere (auditørfuldmægtige) under auditørens ledelse.

Når efterforskningen giver anledning til en mistanke af en vis styrke, rejses der sigtelse i sagen. Der anvendes i praksis også mellemformen "afhøring med en sigtets retsstilling". Denne afhøringsform tilkendegiver, at den afhørte ikke er forpligtet til at udtale sig, dvs. at retssikkerhedsgarantien i retsplejelovens § 752 er iagttaget.

Retsplejeloven indeholder ikke hjemmel til at beskikke forsvarer for personer, der ikke er sigtede. Der er heller ikke adgang til forsvarerbeskikkelse for personer, der afhøres med en sigtets retsstilling, jf. Højesterets kendelse af 13. oktober 2011 (trykt i UfR 2012, side 272).

Den praktiske behandling af de militære straffesager svarer således til den, der gælder for civile straffesager, men med den forskel, at efterforsk-

ningen foretages af auditørpersonel med særlig indsigt i militære forhold. Auditørpersonel træder efter sundhedslovens § 190, stk. 3, også i stedet for politiet ved foretagelse af retslægeligt ligsyn og retslægelig obduktion, når efterforskning i forbindelse med et dødsfald henhører under den militære anklagemyndighed.

Militære myndigheder kan foretage *uopsættelige* efterforskningsskridt i straffesager, men kun i tilfælde, hvor det ikke på forhånd har været muligt at indhente auditørens bemyndigelse. I sådanne tilfælde skal auditøren straks efterfølgende underrettes.

Militære myndigheder har derimod *ingen* selvstændig strafferetlig kompetence. Militærpolitiet yder – som militær myndighed – efter anmodning bistand i forbindelse med konkrete straffesager og strafferetlige undersøgelser efter auditørens nærmere instruktion og bemyndigelse, eller hvor betingelserne for at foretage et uopsætteligt efterforskningsskridt i øvrigt er opfyldt.

Navnlig i forbindelse med efterforskning af strafbare forhold begået af udsendte soldater, er et sådant samarbejde med militære myndigheder meget værdifuldt, fordi auditørpersonel ikke kan være permanent til stede i missionsområderne.

I disse tilfælde autoriseres militære myndigheder – i praksis militærpolitiet – til under auditørens ledelse og ansvar at gennemføre bevissikring, afhøring eller andre konkrete efterforskningsskridt, indtil auditørpersonel eventuelt kan komme til stede. Det har stor betydning navnlig i den efterforskningen afgørende fase umiddelbart efter et begivenhedsforløb. Der kan herom henvises til afsnittet om efterforskning i missionsområderne.

Sagens afgørelse

Når efterforskningen er afsluttet, afgør auditøren, om der er grundlag for at rejse tiltale i sagen, eller om efterforskningen skal indstilles. Også her gælder reglerne i den civile retsplejelov.

Auditøren kan f.eks. beslutte, at sigtede skal forelægges en bøde, eller at tiltale skal rejses ved domstolene. Auditøren kan også opgive påtale på bevisets stilling eller afgøre sagen med et tiltalefrafald, når betingelserne herfor er til stede. Afgørelsesformerne er beskrevet nedenfor.

Også her gælder retsplejelovens almindelige regler. Auditørens afgørelse kan således påklages til generalauditøren.

Objektivitetsprincippet gælder også, når der skal tages stilling til spørgsmålet om tiltale. Det indebærer, at den militære anklagemyndighed er forpligtet til at tage enhver omstændighed, der tyder på en mistænks uskyld, i betragtning, samt ikke at rejse tiltale, medmindre det skønnes, at tiltalerejsning vil føre til domfældelse. Det ville således ikke være i overensstemmelse med objektivitetsprincippet, hvis den militære anklagemyndighed rejste tiltale i sager, hvor der var en sådan tvivl om beviserne, at der ikke var en rimelig udsigt til domfældelse. Omvendt vil der normalt skulle rejses tiltale, hvis en sag forventes at kunne føre til domfældelse.

Bødeforelæg

I sager om lovovertrædelser, der ikke skønnes at ville medføre højere straf end bøde, kan auditøren i et bødeforelæg tilkendegive sigtede, at sagen kan afgøres uden retssag, hvis sigtede erklærer sig skyldig i overtrædelsen og erklærer sig rede til inden en nærmere angiven frist (typisk tyve dage) at betale den forelagte bøde. Det fremgår af retsplejelovens § 832, stk. 1. Fristen kan efter anmodning forlænges.

Hvis den sigtede ikke kan erklære sig skyldig eller blot ikke reagerer på bødeforelægget, bliver sagen sendt til retten til afgørelse.

Retten indkalder herefter tiltalte til et retsmøde. Udebliver tiltalte uden oplyst lovligt forfald fra retsmødet, kan retten behandle sagen, som om tiltalte har tilstået det forhold, som den pågæl-

dende er tiltalt for og afsige dom (udeblivelsesdom). Det fremgår af retsplejelovens § 897, stk. 1.

Forenkling af bødesagsprocessen

Den 1. september 2011 trådte Lov nr. 411 af 9. maj 2011 om ændring af retsplejeloven (Forenkling af bødesagsprocessen) i kraft. Loven indebærer, at der indføres en ordning, hvor det i bødeforelæg kan angives, at den pågældende – hvis bødeforelægget ikke vedtages – uden yderligere varsel kan blive dømt for den lovovertrædelse, som bødeforelægget angår, medmindre den pågældende inden for den frist, der er fastsat i bødeforelægget, anmoder om, at sagen behandles i et retsmøde. Hvis modtageren af bødeforelægget herefter hverken vedtager bødeforelægget eller anmoder om et retsmøde, vil retten – uden selv at rette henvendelse til den tiltalte forinden – kunne afsige udeblivelsesdom uden retsmøde, hvis der ikke er omstændigheder, der taler imod det.

Hovedforhandling

Er der ikke grundlag for at udsende et bødeforelæg, eller skal der nedlægges påstand om frihedsstraf, indbringes sagen for retten.

Alle militære straffesager føres ved de almindelige domstole, og der har ikke siden 1919 i dansk ret været mulighed for at nedsætte militære domstole. I øvrigt gælder retsplejelovens almindelige regler, herunder for eventuel vidneførsel.

Rejses der tiltale ved domstolene, gælder det almindelige princip om offentlighed i retsplejen og offentlighedens adgang til retsmøder. I sager, hvor særlige hensyn til den militære sikkerhed gør sig gældende, kan retten imidlertid i medfør af den militære retsplejelovs § 4, stk. 1 beslutte, at domsforhandlingen skal foregå for lukkede døre.

Vidneførsel

Domstolsstyrelsen har udarbejdet en folder, der redegør for vidners retsstilling. Den sendes sammen med indkaldelsen til at give møde i retten.

Domstolsstyrelsen har endvidere nærmere oplysninger på sin hjemmeside. Det er bl.a. fremhævet, at vidnet skal forberede sig til mødet i retten *"Inden du møder i retten, skal du genopfriske din hukommelse om sagen. Du kan for eksempel læse notater, breve, dokumenter og lignende. Du bør derimod ikke tale med andre om, hvad der er sket."*

Anke og kære

Der gælder de samme regler for appel i militære straffesager som i civile straffesager. Det vil bl.a. sige, at byrettens dom som udgangspunkt kan ankes til landsretten inden for 14 dage. Anke af mindre bøder kræver dog en anketilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Landsrettens domme kan kun ankes til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Anker den ene part, har den anden part adgang til modanke (*kontraanke*). Anker domfældte, kan anklagemyndigheden f.eks. kontraanke til skærpelse af straffen.

Vurderingen af hvorvidt, der skal ske kontraanke i en sag, er en anklagerfaglig vurdering, som bl.a. beror på, om resultatet i sagen følger fast praksis.

Kendelser og andre beslutninger afsagt af byretten, kan som udgangspunkt kæres til landsretten. Kære til Højesteret kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Tiltalefrafald

Auditøren har også mulighed for at meddele et tiltalefrafald, hvis betingelserne herfor er opfyldt. Et tiltalefrafald er en mild sanktion, der – ligesom en advarsel – anvendes i visse tilfælde. Da et tiltalefrafald har karakter af en straf, skal sigtedes skyld være utvivlsom. Det kan enten bero på en tilståelse, eller hvor de bevismæssige og retlige betingelser for, at sigtede ville kunne idømmes straf m.v., må antages at være til stede. Reglerne om tiltalefrafald findes i retsplejelovens §§ 722 og 723.

Påtaleopgivelse, indstilling af efterforskningen m.v.

Er der ikke tiltalegrundlag, standser auditøren efterforskningen. Er der sigtet i sagen opgives påtale, f.eks. på bevisets stilling. Det kan i stedet være, at sagen skal behandles af den civile anklagemyndighed, fordi sagen falder uden for Auditørkorpsets jurisdiktionskompetence. Auditøren kan som nævnt også afvise at indlede efterforskning i en sag.

Reglerne om påtaleopgivelse findes i retsplejelovens § 721, mens reglerne om indstilling af efterforskningen eller afvisning af sagen findes i retsplejelovens § 749, stk. 1, og stk. 2.

Eksempler på sager, der er påtaleopgivet i 2012, er nærmere omtalt nedenfor under afsnittet om sager afsluttet uden tiltale.

Underretning

Afsluttes sagen uden tiltale, underretter auditøren sagens parter og andre med fornøden retlig interesse i sagens udfald og meddeler klagevejledning i relevant omfang. Auditørens afgørelse kan i overensstemmelse med retsplejelovens almindelige regler påklages til generalauditøren.

Aktindsigt

Retten til aktindsigt efter offentlighedsloven omfatter ikke sager inden for strafferetsplejen.

Auditøren har dog mulighed for – når straffesagen er endeligt afsluttet – efter principperne om mer-offentlighed efter et konkret skøn at offentliggøre hele eller dele af sin afgørelse, når blot auditøren ikke derved overtræder sin tavshedspligt. Udfaldet af dette skøn afhænger af en vurdering af sagens nærmere omstændigheder, herunder personfølsomhed, operationssikkerhed, hensynet til samarbejdet med fremmede magter overfor en vurdering af offentlighedens interesse i at kende sagens udfald.

Auditørens afgørelse om aktindsigt kan også påklages til generalauditøren.

"Lessons learned"

En række af de undersøgelser, som Auditørkorpset gennemfører, indeholder oplysninger og konklusioner, der kan være nyttige for forsvarrets myndigheder, eller bør give anledning til ændring af procedurer m.v. Auditørerne orienterer derfor militære myndigheder om undersøgelsens udfald. Herigennem åbnes mulighed for, at militære myndigheder i fornødent omfang kan tilpasse operative procedurer efter de erfaringer, der er indhentet ved efterforskningen.

Repatriering

Den militære anklagemyndighed tager ikke stilling til, hvorvidt en soldat skal repatrieres efter en sigtelse for et strafbart forhold. Denne beslutning træffes af forsvarrets myndigheder på baggrund af en konkret vurdering af den enkelte sag.

Særligt om militære myndigheders foretagelse af uopsættelige efterforskningsskridt

Efterforskningen af militære straffesager varetages af den militære anklagemyndighed. Militære myndigheder kan således kun i tilfælde, hvor det ikke på forhånd har været muligt at indhente auditørens bemyndigelse, foretage uopsættelige efterforskningsskridt i militære straffesager.

Proceduren for militære myndigheders reaktion ved militære straffesager er herefter den, at de militære myndigheder – straks de får kendskab til eller formodning om et strafbart forhold – først skal forsøge at komme i kontakt med en repræsentant for auditøren.

Ved kontakt til auditøren modtages nærmere instruktion og bemyndigelse til, hvordan den militære myndighed nærmere skal forholde sig.

Uopsættelige efterforskningskridt

"Et efterforskningskridt er uopsætteligt, når øjeblikkelig indgriben er påkrævet for at sikre bevismidler eller pågribe personer mistænkt for et strafbart forhold"

Generalauditørens vejledning

Ved "militære myndigheder" forstås i denne sammenhæng chefer på militære tjenestesteder, militært personel som tjenestestedschefer konkret bemyndiger til at foretage *uopsættelige efterforskningskridt* samt militærpolitiet.

Rammerne for militære myndigheders muligheder for at foretage uopsættelige efterforskningskridt og for hvilket militært personel, der kan foretage disse, er fastlagt i Generalauditørens bekendtgørelse nr. 1109 af 4. november 2005. Bekendtgørelsen er uddybet i generalauditørens vejledning af 19. december 2005, der giver en generel rettesnor for militære myndigheders adgang til at foretage efterforskningskridt i militære straffesager.

Det er i vejledningen understreget, at der er tale om en *absolut undtagelse*, når militære myndigheder skal foretage efterforskningskridt uden forudgående bemyndigelse fra en repræsentant for auditøren. Det kræves, at det ikke har været muligt at komme i kontakt med auditørpersonel, og at indgrebet er uopsætteligt.

I disse tilfælde er der til gengæld en pligt for de militære myndigheder til at foretage de uopsættelige efterforskningskridt.

Ved afvejningen af om en efterforskning er uopsættelig, må det vurderes, om det er nødvendigt hurtigt at foretage det beskrevne efterforsk-

ningsmæssige tvangsindgreb, herunder om formålet med indgrebet eller muligheden for at gennemføre dette forspildes eller bliver væsentlig forringet, hvis indgrebet skal afvente auditørens godkendelse, f.eks. anholdelse af en flygtende gerningsmand eller indledende undersøgelser i forbindelse med ulykker, færdselsuheld m.v.

Eksempel på uopsættelige efterforskningskridt

Uopsættelige efterforskningskridt kan navnlig bestå i sikring af identiteten af en formodet gerningsmand og eventuelle vidner, besigtigelse, herunder optagelse af fotografier og visitation af tøj, iværksættelse af lægeundersøgelse af sigtede og forurettede, udtagning af blodprøver, ransagning på militært område og beslaglæggelse til sikring af bevismidler m.v., afhøring samt sigtelse af den formodede gerningsmand og afhøringer af vidner. Der kan endvidere foretages anholdelse af militært personel, der med rimelig grund mistænkes for et strafbart forhold.

Foretages der uopsættelige efterforskningskridt, skal vedkommende auditør *straks* underrettes herom.

Militære myndigheders foretagelse af uopsættelige efterforskningskridt og bistand til efterforskningen har været et fokusområde i 2011.

Militære myndigheders bistand til efterforskningen

Udvalget om den militære straffe- og retsplejelovgivning mv. lagde vægt på, at alene den militære anklagemyndighed i modsætning til tidligere skulle have kompetence til at efterforske militære straffesager.

Samtidigt var det for udvalget imidlertid ikke realistisk at forestille sig, at en uafhængig myndighed som Auditørkorpset helt kunne undvære bistand fra militære myndigheder i efterforskningen.

Det er derfor fastslået i den militære retsplejelov (§ 8), at militære myndigheder skal yde auditørerne bistand under efterforskningen.

Det er auditøren, der også ved anvendelse af sådan efterforskningsmæssig bistand leder efterforskningen. De pågældende militære myndigheder udfører deres arbejde på auditørens ansvar. Militærpolitienhederne har således ingen selvstændig strafferetlig kompetence. De yder efter anmodning bistand til auditørerne i forbindelse med konkrete straffesager og strafferetlige undersøgelser, eller hvor betingelserne for at foretage et uopsætteligt efterforskningskridt i øvrigt er opfyldt.

Spørgsmålet om militære myndigheders bistand til efterforskningen var fremme i et samråd i Forsvarsudvalget den 14. september 2010 om Auditørkorpsets rolle, hvor forsvarsministeren blandt andet udtalte "*Jeg ser derfor ikke noget problem i, at auditøren bemyndiger eller pålægger militærpolitiet ved den pågældende mission i udlandet at iværksætte efterforskning. Den modsatte opfattelse ville medføre risiko for tab af afgørende bevis.*"

De særlige processuelle regler inden for den militære strafferetspleje

Som nævnt i indledningen gælder retsplejelovens regler også for den militære strafferetspleje, medmindre andet er bestemt. Disse særregler inden for den militære retspleje er begrundet i hensyn til de særlige forhold ved militærtjeneste.

De særlige regler i den militære retsplejelov omfatter straffeprocessuelle tvangsindgreb og andre mere praktisk betonedede regler, herunder

- anholdelse
- varetægtsfængsling
- ransagning
- længere frister

Disse regler indebærer en vis udvidelse af den militære anklagemyndigheds beføjelser i forhold til den civile anklagemyndigheds.

Varetægtsfængsling (§ 11)

Der kan ske varetægtsfængsling af disciplinære grunde, dog højst syv dage. Det er en betingelse, at der er begrundet mistanke om, at soldaten har overtrådt en bestemmelse i militær straffelov, der kan forventes at give fængselsstraf.

Hvis der foreligger en overtrædelse af straffeloven, anvendes retsplejelovens § 762, hvorefter de almindelige fængslingsbetingelser skal være opfyldt.

Ransagning på militært område (§ 12)

I modsætning til reglerne om ransagning i retsplejelovens §§ 793-796 kan der i militære straffesager ske ransagning på militært område uden retskendelse, og uden at den mistænkte kan kræve indgrebet indbragt for retten. Det følger af militær retsplejelov § 12. Betingelserne er, at der er begrundet mistanke om, at der er begået en lovovertrædelse, der kan medføre frihedsstraf, og at indgrebet er af væsentlig betydning for efterforskningen. Tjeneste- og lejeboliger er dog undtaget fra denne regel. I disse tilfælde kan ransagning kun finde sted efter reglerne i retsplejeloven. Særreglen om den udvidede adgang til ransagning på militært område (kollektiv ransagning/razzia) er undergivet auditørens kompetence, og sagen skal heller ikke efterfølgende indbringes for retten.

Længere frist for indbringelse for retten (§ 14)

Militær retsplejelov § 14 giver hjemmel til at udstrække retsplejelovens frist på 24 timer for fremstilling af en anholdt for en dommer ved tjeneste i udlandet eller under ekstraordinære forhold i indtil tre gange 24 timer. Bestemmelsen gælder også for indberetning om ransagning eller beslaglæggelse, der ikke er sket efter retskendelse.

Andre særlige regler

Udover de beskrevne supplerende bestemmelser gælder der særlige regler om begrænsning af det almindelige princip om offentlighed i retsplejen af hensyn til den militære sikkerhed (§ 4), en særlig (fakultativ) værnetingsregel (§ 5) og en særregel om forkyndelse af anke/kære (§ 16). Værnetingsreglerne indebærer, at domsforhandlingen kan foretages ved retten på det sted, hvor den tiltalte er eller på gerningstidspunktet var tjenestegørende (garnisonsværneting), hvor det skib, vedkommende hører til er eller var hjemmehørende eller har taget havn.

Særlige kompetencer for militære myndigheder

Der er i militær retsplejelov også tillagt militære myndigheder og overordnede en række særlige kompetencer.

Som supplement til den almindelige adgang til anholdelse i anledning af strafbare forhold efter retsplejelovens § 755 kan en overordnet efter militær retsplejelov § 10 anholde en underordnet, hvis det skønnes nødvendigt af hensyn til disciplinen. Det vil kunne ske ved grov ulydighed eller grov respektstridig opførsel, især under overværelse af andre underordnede.

Efter retsplejelovens § 755, stk. 2, kan *enhver* anholde en person, hvis den pågældende træffes under – eller i umiddelbar tilknytning til – udøvelsen af et strafbart forhold.

Efter militær retsplejelovs § 15 har også militære myndigheder adgang til at foretage udåndingsprøver eller fremstille personel til udtagning af blodprøver samt til afgivelse af blod- og urinprøver.

Det er kun de nævnte indgreb, der kan foretages uden forudgående kontakt til auditøren. Hvis

blodprøven f.eks. giver anledning til en militær straffesag, skal sagen straks overgives til auditøren. Tilsvarende skal tjenestestedschefen og auditøren straks underrettes ved anholdelse foretaget i medfør af militær retsplejelovs § 10 eller retsplejelovens § 755, stk. 2.

Hertil kommer en særregel uden for strafferetsplejen i militær retsplejelovs § 13 om adgangskontrol ved militære områder (militær sikkerhed).

Efterforskning af straffesager i udlandet

Den militære anklagemyndighed har som myndighed under Forsvarsministeriet mulighed for at indrejse og udføre en række myndighedsopgaver i et missionsområde uden at være forpligtet til at søge værtslandets myndigheder om tilladelse til at indrejse og gennemføre den ønskede efterforskning. Denne mulighed har politiet ikke. Der kan herom nærmere henvises til afsnittet nedenfor om efterforskning i internationale missionsområder.

Samarbejdet med politiet og den civile anklagemyndighed

Den militære anklagemyndighed har et tæt samarbejde med politiet og den civile anklagemyndighed.

Det følger således af den militære retsplejelov, at politiet er forpligtet til at yde auditørerne bistand under efterforskningen i militære straffesager. Politiet kan også af egen drift foretage uopsættelige efterforskningskridt i disse sager, men skal straks underrette auditøren herom.

Fremkommer der i en straffesag mod en militærperson flere forhold, som dels påtales af den militære anklagemyndighed dels af den almindelige anklagemyndighed, sker retsforfølgningen som

udgangspunkt under en militær straffesag. Det følger af militær retsplejelovs § 3. Sagen kan dog ved enighed mellem de to anklagemyndigheder behandles som en almindelig (civil) straffesag. Det vil her normalt være afgørende, hvilket forhold der i straffemæssig henseende er det mest tungtvejende.

Omfatter retsforfølgningen både militært personel og civile, aftales det mellem de to anklagemyndigheder ud fra samme princip, om sagen skal behandles som en militær eller en civil straffesag. Da anmeldelser om strafbare forhold fra borgerne ofte vil indgå til politiet, forudsættes det således, at politiet snarest tager kontakt til den militære anklagemyndighed, hvis mistanken rettes mod militært personel og et eller flere af de anmeldte forhold har forbindelse med tjenesten eller militært område.

Det er som anført ovenfor vigtigt, at opmærksomheden er henledt på spørgsmålet om påtalekompetence.

Eksempel

Under efterforskningen af sagen om den arabiske oversættelse af Jægerbogen bidrog efterforskere fra Rigspolitiet til efterforskningen, bl.a. ved at foretage afhøringer af personale i Forsvarsministeriet, ligesom Rigspolitiets Nationale IT- efterforskningscenter (NITEC) ydede kriminalteknisk bistand i sagen.

Foruden kriminaltekniske undersøgelser trækker Auditørkorpset også på politiet til løsning af sager, hvor politiet selv har oprettet højt specialiserede afdelinger. Det gælder f.eks. sager om transport af farligt gods.

Kvalitets- og legalitetssikring i militære straffesager

Indledning

Retsplejelovens § 96 indeholder de overordnede kriterier for anklagevirksomheden, herunder at militære straffesager og strafferetlige undersøgelser skal behandles uvildigt, hurtigt og effektivt.

Generalauditøren udsendte i november 2010 en instruks (Meddelelse nr. 2/2010) om kvalitet og legalitet i auditørernes straffesagsbehandling, der indeholder de overordnede uddybende kriterier for opfyldelsen af objektivitetsprincippet i retsplejelovens § 96.

Meddelelsen med tilhørende bilag fastsætter minimumskrav til kvalitets- og legalitetssikring af militære straffesager, der forudsættes uddybet i auditørernes mere detaljerede retningslinjer. Den indeholder også en beskrivelse af rammerne for tilsynet med behandlingen af militære straffesager, herunder navnlig kvalitets- og legalitetssikring af militære myndigheders bistand til behandlingen af militære straffesager. Ansvar for den lokale implementering af retningslinjerne og udarbejdelse af de uddybende retningslinjer påhviler auditørerne.

Instruksen følger naturligt principperne for legalitetssikringen af straffesagsbehandlingen i politiet og den civile anklagemyndighed, der er udsendt af Rigsadvokaten (RM 4/2009).

Instruksen er tilgængelig på den militære anklagemyndigheds hjemmeside www.fauk.dk.

Særligt om tilsynet med militære myndigheders bistand til efterforskningen

Det er helt centralt i den gældende ordning, at det er auditørerne, der sikrer en effektiv kvalitets- og legalitetssikring af militære myndigheders bistand til efterforskningen. Militære myndigheder omfatter som anført oven for også de tre værnsmilitærpolitienheder.

Samarbejdet mellem den militære anklagemyndighed og de militære myndigheder, der efter gældende regler kan yde bistand til efterforskningen – enten ved at foretage uopsættelige efterforskningsskridt eller ved efter instruks fra auditørerne at yde en konkret bistand til efterforskningen – skal derfor være baseret på en klar rollefordeling med henblik på at sikre effektiviteten, kvaliteten og legaliteten i sagsbehandlingen.

Ved auditørernes fastsættelse af retningslinjer for kvalitets- og legalitetssikringen af militære myndigheds bistand til behandlingen af militære straffesager skal det fremgå, hvorledes den gennemføres og hvem, der har ansvaret for gennemførelsen og opfølgning.

Militære myndigheders foretagelse af uopsættelige efterforskningsskridt

Som beskrevet oven for har militære myndigheder efter gældende regler adgang til at foretage uopsættelige efterforskningsskridt, hvis det ikke er muligt at få kontakt med auditørpersonel. Ordningen gælder således undtagelsesvis.

Det er derfor fastsat, at auditørernes kvalitets- og legalitetssikring navnlig skal omfatte efterforskningsskridtets uopsættelighed, dvs. om øjeblikkelig indgriben er påkrævet for at sikre bevismidler eller pågribe personer mistænkt for et strafbart forhold, samt hensigtsmæssigheden og lovligheden af foretagne uopsættelige efterforskningsskridt.

Disse skridt *kan* omfatte:

- sikring af identiteten af en formodet gerningsmand og eventuelle vidner,
- besigtigelse af sigtedes og andres ydre, herunder optagelse af fotografier og visitation af tøj,
- iværksættelse af lægeundersøgelse af sigtede og forurettede, med henblik på at få udstedt lægeerklæring (politiattest),
- udtagning af blodprøver i de sager som ikke er reguleret i militær retsplejelovs § 15 (ved-

rørende overtrædelser af militær straffelovs §§ 20 og 21 eller færdselslovens §§ 53 og 54),

- ransagning på militært område efter militær retsplejelovs § 12 og retsplejelovens kapitel 73 og beslaglæggelse til sikring af bevismidler eller genstande, der bør konfiskeres eller som tilhører forurettede efter retsplejelovens kapitel 74,
- afhøring samt sigtelse af formodet gerningsmand samt afhøringer af vidner,
- anholdelse af militært personel, der med rimelig grund mistænkes for et strafbart forhold, jf. retsplejelovens § 755, stk. 1.

Auditøren skal endvidere efterprøve, om den militære tjenestestedschefs konkrete bemyndigelse af underordnede officerer eller personel af sergentgruppen til at foretage uopsættelige efterforskningsskridt følger gældende regler. Endvidere skal auditøren efterprøve, om pligten til at underrette auditøren i forbindelse med foretagelse af uopsættelige efterforskningsskridt er opfyldt.

Militære myndigheders konkrete bistand til efterforskningen

Som beskrevet oven for kan auditørerne i medfør af militær retsplejelov § 8, stk. 2, efter en *konkret* vurdering bemyndige militære myndigheder – herunder militærpoliti – til efter nærmere instruktion at foretage nærmere angivne efterforskningsskridt.

Disse efterforskningsskridt kan f.eks. omfatte

- afhøring samt sigtelse af en formodet gerningsmand samt afhøringer af eventuelle vidner,
- legemsbesigtigelse
- lægeundersøgelse, udtagning af blodprøver m.v.,
- gerningsstedsundersøgelse, sikring af koster og spor, optagelse af foto, ransagning m.v.

Ved disponering og instruktion af militære myndigheder skal opmærksomheden være særligt rettet mod den militære myndigheds – herunder militærpolitiets – *faglige kompetence* og *habilitet* i den konkrete sag m.v. Instruktionen og bemyndigelsen tilføres auditørrapport og vagtlog.

Som led i kvalitets- og legalitetssikringen skal der løbende følges op på, om der er handlet inden for den givne instruktion og bemyndigelse til at handle på auditørens vegne, hensigtsmæssigheden og lovligheden af den militære myndigheds efterforskningskridt, herunder om sagsbehandlingen harmonerer med god sagsbehandlingskik (herunder habilitet m.v.).

Tiltag for at reducere sagsbehandlingstiden m.v.

Det er centralt for parter i enhver straffesag, at sagsbehandlingstiden er rimelig og også opfattes som sådan, og meget langvarige sagsbehandlingstider kan opfattes som en forringelse af parternes retssikkerhed.

En langvarig sagsbehandling kan tillige medvirke til at vanskeliggøre en hensigtsmæssig behandling af den enkelte sag. Det er derfor væsentligt, at opmærksomheden til stadighed er henledt på sagsbehandlingstiden, der til enhver tid bør være af så kort varighed, som sagens beskaffenhed tillader. Tilliden til ethvert straffesystem afhænger i høj grad af, at afgørelserne træffes hurtigt, og at de involverede ikke skal gå for længe i uvished.

Generalauditøren udsendte i marts 2011 som opfølgning på kvalitets- og legalitetsinstruksen og efter drøftelse med auditørerne retningslinjer for indsatsen for at nedbringe sagsbehandlingstiden. Auditøren skal herefter opstille konkrete mål for behandlingen af en sag af mere omfattende og kompleks karakter. Dette indebærer, at der løbende følges op på sagen og sker underretning af parterne om status, indtil der kan træffes afgørelse i sagen.

Disse procedurer skal endvidere følges, når der ikke er truffet afgørelse om tiltalespørgsmålet tre måneder efter, at sagen er indledt. Der skal samtidig ske underretning af generalauditariatet om sagen.

Fokusområder

Generalauditøren udsender årligt efter drøftelse med auditørerne en indsatsplan med fokusområder for straffesagsbehandlingen.

Auditørkorpsets fokusområder fra 2011 blev fortsat i 2012, herunder *særligt* fokus på sagsbehandlingstider. Vigtigheden af at reducere sagsbehandlingstiden mest muligt gælder navnlig alvorligere sager, herunder sager fra de internationale missionsområder. Der skal foretages en omhyggelig visitering straks efter anmeldelsen, således at behandlingen af den enkelte sag opprioriteres. Der skal i den forbindelse lægges en plan for disponering af efterforskningen og den juridiske behandling af sagen med henblik på, at der kan træffes afgørelse af tiltalespørgsmålet så hurtigt, som sagens beskaffenhed tillader. Der skal herved samtidig sikres, at hensynet til at få sagen tilstrækkeligt belyst og de retssikkerhedsmæssige forhold, der i den forbindelse gør sig gældende, ikke kompromiteres.

Som nævnt ovenfor har militære myndigheders foretagelse af uopsættelige efterforskningskridt og bistand til efterforskningen været et fokusområde i 2012. Det gælder også sagsbehandlingstiden, herunder langvarige sigtelser samt sager om grov pligtforsømmelse efter militær straffelovs § 27.

Reglerne i den militære straffelov

Militær straffelov er en speciallov, der indeholder bestemmelser om strafansvar for pligtforsømmelser begået af tjenstgørende militært personel m.v.

Indledning

Straffelovens regler gælder – med de begrænsninger, der er beskrevet ovenfor – også for personer, som er beskæftiget i det militære forsvar. Herudover gælder militær straffelov for strafansvar for pligtforsømmelser begået navnlig af tjenstgørende militært personel som et supplement til straffelovens regler.

Militær straffelov gælder, uanset hvor det militære personel måtte befinde sig, herunder f.eks. i en mission på fremmed stats område. I væbnet konflikt omfatter militær straffelov tillige civile, der følger de væbnede styrker, samt internerede og krigsfanger i dansk varetægt.

Militær straffelov indeholder særlige materielle regler, der finder anvendelse i væbnet konflikt, ligesom der ved overtrædelser af visse bestemmelser er hjemlet skærpet straf, når en handling eller undladelse finder sted i væbnet konflikt.

Militær straffelov består af en almindelig del, der indeholder en række særbestemmelser om bl.a. personkreds og jurisdiktion, som afviger fra straffelovens almindelige del. Endvidere består militær straffelov af en speciel del, der indeholder en

række særlige straffebestemmelser om pligtforsømmelser, forbrydelser mod forsvarsmagtens kampdygtighed og andre forbrydelser under væbnet konflikt.

Lovreformen i 2005

Reformen af den militære straffelov i 2005 tilsigtede en væsentlig afkriminalisering af militære forseelser. Derfor er en række forhold, som efter den tidligere retstilstand ville være blevet bedømt som strafbare overtrædelser af den militære straffelov, ikke længere strafbare.

Den væsentligste ændring består i, at gerningsbeskrivelserne i den gældende militære straffelov – dvs. beskrivelsen af, hvad der er strafbart – forudsætter, at der er tale om en **grovere** handling. Denne handling skal endvidere være begået enten med **forsæt** – ”med vilje” – eller som følge af **grov uagtsomhed** hos gerningsmanden.

Det betyder, at alle mindre grove og simpelt (almindeligt) uagtsomme handlinger ikke længere kan straffes. Sådanne handlinger kan derimod sanktioneres administrativt i en militær disciplinarsag.

Ved lovændringen blev der indsat et antal nye straffebestemmelser, der udtrykkeligt fremhæver forhold, som tidligere var strafbare efter den nu ophævede bestemmelse om almindelig pligtforsømmelse (§ 15 i den tidligere gældende militære straffelov).

De særligt fremhævede strafbestemmelser vedrører

- overordnede, som undlader at gribe ind over for underordnedes krænkende adfærd over for andre (§ 17),
- overordnede som forsætligt krænker en underordnet (§ 18) og
- personel, som udsætter en sideordnet for særligt krænkende behandling, herunder for nedværdigende ritualer (§ 19).

Desuden blev reglerne for strafbar spiritusindtagelse og besiddelse af euforiserende stoffer præciseret i § 20 og § 22. Forsvarsministeren har endvidere med hjemmel i § 21 udstedt bekendtgørelse nr. 220 af 20. marts 2009 om promillegrænser på særlige områder for tjeneste i forsvaret. Bekendtgørelsen omfatter faste promillegrænser på særlige områder, hvor der stilles særlige krav til personellets omhu og agtpågivenhed, især hvor sikkerhedsmæssige grunde gør sig gældende. Bekendtgørelsen oplister en række områder, herunder vagttjeneste, skarpskydning, omgang med farlige stoffer, betjening af pansrede køretøjer m.v.

Reglen om almindelig pligtforsømmelse findes i lovens § 27, men det er kun den, der forsætligt eller ved grov uagtsomhed groft tilsidesætter sine pligter i tjenesten, som vil kunne straffes efter denne bestemmelse. Bestemmelsen er uddybet nedenfor.

Under hensyn til erfaringerne fra de senere års fredsstøttende og andre militære operationer i udlandet indeholder militær straffelov en række særlige bestemmelser, som finder anvendelse under væbnet konflikt. Militær straffelov indeholder et antal regler, herunder om strafskærpelse, som kun finder anvendelse under væbnet konflikt.

Danmark deltager i dag i en ikke-international væbnet konflikt i Afghanistan. Det følger blandt andet af Udenrigsministerens udtalelse af 7. marts 2008 til Folketingets Udenrigsudvalg (URU alm. del - spørgsmål 37, 2007-8). Der kan herom henvises til beretningen for 2008.

Anvendelsen af reglerne om væbnet konflikt i militær straffelov indebærer i hovedtræk:

- en udvidelse af den personkreds, der er omfattet af militær straffelov,
- at strafferammen forøges for en række overtrædelser, og

- at de særlige bestemmelser i §§ 28-35 og §§ 36-38 kan finde anvendelse.

Bestemmelserne fremgår af årsberetningens specielle del.

Senere lovændringer

Folketinget vedtog i 2008 (lov nr. 494) ændringer af straffeloven og militær straffelov med henblik på udtrykkeligt at fastslå, at tortur skal være en strafskærpelse omstændighed. Der er derfor indsat en strafskærpelsesbestemmelse i den militære straffelovs § 27 a for torturhandlinger. Bestemmelsen svarer til straffelovens § 157 a. Der er endvidere indføjet en bestemmelse som § 10 a, hvorefter der ikke indtræder forældelse for lovovertrædelser omfattet af § 27 a.

Det blev i lovforslaget blandt andet anført:

”Typisk vil en overtrædelse af den militære straffelov, som indebærer torturhandlinger, således samtidig være en overtrædelse af en eller flere af straffelovens bestemmelser.

Overtrædelser af den militære straffelov, som indebærer torturhandlinger, kan ske såvel under som uden for væbnet konflikt. Som eksempel på en overtrædelse under væbnet konflikt, hvor en strafskærpelsesbestemmelse i den militære straffelov kan være relevant, kan nævnes en overtrædelse af militær straffelovs § 36, stk. 2, hvor der i strid med artikel 13 i 3. Genève-konvention om krigsfangers behandling er påført en krigsfange stærk fysisk smerte eller lidelse for at skaffe oplysninger fra krigsfangen. Som eksempel på en overtrædelse uden for væbnet konflikt kan nævnes en overtrædelse af militær straffelovs § 27, hvor der påføres en person stærk fysisk smerte eller lidelse for at afstraffe vedkommende.

Direktiv om forbud mod tortur

"Forsvaret har ved Forsvarskommandoens direktiv om forbud mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf overfor forsvarets personel indskærpet, hvilket ansvar og forpligtelser der generelt gælder på dette område. Disse forpligtelser indbefatter udover et forbud mod medvirken også såvel en handlepligt som en indberetningspligt, hvis personel har kendskab eller rimelig mistanke om, at nogen har til hensigt at overtræde, overtræder eller har overtrådt forbuddet mod tortur. Overtrædelser af disse forpligtelser til at handle eller melde vil være en pligtforsømmelse, der afhængigt af sagens omstændigheder vil kunne straffes efter militær straffelov eller føre til et disciplinaransvar efter den militære disciplinarlov.

Udover de generelle regler indeholder de missionspecifikke direktiver en forpligtelse til at være opmærksom på, om der begås konstaterbare overtrædelser af folkeretten eller national ret i det pågældende missionsområde, herunder i særdeleshed om der sker overtrædelse af forbuddet mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling. Der er også i disse regler fastsat en forpligtelse til at forsøge at gribe ind overfor overgrebet og/eller melde dette til relevante instanser.

Ovennævnte forpligtelser er gengivet i de danske militære enheders "Standard Operation Procedure" og er også at finde på det såkaldte "soldatens kort", som er et ark med optryk af de vigtigste regler, der bliver gennemgået i forbindelse med den missionsforberedende uddannelse, og som i en lamineret udgave udleveres til alle soldater."

Forsvarsministerens besvarelse af Forsvarsudvalgets spørgsmål 65 (FOU alm. del 2010-11)

Med henblik på udtrykkeligt at fastslå, at tortur, også hvis der er tale om en overtrædelse af den militære straffelov, skal være en strafskærpende omstændighed, foreslås det, at der i den militære straffelov indsættes en strafskærpendesbestemmelse for torturhandlinger, der svarer til forslaget til en strafskærpendesbestemmelse i straffeloven (forslaget til straffelovens § 157 a)."

Forsvarets bestemmelse om forbud mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf fremgår af FKODIR 005-1 (2008-09). Bestemmelsen fastsætter bl.a. ansvaret og forpligtelserne for alt personel, der dels har en handlepligt og dels en indberetningspligt. Handlepligten indebærer, at forsvarets personel skal søge at hindre enhver i at udøve tortur, grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf, hvis det kan ske, uden at personalet derved udsætter sig selv eller andre for særlig fare eller opofrelse. Indberetningspligten indebærer, at personalet straks skal indberette til nærmeste chef, hvis de har kendskab til eller rimelig mistanke om, at nogen har til hensigt at overtræde, overtræder eller har overtrådt forbuddet.

Hændelser, hvor forsvarets personel eller andre personer har forsøgt at overtræde, overtræder eller har overtrådt forbuddet, betragtes som en særlig hændelse og skal meddeles ad kommandovejen efter gældende regler.

Særligt om militær straffelovs § 27

Den militære straffelov indeholder en række straffebestemmelser vedrørende nærmere angivne tjenestepligter. I tilslutning hertil straffes efter den militære straffelovs § 27, stk. 1, den, der i øvrigt groft tilsidesætter sine pligter i tjenesten, for pligtforsømmelse med bøde eller fængsel indtil tre måneder. Straffen kan efter stk. 2 stige til fængsel i et år, når pligtforsømmelsen er af særlig grov karakter, eller når den har medført betydelig skade eller fare. Under væbnet konflikt kan straffen

ved forsætlig overtrædelse stige til fængsel i tre år.

Bestemmelsen er subsidær i forhold til de andre bestemmelser i militær straffelov om tilsidesættelse af militære pligter.

Bestemmelsen i § 27 om pligtforsømmelser inden for det militære forsvar erstatter de almindelige bestemmelser i straffelovens §§ 156 og 157 om offentligt ansattes pligtforsømmelser i tjenesten. Bestemmelsen er i det væsentlige bragt i overensstemmelse med disse bestemmelser med den reelle forskel, at tjenesteplichter inden for forsvaret er langt mere omfattende end, hvad der gælder for offentligt ansatte i øvrigt.

Den militære straffelovs § 27 er ikke begrænset til bestemte typer adfærd, herunder specifikt militær pligtstridig adfærd, men finder anvendelse på alle typer af pligtforsømmelser. Spørgsmålet om rækkevidden af § 27, herunder om bestemmelsen er begrænset til militære pligter, der har betydning for sikkerheden i tjenesten, blev prøvet ved Højesterets dom af 25. april 2012.

Højesteret udtalte, at *"Bestemmelsen er ikke efter sin ordlyd begrænset til tjenesteplichter, der er af betydning for sikkerheden, og forarbejderne til den militære straffelov udtrykker klart, at bestemmelsen modsvarer straffelovens § 156 og § 157 (Folketingstidende 2004-05, 2. samling, tillæg A, s. 990 og s. 1019, L 54), og at den omfatter alle typer af tjenesteplichter, jf. herved betænkning nr. 1435/2004 om den militære straffelov, retsplejelov og disciplinarlov s. 96-98 om den til § 27 svarende bestemmelse i den tidligere militære straffelovs § 15. Denne opfattelse er tillige lagt til grund i retspraksis."*

Militær straffelovs § 27 vedrører således forhold om grov pligtforsømmelse, der ikke er reguleret i nogle af de øvrige bestemmelser. Det er i lovforarbejderne fremhævet, at tjenesteplichterne for militært personel i alt væsentligt følger af forskel-

lige skriftlige regelsæt, der gælder for det enkelte tjenestested.

Som eksempler kan nævnes kasernemeddelelser, blivende bestemmelser, regler om våbenbetjening, sikkerhedsforskrifter mv.

Herudover forekommer konkret udformede regler i forbindelse med enkeltstående opgaver. Endelig gælder som for alle andre offentligt ansatte eller beskæftigede de regler eller principper, som følger af tjenesteforholdets natur, særligt uskrevne, men almindeligt accepterede minimumskrav til vedkommendes daglige arbejde. Dette er ikke specielt for militær straffelov, men gælder også efter de regler, der er fastsat for andre i offentlig tjeneste.

Eksempler på anvendelsen af bestemmelsen i praksis fremgår af afsnittet om sanktioner i militære straffesager.

Særlig grov pligtforsømmelse efter § 27, stk. 2

Den særlige bestemmelse om *skærpet* straffesanktion i tilfælde af særligt grove pligtforsømmelser efter § 27, stk. 2, eller for tilfælde, hvor pligtforsømmelsen har medført betydelig skade eller fare, anvendes sjældent i praksis.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget i 1973 (Folketingstidende 1972-73, tillæg A, sp. 13), at de forhold, der var omfattet af bestemmelsen i den tidligere gældende bestemmelse i militær straffelovs § 63, stk. 2, om strafforhøjelse i tilfælde, hvor en befalingsmand i høj grad havde svigtet over for de krav, der efter hans stilling må stilles til ham, ville kunne karakteriseres som særlig grov pligtforsømmelse efter den til § 27 svarende bestemmelse i den tidligere militære straffelovs § 15, 2. pkt.

Pligtforsømmelse af særlig grov karakter

Ved afgørelse af, om der foreligger pligtforsømmelse af særlig grov karakter efter § 27, stk. 2, kan der bl.a. lægges vægt på, om der er tale om tilfælde, hvor *"en befalingsmand i høj grad har svigtet over for de krav, der efter hans stilling må stilles til ham"*.

Højesterets dom af 25. april 2012

Bestemmelsen anvendes også, hvor dansk lovgivning i øvrigt ikke finder anvendelse. Under udsendelse i internationale missioner træder militære bestemmelser i vidt omfang i stedet for bestemmelser i "særlovgivningen". Det gælder f.eks. overtrædelser af færdselsloven, toldloven og våbenloven m.v.

Det gælder f.eks. besiddelse af ulovlige knive. Enhver besiddelse af knive m.v., hvor besiddelsen i Danmark ville have udgjort en overtrædelse af våbenlovens bestemmelser, behandles som militære straffesager. Det gælder f.eks. besiddelse af springknive, enhåndsbetjente knive, butterflyknive, faldstiletter, kastestjerner, totenschlägere m.v.

Højesteret udtalte i dommen af 25. april 2012 om forsendelsen af den arabiske oversættelse til Dagbladet BT, at "T afgav som højtstående officer og chef i Forsvarskommandoen i et tjenstligt anliggende bevidst de nævnte usande oplysninger over for forsvarschefen og chefen for forsvarsstaben. Højesteret tiltræder, at dette er en så grov forsømmelse af de pligter, der følger af stillingen, at forholdet er omfattet af den militære straffelovs § 27, stk. 2, jf. stk. 1."

Årsberetningen for 2011 indeholder et antal eksempler på anvendelsen af bestemmelsen om særlig grov pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27, stk. 2.

Særligt om anvendelse af bestemmelsen i forbindelse med internationale missioner

Bestemmelsen i § 27 anvendes f.eks. i sager om tilsidesættelse af bestemmelser, der er vigtige for kontingentets funktionsmuligheder, f.eks. forbud mod fraternisering og opsamling af krigssouvenirs eller for samarbejdet med lokale myndigheder (f.eks. hastighedsbegrænsninger).

Afgrænsningen mellem militære straffesager og militære disciplinarsager

Militær disciplinarlov indeholder en række bestemmelser, der skal sikre disciplinen inden for forsvaret

Militære disciplinarsager behandles udelukkende af de militære chefer og er ikke undergivet den militære anklagemyndigheds kompetence

Kort introduktion til behandlingen af militære disciplinarsager

Militære disciplinarsager behandles ikke af den militære anklagemyndighed, men udelukkende af det militære system.

Formålet med disciplinaransvaret er at sikre disciplinen inden for forsvaret. Disciplinaransvar for overtrædelse af loven kan pålægges, hvor der af disciplinære grunde er behov for en sanktion, men hvor der ikke er hjemmel til eller behov for straf.

Militære chefer har mulighed for at behandle mindre alvorlige disciplinære forhold – der ikke indebærer strafbare forhold – som administrative sager efter militær disciplinarlov. Dette system er opbygget af to niveauer – disciplinarmyndigheden og disciplinarchefen.

Disciplinarchefen kan i tvivlstilfælde efter disciplinarlovens § 11 forelægge sagen for en auditør, som endeligt afgør, om en sag skal behandles som en straffesag eller en disciplinarsag.

Auditørerne har ikke i øvrigt indflydelse på de militære chefers afgørelse af disse sager, og tilsynet med afgørelserne i disse sager henhører under Forsvarets Personeltjeneste (FPT) som tilsynsmyndighed.

De disciplinære sanktioner omfatter tilrettevisning, fremstilling, arbejde og efterøvelse i en del af fritiden, tjeneste uden for orden og en disciplinarbøde på højst 1/10 af den pågældendes månedsløn for hver enkelt forseelse.

Disciplinarmyndighedens afgørelse om anvendelse af et disciplinarmiddel kan inden 14 dage indbringes for disciplinarchefen, der ikke kan ændre afgørelsen til skade for den, der er blevet pålagt disciplinarmidlet.

Disciplinarchefens afgørelse kan inden fire uger fra forkyndelsen af afgørelsen forlanges indbragt for disciplinarnævnet. Afgørelsen kan ikke ændres til skade for den, der er blevet pålagt disciplinarmidlet.

Disciplinarnævnet består af en byretsdommer som formand, en repræsentant for forsvaret efter indstilling fra forsvarschefen og en repræsentant for den personelgruppe, som den, der er pålagt et disciplinarmiddel, tilhører. De sidstnævnte repræsentanter udpeges efter indstilling fra de forhandlingsberettigede personelorganisationer. Disciplinarnævnets afgørelse kan indbringes for domstolene.

Forsvarets Personeltjeneste (FPT) har blandt andet i forbindelse med besvarelse af et spørgsmål fra Folketingets Forsvarsudvalg redegjort for udviklingen i de militære disciplinarsager. Det er oplyst, at der er registreret et fald i antallet af sanktioner efter disciplinarloven fra 632 i 2006 til 464 i 2010. Statistikkerne for 2011 og 2012 er endnu ikke tilgængelige.

Det fremgår af statistikken, at få afgørelser indbringes for nævnet.

Sondringen mellem straffesager og disciplinarsager

Sondringen mellem straffesager, der afgøres af auditøren, og disciplinarsager, der henhører under den militære chef, kan ikke angives udtømmende. Generalauditøren har efter aftale med Forsvarsministeriet udarbejdet en vejledning, således at auditøren og den militære chef har et fælles udgangspunkt, når der skal træffes afgørelse om, hvorvidt der skal indledes en straffesag. Vejledningen blev udsendt i 2005 og er revideret i juni 2007.

Kort sagt sondres der således mellem de to regelsæt:

- **Straffesager**

Alvorligere pligtforsømmelser, hvor der er handlet forsætligt eller groft uagtsomt. Hertil kommer forhold, der er af en så alvorlig karakter, at de ikke bør kunne afgøres med et disciplinarmiddel. Det gælder mytteri, misbrug af rusmidler, forbrydelser mod forsvarsmagtens kampdygtighed og andre forbrydelser under væbnet konflikt.

- **Disciplinarsager**

Mindre grove pligtforsømmelser eller forhold, der alene skyldes simpel uagtsomhed.

Afgrænsningen mellem disciplinarloven og den militære straffelov fremgår af Årsberetningen 2009, side 20.

Forsvarets Personeltjeneste har i en cirkulæreskrivelse af 9. juni 2011 om syv afgørelser fra nævnet i 2011 om en af de indbragte sager bemærket, at *”Det fremgår af forarbejderne til MDL, at forhold vedrørende alkohol (indtagelse af alkohol mv. i forbindelse med tjenesten samt beruset fremmøde til tjeneste) er af så alvorlig karakter, at de kun bør kunne afgøres med straf efter militær straffelov. Der er derfor som altovervejende udgangspunkt ikke mulighed for at anvende disciplinarmidler i sådanne sager, heller ikke hvis omstæn-*

dighederne undtagelsesvist måtte være af en sådan karakter, at de for så vidt kunne tale for at afgøre sagen med et disciplinarmiddel i stedet for en straf. Sager vedrørende indtagelse af alkohol i forbindelse med tjenesten skal derfor forelægges Forsvarets Auditørkorps (FAUK) til vurdering.”

Der henvises i øvrigt til den udførlige vejledning om den militære disciplinarlov.

Anvendelse af tjenestemandslovens regler ved disciplinarsager mod militære tjenestemænd

Højesterets dom af 18. februar 2013
Sag 167/2012

Højesteret fastslog i dommen, at reglerne i militær disciplinarlov i det tilfælde, hvor der ikke har været gennemført disciplinarsag efter denne lov, ikke er til hinder for, at der indledes disciplinarsag mod en militær tjenestemand efter tjenestemandslovens regler.

Sagen angik, om det var berettiget, at Forsvarsministeriet i medfør af tjenestemandsloven degraderede A fra kommandør i lønramme 38 til orlogskaptajn i lønramme 36 uden chefbeføjelser med den begrundelse, at han havde begået tjenstlige forseelser ved i en række tilfælde at have foretaget tjensterejser, uden at dette var tjenstligt begrundet, og ved at have overskredet grænsen for afholdelse af rimelige udgifter til tjensterejser og arrangementer.

Højesteret udtalte herefter, at en række af de tjensterejser, A havde foretaget, ikke kunne anses for tjenstligt begrundede eller for tilstrækkeligt tjenstligt begrundede. Det var derfor berettiget og ikke i strid med proportionalitetsprincippet, at Forsvarsministeriet havde degraderet A, som sket.

Sagen har tidligere været behandlet af Auditøren i København, der indstillede efterforskningen i sagen, fordi mange af forholdene var strafmæssigt forældede, og da de øvrige forhold ikke egnede

sig til at blive afgjort som straffesag. Auditøren oversendte den til disciplinarchefen og bemærkede, at den undersøgte rejseafregninger for fremtiden burde kontrolleres grundigt før godkendelse.

Sagen er omtalt i Årsberetning 2009, side 38f.

Dommen trykkes i Ugeskrift for Retsvæsen 2013.

Gennemgang af udvalgte konkrete straffesager fra 2012

Gennemgangen af konkrete sager har til formål at beskrive en række typiske sager, som auditørerne har behandlet i beretningsåret. Gennemgangen af sagerne følger samme systematik som den foregående beretning. Beretningen omfatter således navnlig sager, der er mundet ud i en sanktion, men også eksempler på sager, der er afsluttet uden tiltale m.v. i beretningsåret.

Det er ikke alle sager, der munder ud i en strafferetlig sanktion. En række af sagerne har karakter af indberetninger fra militære myndigheder på baggrund af særlige hændelser i forsvaret, herunder hændelser i missionsområder. Sagerne bliver screenet ved modtagelsen, og auditøren vurderer på baggrund af indberetningerne, om der er grundlag for at indlede efterforskning. Er dette ikke tilfældet, henlægges sagen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 1.

Indledes der efterforskning, har denne efter retsplejelovens § 743 til formål at klarlægge, om betingelserne for at pålægge strafansvar eller anden strafferetlig retsfølge er til stede og at tilvejebringe oplysninger til brug for sagens afgørelse samt forberede sagens behandling ved retten.

Er der efter afslutningen af efterforskningen ikke grundlag for at rejse tiltale, afsluttes behandlingen af sagen efter retsplejelovens § 749, stk. 2. Hvis sigtelse er rejst under efterforskningen, afsluttes sagens behandling – efter retsplejelovens § 721.

Antallet af registrerede nye strafferetlige undersøgelser har i en årrække bl.a. været påvirket af indberetninger af såkaldte særlig hændelsesmeldinger fra forsvarets operative myndigheder. Som beskrevet i beretningen for 2011 har der været en dialog med forsvarets ledelse om en mere hensigtsmæssig form for inddragelse af Auditørkorpset i sager, der bør undersøges, således at vedkommende militære myndighed sender en formel anmeldelse eller anmodning om undersøgelse. Auditørerne har tillige haft fokus på registreringen af disse hændelsesmeldinger, således at der siden er sket en reduktion af antallet af registrerede nye sager hos auditørerne. Der kan herom henvises til de statistiske oplysninger i beretningens bilagsdel.

Eksempler på nye strafferetlige undersøgelser indledt i 2012

Januar. Undersøgelse af civile tab i forbindelse med demontering af vejsidebombe (udryknings-sag)

(AUK 2012/000129)

Den 23. januar 2012 foretog et dansk minerydningshold en kontrolleret sprængning af en improviseret sprængladning ved Highway 1, ca. 6 km. vest for Gereshk i Afghanistan. Sprængningen bevirkede, at et fragment fra den improviserede sprængladning på en afstand af ca. 300 meter ramte en bil med tre personer, hvorved et barn omkom og to personer blev kvæstet.

Auditøren i København modtog umiddelbart efter hændelsen en anmeldelse fra Hærens Operative Kommando og udsendte straks auditørpersonel til Afghanistan for at efterforske sagen.

Auditøren indstillede den 3. april 2012 efterforskningen i sagen.

Sagen er omtalt under sager fra missionsområderne.

Januar. Undersøgelse af feltpræsts indsats i Afghanistan

(AUK 2012/000063)

Auditøren i København indledte primo januar 2012 efter anmeldelse fra Hærens Operative Kommando efterforskning mod en feltpræst på baggrund af dennes egne dagbogsnotater, der pegede på, at feltpræsten havde handlet i strid med sin rolle som nonkombattant.

Feltpræsten og en premierløjtnant blev sigtet for overtrædelse af militær straffelov.

Auditøren opgav den 27. juni 2012 påtale mod feltpræsten, mens premierløjtnanten vedtog en bøde på 3.000 kr. for grov pligtforsømmelse.

Sagen er omtalt under sager fra missionsområderne.

Januar. Undersøgelse af feltpræsts indsats i Afghanistan

(AUK 2012/000202)

I februar 2012 anmeldte Hærens Operative Kommando på baggrund af en tidligere sergents dagbogsnotater en sag mod en anden feltpræst.

Denne feltpræst vedtog senere en bøde på 3.000 kr. for grov pligtforsømmelse.

Sagen er omtalt under sager fra missionsområderne.

Februar. Udenlandsk turists bil ramt af 12,7 projektil

(AUK 2012/000262)

En tysk personbil blev torsdag den 9. februar ramt af et projektil i kølerhjelm, mens den befandt sig i nærheden af Raghhammer skydeterræn på Bornholm.

De tyske sommerhusgæster kørte mandag den 13. februar 2012 på værksted med bilen, fordi en advarselsslampe lyste. Her opdagede man hullet i kølerhjelm.

Hærens Operative Kommando blev derfor først bekendt med sagen mandag den 13. februar og auditøren påbegyndte en undersøgelse af sagen.

Auditøren indstillede den 23. maj 2012 efterforskningen i medfør af Retsplejelovens § 749, stk. 2. Der blev herved lagt vægt på, at den kriminaltekniske undersøgelse havde klarlagt, at intet tydede på, at de sikkerhedsprocedurer, der gælder for skydning med tungt maskingevær, skulle være overtrådt.

Auditøren har tidligere undersøgt en sag om fund af 12,7 projektiler i sommerhuse beliggende i Raghhammer-området. Se herom Årsberetning 2009, side 39.

Februar. **Undersøgelse af støtteskibet ABSALONS skudafgivelse i forbindelse med befrielse af gidsler på Jelbut 37 (udrykningssag)**

(AUK 2012/000352)

Den 27. februar 2012 indberettede Søværnets Operative Kommando, at støtteskibet ABSALON tidlig morgen samme dag i forbindelse med standsning og bording af et piratskib havde befriet 16 gidsler, mens et iransk og et pakistansk gidsel mistede livet. Under aktionen blev 17 somaliske pirater frihedsberøvet.

Auditøren i København indledte straks efterforskning i sagen. Tre dage senere rejste et efterforskningsteam af to auditørfuldmægtige sammen med en vicesstatsobducent og to kriminalteknikere fra Kriminalteknisk Center til Seychellerne for at efterforske sagen og undersøge ofrene. Udenrigsministeriet havde forinden orienteret de to landes repræsentationer om en påtænkt obduktion.

Auditøren indstillede den 2. juli 2012 efterforskningen i sagen.

Sagen er omtalt under sager fra missionsområderne.

Marts. **Undersøgelse af støtteskibet ESBERN SNAREs skudafgivelse i forbindelse med forsøg på standsning af formodet piratmoderskib Jelbut 16 den 20. april 2011**

(AUK 2012/000424)

Søværnets Operative Kommando foretog den 8. marts 2012 anmeldelse af en hændelse, der fandt sted året før, den 20. april 2011.

Det danske støtteskib ESBERN SNARE var den 20. april 2011 involveret i et forsøg på at standse et piratmoderskib tæt på den somaliske kyst. Nye oplysninger omkring hændelsen skabte usikkerhed omkring det faktiske hændelsesforløb. De nye oplysninger indikerede, at der i forbindelse med hændelsen kunne være tale om eventuelle sårede eller dræbte om bord på piratmoderskibet.

For at skabe fuld klarhed over det faktiske hændelsesforløb anmodede Søværnets Operative Kommando auditøren om at undersøge omstændighederne omkring hændelsen og den manglende rapportering af denne.

Auditøren indstillede den 26. juli 2012 efterforskningen i sagen.

Sagen er omtalt under sager fra missionsområderne.

Marts. **Undersøgelse af alvorlig arbejdsulykke på Høvelte Kaserne**

(AUK 2012/000674)

Nordsjællands Politi foretog den 30. marts 2012 udrykning til en arbejdsulykke på Høvelte Kaserne, hvor en soldat var faldet i en utildækket revisionsgrav på et værksted, hvorved han pådrog sig alvorlige hovedlæsioner. Soldaten var ansat i en skånestilling, da han under udsendelse i Afghanistan var blevet ramt af en sprængladning, som blandt andet havde medført, at soldaten led af nedsat syn og epilepsi. Politiet tilkaldte på stedet Arbejdstilsynet og overdrog herefter sagen til auditøren til videre behandling.

På baggrund af et tilsynsbesøg på værkstedet den 12. april 2012 fandt Arbejdstilsynet, at arbejdspladsen ikke var tilrettelagt og udført sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarligt under hensyntagen til den ansattes helbredsmæssige forudsætninger, herunder at revisionsgraven ikke var tildækket. Arbejdstilsynet indstillede herved til auditøren, at der blev rejst tiltale mod Forsvarskommandoen, samt at sagen blev afgjort med en bøde på 80.000 kr. Bøden blev vedtaget i januar 2013.

Oktober. **Undersøgelse af video fra Operation "Green Desert" i Irak i 2004**

(AUK 2012/001983)

Den 18. oktober 2012 stod en tidligere efterretningsofficer frem i medierne med nye oplysninger

om en hændelse i Irak under den såkaldte "Operation Green Desert" i 2004.

På baggrund af en afhøring af den tidligere efterretningsofficer besluttede auditøren at indlede ny efterforskning for at klarlægge, om personer i forsvaret enten groft uagtsomt eller forsætligt efterfølgende har afgivet urigtige eller vildledende oplysninger om det under operation "Green Desert" passerede.

Auditøren har om sagens baggrund i en pressemeddelelse bl.a. bemærket følgende:

"Den 28. februar 2011 indstillede den militære anklagemyndighed efterforskningen i sagen om de i medierne fremførte påstande om, at dansk militært personel muligt skulle have overværet, at irakiske sikkerhedsstyrker mishandlede en eller flere personer, som blev tilbageholdt af selv samme sikkerhedsstyrker i forbindelse med operation "Green Desert" den 25. november 2004 i Al-Zubair i Irak.

Begrundelsen for afgørelsen i 2011 var, at et muligt strafansvar for manglende indgriben og/eller indberetning fra dansk militært personels side under alle omstændigheder måtte antages at være forældet, jf. straffelovens § 93, stk. 1. Herefter – og da yderligere efterforskning ikke vurderedes at kunne fremskaffe yderligere oplysninger af væsentlig betydning for sagen – blev efterforskningen indstillet i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2.

Det forhold, at den tidligere efterretningsofficer nu træder frem og fremlægger videodokumentation for, at dansk militært personel angiveligt overværede irakiske sikkerhedsstyrkers overgreb på civile og herudover bl.a. forklarer, at den danske bataljonschef i Irak var informeret herom, ændrer ikke på, at pligtforsømmelse efter militær straffelovs § 27 begået i 2004 er forældet i strafretlig henseende på nuværende tidspunkt.

Når der alligevel indledes ny efterforskning i sagen, er det for at afdække, hvorvidt der er begået strafbare forhold i det efterfølgende forløb, hvor det bl.a. er kommet frem, at Kammeradvokaten fra Forsvarskommandoen – til brug for en erstatningssag anlagt mod den danske stat i anledning af operation "Green Desert" – har fået oplyst, at der ikke blev foretaget billed- og lydoptagelser under operationen."

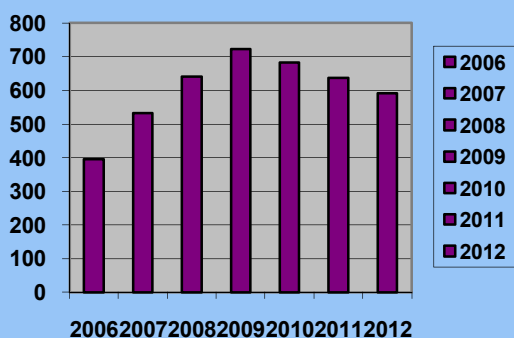
Officeren blev i april 2013 søgt afhørt indenretligt. Københavns Byret pålagde ved kendelse af 4. april 2013 den pågældende at betale en ugentlig bøde på 500 kr. for et tidsrum indtil 6 måneder, eller indtil han har afgivet oplysning om identiteten på den person, der i Irak i starten af 2005 afleverede et videobånd til ham.

Sagen verserer fortsat.

Forsvarschefen har endvidere i november 2012 sideløbende indledt en undersøgelse vedrørende anvendelse af kameramateriel i forbindelse med operation "Green Desert". Se herom www.forsvaret.dk.

Sanktioner i militære straffesager i 2012

Sanktioner siden 2006

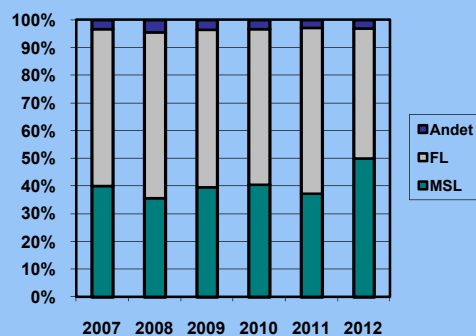
Der blev i 2012 indledt 1236 nye strafferetlige undersøgelser, mens 613 sager medførte strafforfølgning og en sanktion.

Indeholder en sanktionssag flere forhold, er sagen i det følgende rubriceret under hovedforholdet. Dette gælder også statistikken i beretningens bilag.

Antallet af nye strafferetlige undersøgelser er reduceret med knap 20 %, mens antallet af sanktioner er faldet med ca. 5 %.

Der er i et antal tilfælde nedlagt påstand om frihedsstraf. De fleste sager munder ud i en fældende dom, og antallet af frifindelser er fortsat behersket. Der blev i 17 af de afsluttede sager idømt fængselsstraf, heraf 15 sager med betinget fængsel – til dels med vilkår om samfundstjeneste og en tillægsbøde – og 2 sager med ubetinget fængsel. Disse sager vedrørte grov udeblivelse fra tjenesten, anden grov pligtforsømmelse, færdselslovens § 117a (kørsel i frakendelsestiden), vold efter straffelovens §§ 244 og 245, § 252 (hensynsløs fareforvoldelse), § 276 (tyveri), § 278 (underslæb) og § 293 a (brugstyveri af motorkøretøj).

Fordelingen af sanktioner

Resten af sagerne blev afgjort med bøde og enkelte sager med tiltalefrafald.

Der blev i 2012 truffet afgørelse om tiltalefrafald i 16 sager. Det var navnlig sager om udeblivelse fra værnepligtstjeneste efter militær straffelov § 25 (11), to sager om ulydighed og tre sager om overtrædelse af særlovgivningen.

Et øget antal sager blev afgjort i retten. Det skyldes navnlig, at antallet af udenretlige bødevedtagelser er reduceret. Den overvejende del af sagerne er udeblivelsessager, dvs. at tiltalte ikke er mødt i retten, selvom han eller hun har anmodet om et retsmøde, eller ikke har reageret på et udsendt bødeforlæg.

Fordelingen af sanktioner mellem militær straffelov og den civile strafbelagte lovgivning fremgår af den følgende oversigt, der viser en nogenlunde stabil fordeling over tid.

Ankesager

Den militære anklagemyndighed har i beretningsåret givet møde i landsretten i forbindelse med ankebehandlingen af seks byretsdomme. To af

dommene vedrørte samme tiltalte og blev behandlet samlet. Dette antal ankesager ligger betydeligt over gennemsnittet. Der er tale om følgende sager:

1) En sag om to officerers overtrædelse af militær straffelov § 27, stk. 2. Sagen drejede sig om anke af Østre Landsrets anke dom af 28. februar 2011. Dommen var anket af de domfældte til frifindelse, subsidiært til formildelse. Anklagemyndigheden nedlagde påstand om skærpeelse. Den ene af de tiltalte frafaldt anken. Højesteret stadfæstede den 25. april 2012 den af landsretten idømte bøde på 8.000 kr. for den medtiltalte. Dommen er trykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2012, side 2387. Sagen er omtalt i beretningen for 2011, side 43 og 67.

2) To sager om samme værnepligtiges udeblivelse efter militær straffelov § 25, stk. 1. Tiltalte blev ved to domme – Retten i Hillerøds dom af 15. september 2011 og Retten i Hillerøds dom af 27. marts 2012 – anset med ubetinget fængsel i 14 dage. Dommene blev anket af domfældte til frifindelse, subsidiært til formildelse. Anklagemyndigheden nedlagde påstand om stadfæstelse. Østre Landsret fastsatte ved anke dom af 27. august 2012 en fælles straf af fængsel i 20 dage (modereret kumulation). Sagen er omtalt nedenfor.

3) En sag om spirituskørsel og uagtsomt manddrab på Flyvestation Karup. Tiltalte blev ved Retten i Holbæks dom af 7. maj 2012 idømt en bøde 25.000 kr. og betinget frakendelse for spirituskørsel, men blev frifundet for overtrædelse af straffelovens § 241. Dommen blev anket af anklagemyndigheden med påstand domfældelse efter anlageskriftet. Domfældte påstod stadfæstelse. Østre Landsret stadfæstede afgørelsen ved anke dom af 2. oktober 2012, men med anden begrundelse. Sagen er omtalt nedenfor.

4) En sag om brud på tavshedspligt efter militær

straffelov § 27, jf. FKOBST 358-1 m.v. under mission med ESBERN SNARE. Tiltalte blev ved Retten i Næstveds dom af 18. juli 2012 idømt fængsel i 14 dage betinget.

Dommen blev anket af domfældte til frifindelse, subsidiært til formildelse. Anklagemyndigheden nedlagde påstand om stadfæstelse. Østre Landsret stadfæstede afgørelsen ved anke dom af 8. november 2012. Dommen er trykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2013, side 681 Ø. Sagen er omtalt nedenfor.

5) En sag om desertering fra ISAF/Afghanistan efter militær straffelov § 25 stk. 2, jfr. stk. 1 og 4, i forbindelse med indtagelse af piller. Retten i Holstebro idømte ved dom af 21. februar 2012 den pågældende ubetinget fængsel i 60 dage. Dommen blev anket af domfældte til formildelse. Anklagemyndigheden nedlagde påstand om skærpeelse. Ved Vestre Landsrets anke dom af 6. december 2012 blev fængselsstraffen på 60 dage gjort betinget under hensyn til nye oplysninger om tiltaltes personlige forhold. Sagen er omtalt nedenfor.

Ved udgangen af 2012 verserede endvidere tre ankesager vedrørende henholdsvis kørsel i frakendelsestiden, overtrædelse af dopingloven (anken senere frafaldet) og militær straffelov § 27.

I de følgende afsnit beskrives en række af de sager, Auditørkorpset har behandlet i beretningsåret. Beskrivelsen i dette afsnit omfatter alene sager, der er afsluttet med en sanktion i 2012.

Sanktioner for overtrædelse af militær straffelov

Indledning

Dette afsnit har til formål at give et overblik over sanktioner for overtrædelse af militær straffelov i konkrete sager med henblik på at illustrere anvendelsen af den militære straffelov i praksis og bidrage til forståelsen af de militære pligter, som kan sanktioneres strafferetligt.

Gennemgangen følger systematikken i militærstraffelovs kapitel 2, Speciel del.

De hyppigste overtrædelser af *militær straffelov* er fortsat sager om grov udeblivelse fra tjenesten efter § 25, grov pligtforsømmelse efter § 27 og misbrug af rusmidler efter §§ 20-22. Fordelingen af sanktionerne fremgår af tabel 4 i bilagsdelen.

Sanktioner for overtrædelse af militær straffelov udmåles efter generalauditørens bødekatalog (Meddelelse 7/2007), hvori der er fastsat vejledende minimumstakster for bøder for overtrædelser af militær straffelov. Bødekataloget er tilgængeligt på Auditørkorpsets hjemmeside www.fauk.dk.

Der var i 2012 i alt 302 sager, som endte med en sanktion for overtrædelse af den militære straffelov. Det vil sige ca. halvdelen af samtlige sanktioner.

Pligter som underordnet (§§ 11-13)

Militær straffelov §§ 11-13 regulerer strafansvaret for tilsidesættelse af de særlige pligter, som underordnet personel, primært pligten til at adlyde en (lovlig) given ordre og respekten for overordnede.

De enkelte sager rummer ofte flere elementer. Hovedforholdet kan således være rubriceret under militær straffelovs § 11, men samme sag kan tilli-

ge rumme forhold om overtrædelse af militær straffelovs § 13, respektstridighed eller § 27, grov pligtforsømmelse.

Ulydighed (§ 11)

§ 11. Den, der undlader at efterkomme en tjenstlig ordre fra en overordnet eller vagt, eller som efterkommer ordren på klart utilfredsstillende måde, straffes i grove tilfælde for ulydighed med bøde eller fængsel indtil 1 år.

Stk. 2. Straffen kan ved forsætlig overtrædelse stige til fængsel i 3 år, når ulydigheden er af særlig grov karakter, navnlig når den har medført betydelig skade eller fare eller har været egnet til at svække lydigheden hos andre tilstedeværende. Er ulydigheden forbundet med vold mod overordnet eller vagt, kan straffen stige til fængsel i 6 år.

Stk. 3. Under væbnet konflikt kan straffen ved forsætlig overtrædelse stige til fængsel i 10 år.

Minimumsbødetaksten er 1.500 kr. Bøden kan hæves under skærpende omstændigheder. Der har i 2012 været **fire** sager om ulydighed.

Eksempel 1 – ulydighed af særlig grov karakter
Københavns Byrets dom af 23. juli 2012 (sag 2012/000310)

En marinekonstabel (frømand) var tiltalt for ulydighed af særlig grov karakter forbundet med vold mod en overordnet efter militær straffelovs § 11, 1, jf. stk. 2, respektstridig opførsel efter militær straffelovs § 13 samt vold efter straffelovens § 244 og trusler efter straffelovens § 266, idet frømanden undlod at efterkomme en ordre om at tage en t-shirt på, slog den overordnede og derefter truede ham samt kaldte ham en "bøsserøv". Tiltal-

te nægtede, idet han intet erindrede om episoden. Retten fandt tiltalte skyldig i ulydighed forbundet med vold, men frifandt ham for trusler efter straffelovens § 266. Straffen blev fastsat til fængsel i 40 dage, der blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste i 60 timer.

Retten lagde i forbindelse med strafudmålingen vægt på, at der var tale om vold begået mod en overordnet i forbindelse med en tjenstlig ordre. Tiltalte modtog dommen.

Eksempel 2 – undladt at efterkomme overordnetes ordre og respektstridig opførsel efter § 13

Retten i Aalborgs dom af 29. juni 2012 (Sag 2011/002672)

En overkonstabel blev idømt en bøde på 2.500 kr. for ikke at have efterkommet en tjenstlig ordre fra sin overordnede om at indfinde sig på dennes kontor i Camp Bastion, ligesom han over for den overordnede udtalte *”du er fand’me den største nar jeg har mødt og en mega dårlig delingsfører”* eller lignende krænkende udtalelse.

Eksempel 3 – undladt at efterkomme ordre fra militærpolitiet

(AUJ Sag 2012/002037)

En seniorsergent vedtog en bøde på 2.000 kr. ved på en kaserne som passager i et militært køretøj i forbindelse med, at køretøjet blev bragt til standsning af militærpolitiet at have udtalt: *”det har vi ikke tid til, vi skal til parade”*, hvorefter seniorsergenten beordrede føreren af køretøjet til at køre videre.

Auditøren fandt ikke tilstrækkeligt grundlag for til lige at henføre forholdet til den militære straffelovs § 13.

Eksempel 3 – tiltalefrafald for at have undladt at efterkomme en vagts ordre om forevisning af kørebog

(AUJ Sag 2012/001260)

Auditøren besluttede at frafalde tiltale i medfør af retsplejelovens § 722, stk. 1, nr. 7, mod en

oberst, der var sigtet for overtrædelse af den militære straffelovs § 11, stk. 1, ved under udkørsel i hovedvagten på en flyvestation at have undladt at efterkomme vagtens gentagne ordre om at fremvise det militære køretøjs kørebog. Vagten genkendte ikke tjenestedschefen.

Begrundelsen for at afgøre sagen med et tiltalefrafald var, at forholdet blev skønnet af ringe strafværdighed, idet den iværksatte kontrol af kørebøger var sket i modstrid med tilkendegivelser fra tjenestestedetschefen.

Eksempel 4 – tiltalefrafald for at have undladt at efterkomme ordre fra militærpolitiet

(AUJ Sag 2012/002038)

Auditøren frafaldt tiltale i medfør af retsplejelovens § 722, stk. 1, nr. 7, mod en overkonstabel, der var sigtet for grov ulydighed efter den militære straffelovs § 11 ved som fører af et militært køretøj ikke at have efterkommet en ordre fra militærpolitiet om at gøre holdt.

Forholdet fandtes at være af ringe strafværdighed, fordi overkonstabelen efter hændelsen efterkom en ordre om at køre videre.

Mytteri (§ 12)

§ 12. Udviser flere i forening forsætligt ulydighed, eller bruger de magt, vold eller trussel om vold mod overordnet eller vagt, straffes de for mytteri med fængsel indtil 6 år.

Stk. 2. Under væbnet konflikt kan straffen stige til fængsel på livstid.

Der er ikke truffet afgørelse om sanktioner for mytteri efter § 12.

Respektstridig opførsel (§ 13)

§ 13. Den, der forsætligt ved handling eller i ord groft krænker en foranstående eller vagt, straffes for respektstridig opførsel med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Minimumsbødetaksten er 1.250 kr. Bøden kan hæves under skærpende omstændigheder.

I 2012 har der været tre sager om respektstridig adfærd.

Eksempel 1 – Respektstridig opførsel over MP-sergent

Retten i Viborgs dom af 7. september 2012 (Sag 2011/002450)

En seniorsergent blev idømt en bøde på 1.500 kr. for over for en militær politisergernt at have udtalt *"hvad fanden skal I stå og kontrollere for", "I skal ikke kommandere med mig"* eller lignende.

Eksempel 2 – Respektstridig opførsel over for oversergent

Retten i Koldings dom af 19. december 2012 (Sag 2012/001008)

På et militært tjenestested opstod der et kraftigt skænderi mellem en korporal og en oversergent, idet korporalen i flere vidners påhør beskyldte oversergenten for tyveri fra en foreningskasse. Oversergenten blev ophidset, og der opstod efterfølgende håndgemæng mellem parterne. Korporalen blev dømt for respektstridig optræden over for oversergenten, herunder ved at have indladt sig i håndgemæng med samme. Oversergenten blev dømt for grov kaserneuorden ved at have indladt sig i håndgemæng med korporalen.

De blev hver idømt en bøde på 2.000 kr.

Eksempel 3 – Respektstridig opførsel over for gruppefører

(AUJ Sag 2012/001720)

En flyverspecialist vedtog en bøde på 2.500 kr. for på en bar på en kaserne at have krænket sin gruppefører groft ved bl.a. at udtale: *"du er kraft'edme en nar"*, ligesom han sagde, at han ville slå ham ihjel eller lignende udtalelse og greb fat i kraven på gruppeføreren.

Pligter som overordnet og sideordnet m.v. (§§ 15-19)

§ 15. Den overordnede, som forsætligt ved forskelsbehandling, chikane eller på tilsvarende måde forfølger en eller flere underordnede, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

§ 16. Den foranstående, der fra efterstående uberettiget modtager gave, pengelån eller anden fordel, straffes for misbrug af stilling med bøde eller fængsel indtil 6 måneder, medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning.

§ 17. Den overordnede, der forsætligt undlader at gribe ind over for en underordnetes krænkende behandling af dennes underordnede eller sideordnede, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

§ 18. Den overordnede, der forsætligt ved handling eller i ord groft krænker en underordnet, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

§ 19. Den, der udsætter en sideordnet for særlig krænkende behandling, herunder for nedværdigende ritualer, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Militær straffelovs §§ 15-19 regulerer strafansvaret for tilsidesættelse af de særlige pligter som overordnet og sideordnet personel. Der er primært tale om pligten til at behandle underordnet personel ordentligt, stillingsmisbrug, krænkelse af

underordnet og pligten til at gribe ind ved overgreb begået af overordnet personel eller mod sideordnede (ritualer og lignende).

Minimumsbødetaksten er 1.500 kr. Bøden kan hæves under skærpende omstændigheder.

Der er ikke truffet afgørelse om sanktioner for overtrædelse af bestemmelserne i militær straffelov §§ 15-17 og § 19. Der var i beretningsåret en sag om krænkelse af en underordnet efter § 18.

Eksempel – krænkende mail

(AUJ Sag 2012/000229)

En kommandørkaptajn vedtog en bøde for i en mail til medarbejdere groft at have krænkede en underordnet officer, der var initiativtager til en anmeldelse mod kommandørkaptajnen ved at have anført *"læs selv og bedøm selv indhold og mental tilstand på afsenderen"*.

Sagen er omtalt under militær straffelovs § 27.

Rusmidler m.v.

Militær straffelov §§ 20-23 regulerer strafansvaret for misbrug af rusmidler, beruselse i forbindelse med tjenesten, omgang med euforiserende stoffer m.v. Sager af denne karakter er særligt kvalificerede og kan ikke behandles som disciplinarsager.

Beruselse m.v. i forbindelse med tjenesten (§ 20)

§ 20. Den, der ved indtagelse af alkohol, euforiserende stoffer, opstemmende eller bedøvende midler eller på lignende måde har bragt sig i en tilstand, hvor vedkommende ikke er i stand til at varetage sin tjeneste på fuldt forsvarlig måde, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.

Minimumsbødetaksten er 2.000 kr. Er forseelsen begået under vagttjeneste og lignende, udmåles

en bøde på 3.000 kr. Bøden kan hæves under skærpende omstændigheder.

Den typiske § 20-situation opstår, når en soldat konstateres så beruset, at han ikke kan vågne, går vaklende, taler snøvlende og usammenhængende og lignende. Gerningsindholdet er opfyldt, når pågældende ikke er i stand til at varetage sin tjeneste på fuldt forsvarlig måde. Der tages derfor kun sjældent blodprøve i denne type sager.

Der har i 2012 været 28 tilfælde af denne karakter. 18 af disse sager drejede sig om overtrædelse af militær straffelovs § 20 om påvirkethed i tjenesten og vedrørte alkoholindtagelse og et enkelt tilfælde af narkotikaindtagelse.

Eksempel 1 – i forbindelse med tjeneste ved skydebane

Retten i Horsens dom af 23. marts 2012 (Sag 2011/002238)

En værnepligtig mødte til tjeneste efter at have indtaget alkohol i et sådant omfang, at han ikke var i stand til at varetage sin tjeneste på fuldt forsvarlig måde. Det var en skærpende omstændighed, at delingen skulle på skydebane samme dag, hvilket var blevet oplyst tidligere. Den værnepligtige blev idømt en bøde på 3.000 kr.

Eksempel 2 – i forbindelse med vagttjeneste

Retten i Helsingørs dom af 3. september 2012 (Sag 2011/000748)

En værnepligtig blev idømt en bøde på 3.000 kr. for at være mødt til tjeneste under indflydelse af alkohol i et sådant omfang, at han ikke kunne varetage sin tjeneste på fuldt forsvarlig måde. Det blev ved bødens udmåling tillagt skærpende omstændigheder, at den værnepligtige skulle møde som vagt.

Eksempel 3 – indtagelse af euforiserende stoffer

Retten i Esbjergs dom af 1. marts 2012 (Sag 2011/0002083)

En værnepligtig mødte til tjeneste på kaserne efter at have indtaget euforiserende stoffer i et så-

dant omfang, at han ikke var i stand til at varetage sin tjeneste på fuldt forsvarlig måde. Han blev idømt en bøde på 2.000 kr.

Eksempel 4 – under tjenesterejse (AUJ Sag 2012/000568)

En flyverspecialist havde i forbindelse med øvelsesaktivitet på en flyvestation i Norge indtaget alkohol i et sådan omfang, at han ikke blev vurderet egnet til civil hjemtransport med fly, men blev efterladt i Norge. Han vedtog en bøde på 2.500 kr.

Eksempel 5 – i forbindelse med kasernetjeneste (AUK Sag 2011/001871)

En værnepligtig mødte beruset til tjeneste på Livgardens Kaserne, således at han ikke var i stand til at varetage sin tjeneste på fuldt forsvarlig måde. Han vedtog en bøde på 3.000 kr.

Eksempel 6 – i forbindelse med kursus (AUJ Sag 2012/000413)

34-årig konstabel vedtog en bøde på 2.500 kr. for at møde så påvirket af alkohol, at han ikke på fuldt forsvarlig vis kunne deltage i missionsorienteret sygehjælperkursus. Bøden blev skærpet, da der var tale om missionsorienteret kursus.

Overtrædelse af promillebekendtgørelsen (§ 21)

§ 21. Forsvarsministeren kan fastsætte bestemmelser om promillegrænser på særlige områder for tjeneste i forsvaret, navnlig når sikkerhedsmæssige forhold kan begrunde det. Forsvarsministeren kan herunder bemyndige militære myndigheder til at fastsætte promillegrænser i særlige situationer. Overtrædelse af sådanne promillegrænser straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.

Ved bekendtgørelse nr. 220 af 20. marts 2009 er der i medfør af den militære retsplejelovs § 21

fastsat promillegrænser på særlige områder for tjeneste i forsvaret. Promillebekendtgørelsen er optrykt som bilag.

Minimumsbødetaksten er 1.500 kr. Bøden kan hæves under skærpende omstændigheder.

I 2012 var der tre sager om overtrædelse af promillebekendtgørelsen.

Eksempel 1 – i forbindelse med international mission (AUK Sag 2012/00008)

En overkonstabel vedtog en bøde på 1.500 kr. for ombord på støtteskibet ABSALON ud for Somalias kyst at have indtaget alkohol i et sådant omfang, at hans promille blev målt til 2,06.

Eksempel 2 – under skærpende omstændigheder (AUJ Sag 2012/000745)

En beredskabsvagt udførte militær tjeneste med en promille på mindst 0,66, selvom promillen ikke måtte overstige 0,2. Han vedtog en bøde på 2000 kr. for overtrædelse af militær straffelovs § 21, promillebekendtgørelsens § 4, nr. 1. Det blev anset som en skærpende omstændighed, at promillen var mindst 3 gange større end tilladt, og at der var tale om tjeneste som beredskabsvagt.

Besiddelse eller indtagelse af euforiserende stoffer i tjenesten eller på militært område (§ 22)

§ 22. Den, der i tjenesten eller på militært område er i besiddelse af euforiserende stoffer, jf. lov om euforiserende stoffer, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder, medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning. Det samme gælder den, der indtager sådanne stoffer i tjenesten eller på militært område.

Bødetaksten følger taksten i Rigsadvokatens Meddelelse nr. 6/2006 (med senere rettelselser) om sanktionspåstande m.v. i narkotikasager.

Det vil i udgangspunktet sige, at bødeniveauet for besiddelse af hash og lignende stoffer til eget forbrug er på mindst 2.000 kr., og at bøder for besiddelse af særligt farlige eller skadelige stoffer – f.eks. heroin, kokain, amfetamin og ecstasy – til eget forbrug er på mindst 3.000 kr. Bøderne forhøjes med 50 % i andengangstilfælde og 100 % ved senere gentagelsestilfælde.

Der var i beretningsåret seks sager vedrørende narkotikabesiddelse m.v. efter § 22. Det er et fald i forhold til 2010 og 2011, hvor der var henholdsvis 14 og 8 sager om narkotikabesiddelse.

Eksempel 1 – Besiddelse af hash på kaserne (AUJ Sag 2011/001752)

En værnepligtig vedtog en bøde på 2.000 kr. for overtrædelse af den militære straffelovs § 22, jfr. lov om euforiserende stoffer ved på en kaserne at have besiddet 1,4 gr. hash.

Eksempel 2 – Besiddelse af hash på kaserne (AUK Sag 2011/002179)

En konstabel vedtog en bøde på 2.000 kr. for på en kaserne at have været i besiddelse af en joint og 1,8 gr. hash til eget brug.

Eksempel 3 – Besiddelse af ecstasy og hash på kaserne

(AUJ Sag 2012/001956)

En værnepligtig vedtog en bøde på 3.500 kr. for på en kaserne at være fundet i besiddelse af ca. 12 gr. hash, ca. 1,5 gr. ecstasy og en vægt til brug for vejning af euforiserende stoffer.

Ordensforstyrrelser (§ 23)

§ 23. Den, der forstyrrer den offentlige orden, eller som viser sig synligt påvirket af de i § 20 nævnte årsager, og som gennem sin påklædning el. lign. klart viser at høre til forsvaret, straffes med bøde.

Stk. 2. Den, der i forbindelse med tjeneste i udlandet forstyrrer den offentlige orden, eller som viser sig synligt påvirket af de i stk. 1 nævnte årsager, straffes med bøde. Under særlig skærpende omstændigheder kan straffen stige til fængsel i 1 år.

Minimumsbødetaksten er 750 kr. for offentlig uorden og synlig beruselse i Danmark og 1.500 kr. for offentlig uorden og beruselse i udlandet. Bøden kan hæves under skærpende omstændigheder.

Sager om overtrædelse af militær straffelovs § 23 forekommer sjældent. Der var i 2012 ingen sager vedrørende overtrædelse af denne bestemmelse.

Andre pligtforsømmelser (§§ 24-27 a)

Militær straffelov §§ 24-27 omfatter strafansvaret for tilsidesættelse af andre pligtforsømmelser end de ovenfor beskrevne i form af vagtforseelse (§ 24), ulovlig udeblivelse (§ 25), militært hærværk (§ 26) og øvrig grov pligtforsømmelse (§ 27).

Der har inden for denne gruppe været 266 sager, dvs. en stigning i forhold til 2011 (200 sager).

Vagtforseelse (§ 24)

§ 24. Den, der groft tilsidesætter sine pligter som vagt, straffes for vagtforseelse med bøde eller fængsel indtil 1 år.
Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel i 3 år, når forholdet er af særlig grov karakter, navnlig når det har medført betydelig skade eller fare eller har givet anledning til, at der er begået en forbrydelse.
Stk. 3. Under væbnet konflikt kan straffen ved forsætlig overtrædelse stige til fængsel i 10 år.

Der kan straffes for en vagtforseelse, når vagten er tiltrådt.

Minimumsbødetaksten er 1.500 kr. Bøden forhøjes, når der foreligger skærpene omstændigheder, f.eks. fordi området, hvor der holdes vagt, er genstand for en skydeøvelse eller er beliggende i et missionsområde, der jævnligt bliver udsat for beskydning.

Der blev afgjort i 2012 afgjort fem sager om vagtforseelser efter § 24. Der blev i 2011 afgjort 17 sager efter § 24.

Hovedparten af sagerne vedrørte de udsendte styrker. Alle sagerne blev afgjort med bødestraf. Bøderne blev udmålt til mellem 1.500 kr. og 2.500 kr. De forhøjede bøder blev udmålt til vagter, der havde sovet under skydeøvelser eller under vagttjeneste i missionsområder.

Eksempel 1 – vagtforseelse under vagttjeneste ved skydeterræn

(AUK Sag 2012/000830)

En værnepligtig vedtog en bøde på 1.500 kr. ved under vagttjeneste ved ammunitions køretøjer i Jægerspris skydeterræn ikke at have udvist den fornødne opmærksomhed i forbindelse med vagten, idet han havde lagt sig ned på bagsædet af det køretøj, hvorfra der blev holdt vagt, således at

han ikke kunne se det materiel, der blev holdt vagt over.

Eksempel 2 – vagtforseelse under vagttjeneste i skydeterræn

(AUJ Sag 2012/001623)

En konstabel vedtog en bøde på 2.500 kr. for under skarpskydning med infanterikampkøretøjer (IKK) ved Oksbøl Skydeterræn at have tilsidesat sin pligt som udsat afspæringspost ved at være faldet i søvn under varetagelsen af opgaven. Det blev anset som en skærpene omstændighed, at vagtforseelsen blev begået i forbindelse med skarpskydning.

Eksempel 3 – vagtforseelse under vagttjeneste i Afghanistan

(AUK Sag 2011/001108)

En konstabel tilsidesatte sine pligter som vagt i en patruljebase i Helmand i Afghanistan, idet han faldt i søvn under vagttjenesten. Han vedtog en bøde på 2.500 kr.

Grov udeblivelse (§ 25)

§ 25. Den, der uberettiget fjerner sig fra tjenestestedet eller udebliver fra tjenesten, straffes i grove tilfælde for udeblivelse med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Stk. 2. På samme måde straffes den, der forsætligt unddrager sig tjeneste ved at påføre sig sygdom eller legemsskade, foregive sygdom eller benytte andre midler, der er beregnet på at vildlede myndighederne.

Stk. 3. Ved forsætlig udeblivelse kan straffen stige til fængsel i 3 år, når udeblivelsen er af særlig grov karakter, navnlig når gerningsmanden må antages at have til hensigt at udeblive permanent, eller når udeblivelsen har medført betydelig skade eller fare.

Stk. 4. Under væbnet konflikt kan straffen ved forsætlig overtrædelse af stk. 1 og 2 stige til fængsel i 10 år.

Grov udeblivelse efter militær straffelov § 25 hører til en af de hyppigst forekommende overtrædelser af den militære straffelov. Langt størstedelen af sagerne drejer sig om værnepligtige, der er udeblevet fra *første mødedag* ved Hærens Basis Uddannelse (HBU).

Sanktionen er bøde, der stiger ved gentagelse. Bøderne følger niveauet for civile værnepligtige, der er fastlagt i Rigsadvokatens Meddelelse nr. 6/2009 om Strafpåstande mv. i sager vedrørende overtrædelse af værnepligtsloven, beredskabsloven samt lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde. Ved gentagelser ud over fire gange kan frihedsstraf idømmes.

Sanktionsskalaen for ulovligt fravær ved første mødedag er således:

1. gang 1.200 kr.
2. gang 1.700 kr.
3. gang 2.100 kr.
4. gang 2.800 kr.
5. gang fængsel.

Er der flere forhold til samtidig pådømmelse justeres straffen i opadgående retning.

Sagerne vedrørende udeblivelse fra første mødedag af Hærens-, Søværnets- eller Flyvevåbnets Basis Uddannelse anmeldes til vedkommende auditor af Værnepligtselementet ved Forsvarets Rekruttering (under Forsvarets Personeltjeneste), som modtager besked fra de militære enheder om udeblivelse fra værnepligtstjenesten.

Andre – men færre sager – drejer sig om udeblivelse under militærtjeneste, hvor mere end 10 tjenstedages fravær anses som groft fravær og dermed en straffesag. Sanktionen er i disse sager bøde. Den pågældende bliver som hovedregel hjemsendt med henblik på genindkaldelse til afvikling af ny militærtjeneste. Sager om fravær af kortere varighed afgøres med disciplinarmiddel.

Minimumsbøden for ulovligt fravær efter første mødedag i mere end 10 tjenstedages fravær er 2.000 kr.

Ulovlig udeblivelse var med 188 sanktioner også i 2012 den hyppigst forekommende overtrædelse af militær straffelov. Der var i 2011 138 sager om overtrædelse af denne bestemmelse.

De fleste sager blev afgjort med bødestraf. I alt blev 53 sager afgjort ved udenretlig bødevedtagelse, og 124 sager afgjort ved dom, heraf to sager med ubetinget fængselsstraf og 5 sager med betinget fængsel. Der blev endvidere givet tiltalefrafald i 11 sager, bl.a. fordi den værnepligtige efter en fornyet session var erklæret for varigt uegnet til militærtjeneste, ligesom påtale er opgivet i en række sager, fordi værnepligtselementets anmeldelse er trukket tilbage.

Eksempel 1 – udeblivelse i mere end 10 tjenstedage

Retten i Holbæks dom af 20. januar 2012 (Sag 2011/000741)

En værnepligtig blev idømt 2.000 kr. for uberettiget at være udeblevet i mere end samlet 10 tjenstedage fra sin militære uddannelse i hæren.

Eksempel 2 – 1. gangs udeblivelse fra 1. mødedag (AUJ Sag 2011/002017)

En værnepligtig vedtog en bøde på 1.200 kr. for at være udeblevet fra første mødedag af Hærens Basis Uddannelse.

Eksempel 3 – 5. gangs udeblivelse fra 1. mødedag – frihedsstraf

Retten i Esbjergs dom af 26. juni 2012 (Sag 2012/000660)

En værnepligtig var fire gange tidligere blevet straffet med bødestraf for at være ulovligt udeblevet fra militærtjeneste. I februar 2012 udeblev han igen fra første mødedag til Hærens Basis Uddannelse. Byretten idømte ham 10 dages ubetinget fængsel for grov udeblivelse. Henset til over-

trædelsens karakter, fandt retten ikke grundlag for at gøre straffen betinget.

Eksempel 4 – to tilfælde af 5. gangs udeblivelse fra 1. mødedag – ubetinget frihedsstraf
Østre Landsrets dom af 27. august 2012
(Sag 2010/001745 + 2011/002065)

Ved dom af 27. august 2012 traf Østre Landsret afgørelse i to ankesager fra Retten i Hillerød, som var til samtidig pådømmelse. I begge domme afsagt af Retten i Hillerød, var tiltalte blevet idømt 14 dages ubetinget fængsel for at være ulovligt udeblevet fra værnepligtstjeneste. I begge forhold var der fuldbyrdelsesgrundlag for en 5. gangs udeblivelse. Østre Landsret stadfæstede byretsdømmene for så vidt angik skyldsspørgsmålet, men idømte tiltalte en samlet straf på 20 dages ubetinget fængsel.

Eksempel 5 – for to tilfælde af 5. gangs udeblivelse fra 1. mødedag - betinget frihedsstraf
Retten i Koldings dom af 12. december 2012
(Sag 2011/000907)

En værnepligtig var tidligere blevet straffet fire gange med bødestraf for ulovlig udeblivelse fra værnepligtstjeneste. I februar og august 2011 og i februar 2012 udeblev tiltalte igen fra første mødedag ved Hærens Basis Uddannelse. Tiltalte blev frifundet for udeblivelsen i februar 2011, da det ikke var bevist, at han havde modtaget indkaldelsesordren, men blev idømt 20 dages betinget fængsel for de to resterende udeblivelser. Det blev tillagt formildende omstændigheder, at tiltalte siden august 2012 havde udført militærnægertjeneste.

Eksempel 6 – udeblivelse (desertering) under væbnet konflikt

Vestre Landsrets dom af 6. december 2012
(Sag 2011/000981)

En overkonstabel blev af Vestre Landsret fundet skyldig i overtrædelse af § 25, stk. 1, jf. stk. 2 og stk. 4, ved i Patrol Base Bridzar i Helmand i Afghanistan forsætligt at unddrage sig tjeneste ved at indtage et ukendt antal tabletter af mærket

Ibuprofen med henblik på at blive hjemsendt til Danmark. Overkonstabelen blev af byretten idømt 60 dages fængsel. Landsretten traf afgørelse om at gøre straffen betinget under hensyn til, at overkonstabelen efter hjemsendelsen blev diagnosticeret med PTSD.

Landsretten anførte som begrundelse for afgørelsen:

”Efter forholdets karakter, herunder at det er begået under udsendelse under væbnet konflikt, tiltrædes det, at straffen, der fastsættes efter militær straffelov § 25, stk. 1, jf. stk. 2, jf. stk. 4, er udmålt som sket, og at straffen som udgangspunkt ikke kan gøres betinget.

Navnlig efter de oplysninger, der nu foreligger, om tiltaltes personlige forhold efter hjemsendelsen, er det imidlertid forsvarligt undtagelsesvist at gøre straffen betinget på vilkår som nedenfor bestemt.”

Sagen er omtalt under sager fra missionsområderne.

Militært hærværk (§ 26)

§ 26. Den, der bevirker, at ting, der tilhører det militære forsvar, bortkommer, ødelægges eller beskadiges, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.
Stk. 2. Ved forsætlig overtrædelse af stk. 1 kan straffen under særlig skærpene omstændigheder stige til fængsel i 6 år.

Sager om militært hærværk efter militær straffelovs § 26 forekommer sjældent. Der har i ikke været militære straffesager sager med militært hærværk i 2012.

Andre pligtforsømmelser (§ 27)

§ 27. Den, der i øvrigt groft tilsidesætter sine pligter i tjenesten, straffes for pligtforsømmelse med bøde eller fængsel indtil 3 måneder.

Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel i 1 år, når pligtforsømmelsen er af særlig grov karakter, eller når den har medført betydelig skade eller fare.

Stk. 3. Under væbnet konflikt kan straffen ved forsætlig overtrædelse stige til fængsel i 3 år.

Militær straffelov § 27 omfatter strafansvaret for pligtforsømmelse, der ikke kan henføres under andre bestemmelser i militær straffelov om tilsidesættelse af militære pligter. Bestemmelsen anvendes endvidere ved grov overtrædelse af tjenestebestemmelser i forsvaret. Sagerne er af meget forskelligartet karakter.

Minimumsbødetaksten er 1.000 kr. for groft uagt-somt forhold og 1.500 kr. for forsætligt forhold. Bøden hæves under skærpende omstændigheder. Generalauditørens vejledning af juni 2007 om afgrænsningen mellem militær straffelov og militær disciplinarlov indeholder en liste over eksempler på pligtforsømmelser, der behandles efter militær straffelov § 27.

I årsberetningerne er de forskelligartede sager fordelt i nedenstående hovedkategorier.

§ 27 sager	
Hovedkategorier	Antal
1. Soldaters omgang med skydevåben, ammunition og blankvåben	25
2. Kaserneuorden	6
3. Færdelssager i missionsområder	1
4. Toldregler (udsendte styrker)	4
5. Privat kørsel i forsvarets køretøjer	4
6. Utilstgnet skudafgivelse	11

7. Øvrige sager (indland)	7
8. Øvrige sager (udsendte styrker)	14
9. Særlig grov pligtforsømmelse efter § 27, stk. 2	1
I alt	73

En enkelt sag blev sanktioneret med betinget fængsel, mens de øvrige sager blev afgjort med bødestraf.

Afgrænsningen imellem bødeområdet området for frihedsstraf blev i 2012 prøvet af domstolene i en sag om utilsigtet skudafgivelse, hvor byretten udtalte "Under hensyn til, at der, således som sagen er oplyst, ikke kan antages at have været tale om, at der var nogen nærliggende fare for personer, finder retten ikke fuldt tilstrækkelig anledning til at fastsætte frihedsstraf". Sagen er beskrevet neden for.

Bestemmelsen er endvidere anvendt i sammenstød med blandt andet overtrædelse af den civile straffelov, jf. Østre Landsrets dom af 9. marts 2007 (8. afd.nr. S-3321-06). Landsretten tiltrådte i dommen, at afgivelse af urigtige oplysninger om et tjenstligt forhold i en sag om bedrageri måtte "tillægges selvstændig betydning".

1. Soldaters omgang med skydevåben, ammunition og blankvåben

Knive

Eksempel 1 – ulovlig besiddelse af enhandsbetjent foldekniv under udsendelse fra Afghanistan
Retten i Glostrups dom af 16. november 2012 (Sag 2012/000312)

En konstabel blev idømt en bøde på 1.500 kr. for ved udrejse af den militære lufthavn i Camp Bastion i Afghanistan at være fundet i besiddelse af en enhandsbetjent foldekniv, der kunne låses i yderpositionen, som ikke var udleveret af det danske forsvar, samt to skarpe patroner kal. 5,56 mm.

Eksempel 2 – ulovlig besiddelse af kniv under udsendelse til Afghanistan

(AUK Sag 2012/000946)

En kaptajn vedtog en bøde på 1.500 kr. for i den militære lufthavn i Camp Bastion i Afghanistan at have været i besiddelse af en enhåndsbetjent foldekniv, som ikke var udleveret af det danske forsvaret.

Eksempel 3 – ulovlig besiddelse af flere knive under udsendelse til Afghanistan

(AUK Sag 2012/001467)

En konstabel vedtog en bøde på 3.000 kr. ved i forbindelse med udrejse fra Camp Bastion i Afghanistan i lufthavnen at være fundet i besiddelse af en enhåndsbetjent foldekniv og to hurtigrækknive, som ikke var udleveret af forsvaret.

Ulovlig besiddelse af ammunition m.v.

Eksempel – ulovlig besiddelse af militær røgbombe (fyrværkerilov)

(AUK Sag 2012/000942)

En værnepligtig gjorde sig skyldig i pligtforsømmelse ved at have undladt at efterse sin militære udrustning, inden han tog udrustningen med hjem, hvilket medførte, at han tog en militær røghåndbombe med hjem. Han vedtog en bøde på 2.500 kr. for overtrædelse af den militære straffelovs § 27 og for overtrædelse af fyrværkeriloven ved at have opbevaret røghåndbomben på sin bopæl uden tilladelse.

Se endvidere afsnittet om overtrædelse af fyrværkerilov.

Uforsvarlig transport af ammunition m.v.

Forsvarets Auditørkorps har i 2012 oplevet et stigende antal af sager vedrørende transport af farligt gods i forsvarets køretøjer, som er blevet indberettet af politiet. Særligt for området er, at de internationale regler i den Europæiske Konvention om International Transport af Farligt Gods ad Vej (ADR konventionen) ikke omfatter medlemslande-

nes militære køretøjer, ligesom Justitsministeriets bekendtgørelse om vejtransport af farligt gods nr. 818 af 28. juni 2011 heller ikke omfatter transport af eksplosive stoffer og genstande (klasse 1) i forsvarets køretøjer eller i køretøjer, som forsvaret er ansvarlig for. Forsvarets køretøjer er således alene omfattet af reglerne i ADR konventionen i det omfang, det følger af Forsvarets Materieltjeneste Sikkerhedsbestemmelser for transport af ammunition og eksplosivstoffer (FMTBST 061-2).

Auditørkorpsets opmærksomhed blev særligt henledt på området på baggrund af en sag fra 2010, hvor en overkonstabel havde ført en lastbil belæsset med ca. 123 kg. eksplosiver. *Se neden for eksempel 3.*

Minimumstaksten er 1.000 kr. for groft uagtsom pligtforsømmelse. Er pligtforsømmelsen begået forsætligt er minimumsbødetaksten 1.500 kr. Forreligger der skærpende omstændigheder forhøjes bøden.

Eksempel 1 – ukorrekt transport af ammunition m.v.

(AUJ Sag 2012/001671)

En konstabel vedtog en bøde på 1.000 kr. ved at have transporteret ammunition med et militært køretøj, selvom lastens enheder ikke var forsvarligt fastgjort til køretøjet, og en af emballagerne ikke var lukket efter fabrikantens anvisninger.

Eksempel 2 – ubevogtet opbevaring af ammunition på militært køretøj

(AUK Sag 2012/000047)

En sergent vedtog en bøde på 1.000 kr. ved på en parkeringsplads at have forladt et militært køretøj ubevogtet, selvom der på ladet af køretøjet, som ikke kunne aflåses, stod en kasse med løs ammunition og kanonslag.

Eksempel 3 – ukorrekt afmærkning i forbindelse med transport af ammunition m.v. i lastbil - skærpende omstændigheder

(AUJ Sag 2010/001631)

En overkonstabel havde ført en lastbil læsset med ca. 123 kg. eksplosiver. Han vedtog en bøde på 2.500 kr. for bl.a. manglende afmærkning af emballagen og køretøjet med korrekt UN-nummer og faresedler, manglende afmærkning med fareskilt af den transporterende enhed, sammenblanding af forskellige eksplosiver, at der ikke under transporten blev medbragt transportdokument, sikkerhedskort og supplerende sikkerhedskort, at køretøjet ikke var konstrueret eller udstyret således, at eksplosivstofferne var beskyttet mod udefrakommende faremomenter og vejret, ligesom lastbilen ikke var godkendt, jfr. ADR-konventionen.

Ved udmålingen af bøden blev der i skærpene retning lagt vægt på grovheden af forholdet.

Eksempel 4 – uforsvarlig forsendelse af ammunition med flytransport

(AUK Sag 2011/001792)

En overkonstabel hjemsendte fra Camp Bastion i Afghanistan en kasse med patroner, flere projektiler m.v. med et cargofly. Han vedtog en bøde på 2.000 kr., idet effekterne ikke var pakket i henhold til gældende regler om lufttransport af våben, krigsmateriel og krigsammunion m.v.

Uforsvarlig opbevaring af håndskydevåben

Der har i beretningsåret være en række sager om uforsvarlig opbevaring af håndvåben, der er blevet efterladt uden opsyn i motionsrum og toiletter og telte.

Eksempel 1 – uforsvarlig opbevaring af pistol

(AUK Sag 2012/001612)

En konstabel vedtog en bøde på 3.000 kr. ved i Camp Bastion i Afghanistan at have efterladt sin pistol uden opsyn i et motionsrum.

Eksempel 2 – to tilfælde af uforsvarlig opbevaring af pistol

(AUK Sag 2012/001831 + 001898)

En sygeplejerske (kaptajn) vedtog en bøde på 4.500 kr. ved i Camp Bastion i Afghanistan to

gange med få dages mellemrum at have efterladt sin pistol uden opsyn på et toilet i lejren.

2. Kaserneuorden

Eksempel 1 – voldelig og truende optræden

Retten i Odenses dom af 9. oktober 2012 (Sag 2012/001370)

En værnepligtig blev idømt en bøde på 2.500 kr. for at have optrådt voldeligt og truende, blandt andet ved at have fremtaget den udleverede foldekniv over for en anden værnepligtig.

Eksempel 2 – værelse i uorden

(AUJ Sag 2012/001643)

En overkonstabel vedtog en bøde på 1.000 kr. for pligtforsømmelse ved at have undladt at holde sit værelse på en kaserne i sømmelig orden og for uden tilladelse at have holdt en slange på sit værelse.

Eksempel 3 – henvendelse på kvindelige elevers værelse i beruset tilstand

(AUJ Sag 2011/001994)

En sergent på en kaserne indfandt sig i kraftigt beruset tilstand på værelserne hos to kvindelige sergentelever, hvor han stak hånden ind mellem lagnet og madrassen på de to kvindelige sergentelever, mens de lå og sov. Han vedtog en bøde på 2.000 kr.

Eksempel 4 – overdragelse af id-kort

(AUJ Sag 2011/002622)

En konstabel vedtog en bøde på 2.000 kr. for at have overladt sit militære identitetskort til en civil person til brug for dennes efterfølgende overnatning på en kaserne.

3. Overtrædelse af færdselsregler for udsendte

Bødeniveauet svarer til det, der gælder tilsvarende overtrædelser i Danmark.

Eksempel 1 – færdselsforseelse i Afghanistan

(Sag 2012/001470)

En major vedtog en bøde på 1.000 kr. ved under udsendelse til Afghanistan i et militært køretøj i et kryds ikke at have overholdt sin vigepligt, hvorved der skete sammenstød med et andet militært køretøj med ikke ubetydelig materiel skade til følge.

4. Overtrædelse af toldregler

Overtrædelse af toldreglerne ved at hjemsende cigaretter fra missionsområder uden toldberigtigelse afgøres efter de almindelige takster for afgiftsunddragelse, hvor bøden fastsættes til tre gange den aktuelle afgift, inklusiv toldværdi.

Der har været fire sager af denne karakter i 2012.

Eksempel 1 – smugleri af cigaretter

Retten i Holstebro dom af 7. maj 2012
(Sag 2011/002202)

En overkonstabel blev idømt en bøde på 4.000 kr. for groft at have tilsidesat sine pligter under tjeneste i Afghanistan ved at have sendt 1.000 cigaretter, der ikke var afgiftsberigtigede, til Danmark.

Eksempel 2 – smugleri af cigaretter

(AUK Sag 2011/001264)

En overkonstabel sendte under tjeneste i Libanon i strid med forbuddet i Hærens Bestemmelser for udsendte styrker 1200 cigaretter, der ikke var toldberigtigede, med den militære postforsendelse til en adresse i Danmark. Han vedtog en bøde på 5.000 kr.

5. Misbrug af forsvarrets køretøjer til privat kørsel

Hærens Operative Kommando (HOK) udsendte i december 2011 en indskærpelse af bestemmelserne for anvendelsen af Forsvarets tjenestekøretøjer. I januar 2012 udsendte HOK tilføjelser og bemærkninger til indskærpelserne. Det fremgår blandt heraf, at misbrug af tjenestekøretøjer vil

blive anmeldt til Forsvarets Auditørkorps. Der kan herom henvises til Årsberetningen for 2011.

Der har i beretningsåret været flere sager om uberettiget brug af tjenestekøretøjer, som muligt kan tilskrives forsvarrets stramning af reglerne. Der har således i beretningsåret været syv sager om misbrug, der er anses med en sanktion for enten grov pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27 eller brugstyveri efter straffelovens § 293 a. Spørgsmålet om subsummering beror på en konkret vurdering af sagens karakter og grovhed, herunder om der er tale om misbrug af tjenestekøretøj, der er udleveret til tjenstlig kørsel, f. eks i forbindelse med kursusvirksomhed, eller om den pågældende på eget initiativ har sat sig i besiddelse af tjenestekøretøjet.

Sanktionen for overtrædelse af militær straffelov er som udgangspunkt en bødestraf, mens brugstyveri straffes med frihedsstraf. Se herom afsnittet om brugstyveri af motorkøretøj efter straffelovens § 293 a.

Eksempel 1 – privat kørsel ved to lejligheder

(AUJ Sag 2012/000869)

En seniorsergent anvendte ved to lejligheder i februar og marts 2012 i forbindelse med tjenstlig brug af et militært køretøj uberettiget køretøjet til kørsel til og fra privat bopæl. Han vedtog en bøde på 3.000 kr.

Eksempel 2 – flere private kørsler

(AUJ Sag 2012/001631)

En premierløjtnant anvendte i en periode i marts og april 2012 uberettiget et i anledning af kursus udleveret militært tjenestekøretøj til flere kørsler i private ærinder mellem Skive og Thisted i alt 769 km. Han vedtog en bøde på 3.000 kr.

6. Utilsigtet skudafgivelse

Utilsigtet skudafgivelse (indland)

Eksempel 1 – afgivelse af utilsigtet pistolskud på kontor

(AUK Sag 2012/001198)

En oversergent vedtog en bøde på 2.000 kr. for på en kaserne på vagtlederens kontor i strid med gældende bestemmelser at have afladt vagtme-sterens pistol og herunder at have afgivet et utilsigtet skud, der ramte et våbenskab.

Eksempel 2 – afgivelse af utilsigtet pistolskud på kaserne

(AUK Sag 2012/001326)

En sergent vedtog en bøde på 1.500 kr. for på en kaserne i strid med gældende bestemmelser at have overladt sin pistol til en oversergent, der fejlbetjente pistolen, hvorved afgik et utilsigtet skud, der ramte et våbenskab.

Utilsigtet skudafgivelse (udland)

Eksempel 1 – utilsigtet skudafgivelse med let maskingevær

Retten i Viborgs dom af 1. juni 2012

(Sag 2011/001036)

Under vagttjeneste i Afghanistan udførte en overkonstabel en funktioneringsprøve af et let maskingevær (LMG) uden at geværet var korrekt afladt, hvorved der blev afgivet et utilsigtet skud ud over et område, hvor personel befandt sig. Overkonstabelen blev idømt en bøde på 3.000 kr.

Retten fandt ikke grundlag for frihedsstraf henset til, at skudafgivelsen ikke havde været forbundet med konkret fare.

Eksempel 2 – utilsigtet skudafgivelse med tungt maskingevær

Retten i Næstveds dom af 29. oktober 2012

(Sag 2012/000426)

Under tjeneste i Afghanistan undlod en konstabel, under afladning af et tungt maskingevær (TMG), at kontrollere kammeret på våbnet inden han tog aftræk, hvorved han afgav et utilsigtet skud. Konstabelen blev idømt en bøde på 3.000 kr.

Eksempel 3 – afgivelse af utilsigtet pistolskud

(AUK Sag 2012/000313)

En overlæge vedtog en bøde på 2.500 kr. ved på et kontor i et afghansk fængsel at have tabt sin pistol og derefter samlet den op, hvorved han afgav et utilsigtet skud, som strejfede ham selv i foden.

Eksempel 4 – afgivelse af utilsigtet skud med haglgevær

(AUK Sag 2012/000136)

En premierløjtnant vedtog en bøde på 3.000 kr. for i Camp Gereshk i Afghanistan uden tjenstlig begrundelse fra et geværstativ at have fremtaget et haglgevær, som han ikke var uddannet til, og at have taget ladegreb på våbnet, afsikret det og taget aftræk, hvorved han utilsigtet afgav et skud i gulvet.

Eksempel 6 – manglende kommando i forbindelse med ophør af skydning med morter

(AUK Sag 2011/001816)

En sergent undlod på en patruljebase i Afghanistan i strid med reglerne om brug af 60 mm morter at anvende verbale kommandoer i forbindelse med ophør af skydning, men benyttede i stedet uautoriserede håndtegn, hvorved en morterhjælper misforstod kommandoen, hvilket førte til en utilsigtet skudafgivelse med en 60 mm mortergranat, der slog ned 65 meter fra egne styrker. Sergenten vedtog en bøde på 2.500 kr.

7. Øvrige sager om grov pligtforsømmelse (indland)

Eksempel 1 – pligtforsømmelse som skydeleder og banekommandør

Københavns Byrets dom af 27. november 2012 (Sag 2011/001840)

En skydeleder tilsidesatte sin pligt til forud for en skarpskydning på en handle- og reaktionsbane at iværksætte den nødvendige kontrol af våben og tilbehør, hvilket bevirkede, at en værnepligtig påbegyndte skydningen med en løsskydningsforstærker påmonteret geværet med den virkning, at forstærkeren blev afskudt med materiel skade til følge. Skydelederen blev idømt en bøde på 2.000 kr.

Den menige havde udenretligt vedtaget en bøde på 1.500 kr.

Eksempel 2 – Forsøg på at påvirke auditørundersøgelse m.v.

(AUJ Sag 2012/000229)

Efter at en kommandørkaptajn var blevet bekendt med, at Søværnets Operative Kommando havde anmeldt ham til auditøren, rundsendte han til nuværende og tidligere medarbejdere en mail med emnet: "auditøren kommer". Mailen indeholdt herudover usande oplysninger, der var egnet til at påvirke den iværksatte auditørundersøgelse, ligesom mailen indeholdt krænkende oplysninger om en underordnet, der var initiativtager til anmeldelsen. Kommandørkaptajnen vedtog en bøde på 6.000 kr. for overtrædelse af militær straffelov § 27 og § 18.

Sagen er endvidere omtalt under militær straffelov § 18.

Eksempel 3 – uforsvarlig opbevaring af militær udrustning i bil.

(AUK Sag 2011/001894)

En sergent vedtog en bøde på 1.000 kr. for i Ålborg at have parkeret et militært køretøj uden at

have sikret sig, at hans militære sikkerhedsudrustning, der lå i bilen, var forsvarligt sikret mod tyveri.

Eksempel 4 – manglende kontrol af materiel

(AUK Sag 2011/02087)

En oversergent vedtog en bøde på 1.000 kr. ved i strid med et direktiv under en øvelse i Oksbøl ikke at have foretaget den i direktivet foreskrevne kontrol af sensitivt materiel, hvorved to natbriller og en minesøger til en samlet værdi af ca. 69.000 kr. forsvandt.

Eksempel 5 – mangelfuld sikkerhed i militær lastbil

(AUK Sag 2011/002587)

En overkonstabel vedtog en bøde på 1.500 kr. ved i strid mod en sikkerhedsinstruks som fører af militær lastbil at have undladt at forsyne lastbilen med en fareseddel bagpå, ligesom køretøjets ildslukkere ikke var kontrolleret inden for de sidste 12 måneder.

Eksempel 6 – ubegrundet rekvisition af materiel uden tilladelse

(AUJ Sag 2011/002111)

En overkonstabel vedtog en bøde på 2.000 kr. ved som motormekaniker på en kaserne uden tjenstlig begrundelse og uden tilladelse at have bestilt en servopumpe til militært køretøj til en værdi af 2.344 kr.

Eksempel 7 – misbrug af tjenstlig mobiltelefon

(AUJ Sag 2012/001517)

En oversergent vedtog en bøde på 3.000 kr. for uretmæssigt at have anvendt sin til tjenstebrug udleverede mobiltelefon til private opkald til et samlet beløb på 6.000 kr.

8. Øvrige sager om grov pligtforsømmelse (udland/udsendte styrker)

Brud på tavshedspligt, herunder på Facebook og sociale medier

Eksempel 1 – kompromittering af den militære sikkerhed

Østre Landsrets dom af 8. november 2012

(Sag 2011/000445)

28-årig tiltalt, der gjorde tjeneste som maskingast på flådeskibet ESBERN SNARE, som skyggede et kapret dansk skib, sendte via facebook en email til sin far, hvori han bl.a. oplyste om skygningen af det kaprede skib og eksistensen af en befrielsesplan vedrørende gidslerne ombord på skibet. Tiltalte fandtes herved at have overtrådt sin tavshedspligt og groft tilsidesat sine pligter i tjenesten, jf. militær straffelovs § 27, stk. 1. T idømtes 14 dages betinget fængsel.

Dommen er trykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2013, side 681 Ø.

Eksempel 2 – brud på tavshedspligt på Facebook og vagtforseelse efter § 24

(AUK Sag 2012/000484)

En konstabel udsendt til Helmand i Afghanistan skrev forud for en patruljeopgave på Facebook: *"Jeg skal nu over for at klargøre de sidste af mine stumper, da jeg skal op kl. 01 i nat og gå på patrulje sydøstligst i GZ"*, hvorved der opstod risiko for at bringe patruljens deltagere i unødigt fare. Han vedtog en bøde på 4.500 kr., der også omfattede en overtrædelse af militær straffelov § 24 ved under en vagttjeneste på en patruljebase i Helmand at have tilsidesat sine pligter som vagt, idet han i 10 minutter bad en anden overtage vagten, mens han skrev et brev.

Eksempel 3 – brud på tavshedspligt på Soldaterportalen

(AUK Sag 2012/000295)

En konstabel udsendt til Helmand i Afghanistan offentliggjorde på internetsiden "Soldaterportalen" sensitive oplysninger om tid og sted for kommende operationer. Han vedtog en bøde på 3.000 kr.

Eksempel 4 – brud på tavshedspligt på Soldaterportalen

(AUK Sag 2012/001715)

En konstabel vedtog en bøde på 3.000 kr. ved under udsendelse til Afghanistan på internetsiden "Soldaterportalen" at have offentliggjort et indlæg indeholdende sensitive oplysninger, idet han bl.a. oplyste om fremtidige klassificerede operationer i Afghanistan, ligesom et potentielt afsnit kunne have afsløret en afghansk kilde. Det blev betragtet som en væsentlig formildende omstændighed, at handlingen ikke fik indflydelse på gennemførelsen af de planlagte operationer, og at skadesvirkningen således ikke var stor.

Eksempel 5 – kopiering af klassificeret materiale til egen computer

(AUK Sag 2011/001378)

En premierløjtnant kopierede under sin udsendelse til Afghanistan klassificeret materiale til sin private computer, hvor han opbevarede materialet, indtil han efterfølgende indleverede sin computer til reparation hos et privat it-firma, som i den forbindelse blev bekendt med materialet. Han vedtog en bøde på 3.000 kr.

Andet

Eksempel 1 – uautoriseret bødekasse ("dummebødesagen")

(Sag 2011/000129, 2011/000435, 2011/000434)

Retten i Hillerøds dom af 3. juli 2012

En kompagnichef blev idømt en bøde på 8.000 kr. for grov pligtforsømmelse under væbnet konflikt efter militær straffelov § 27, stk. 1, jf. stk. 3, ved at have opfordret til eller accepteret betaling til en bødekasse i få tilfælde af utilsigtede skudafgivelser eller mindre forseelser, hvor de udsendte sol-

dater mod at betale en bøde undgik, at strafbare eller disciplinære forhold blev indberettet i det officielle system.

Sagen er omtalt under sager fra missionsområderne.

Eksempel 2 – overtrædelse af alkoholregler under udsendelse

(AUK Sag 2011/002475)

En kaptajn vedtog en bøde på 1.500 kr. for i strid med Detachment Commander's (DETCO) direktiv for "2 can rule" under tjeneste i Litauen at have indtaget mere end to genstande alkohol.

Eksempel 3 – påkørsel af fly

(AUK Sag 2012/000707)

En overkonstabel fra Flyvevåbnet førte i lufthavnen i Camp Bastion i Afghanistan i strid med gældende instrukser et køretøj uden guide, hvorved han påkørte et fly med skade på flyet til følge. Han vedtog en bøde på 1.500 kr.

Eksempel 4 – undladt at aflevere GPS

(AUK Sag 2011/000257)

En sergent vedtog en bøde på 3.000 kr. ved i forbindelse med hjemsendelse fra Afghanistan at have undladt at aflevere en GPS og en computer og medtaget begge effekter til Danmark.

Eksempel 5 – feltpræsts våbenhåndtering

(AUK Sag 2012/000202)

En udsendt feltpræst vedtog en bøde på 3.000 kr. ved på en patruljebase i Helmand i Afghanistan i strid med sit virke og trods sin særligt beskyttede status at have deltaget i fordelingen af ammunition til lejrens tunge maskingeværer, da lejren kom under beskydning.

Sagen er nærmere omtalt under sager fra missionsområderne.

Eksempel 6 – officers tilskyndelse af feltpræst til våbenhåndtering

(AUK Sag 2012/000063)

For at lokke fjenden frem og nedkæmpe denne tilskyndede og formåede en premierløjtnant på en patruljebase i Helmand i Afghanistan en feltpræst til at kaste en sprængladning mod et område, hvor fjenden angiveligt havde udlagt improviserede sprængladninger, der således skulle foregives udløst, hvorved feltpræsten, der ikke kendte til formålet, i strid med sit virke og trods sin særligt beskyttede status ufrivilligt deltog i kamphandling. Premierløjtnanten vedtog en bøde på 3.000 kr.

Sagen er nærmere omtalt under sager fra missionsområderne.

Eksempel 8 – uforsvarligt tilsyn med skydevåben (AUJ Sag 2011/002621)

En oversergent vedtog en bøde på 2.500 kr. ved på en kaserne at have parkeret og forladt et militært køretøj ubevogtet i ikke tilstrækkelig sikret område, selvom der på ladet, der ikke kunne aflåses, lå et let støttevåben/skydevåben.

Sandhedspligt

»Sandhedspligten er af fundamental betydning i tjenesteforhold, og tilsidesættelse af denne pligt er som udgangspunkt en grov tilsidesættelse af de pligter, der gælder i tjenesten«

Højesteret 25. april 2012

9. Pligtforsømmelse af særlig grov karakter efter § 27, stk. 2.

Den militære straffelovs § 27, stk. 2, vedrører pligtforsømmelse af særlig grov karakter, eller hvor pligtforsømmelsen har medført betydelig skade eller fare.

Der var i beretningsåret en sanktion efter militær straffelovs § 27, stk. 2. Det var sagen om den falske arabiske oversættelse af bogen "Jæger – i krig med eliten", der blev endeligt afgjort ved Højesterets dom af 25. april 2012.

Sagen er omtalt i beretningen for 2011, side 43.

Pligtforsømmelse i Grønland og på Færøerne

Det følger af militær straffelov § 41, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland. Den kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske eller grønlandske forhold tilsiger. Loven er ikke sat i kraft for Færøerne og Grønland. Her gælder fortsat militær straffelov og retsplejelov af 1973.

Eksempel - overtrædelse af militær straffelov § 15 som affattet ved lov nr. 216 af 26. april 1973 – Utilsigtet skud afgivet i beruset tilstand

(AUK Sag 2012/001273)

En marinekonstabel vedtog en bøde på 1.000 kr. for i beruset tilstand på Station Daneborg i Grønland at have indfundet sig i våbenkammeret og opladt et haglgevær og herefter afgivet et utilsigtet skarpt skud med mindre materiel skade til følge.

Strafskærpelse for tortur (§ 27 a)

§ 27 a. Ved fastsættelse af straf for en overtrædelse af denne lov skal det indgå som en skærpende omstændighed, at overtrædelsen er begået ved tortur.

Stk. 2. Overtrædelsen anses for begået ved tortur, hvis den er begået i udøvelsen af dansk, udenlandsk eller international offentlig tjeneste eller hverv ved at tilføje en anden person skade på legeme eller helbred eller stærk fysisk eller psykisk smerte eller lidelse

- 1) for at skaffe oplysninger eller en tilståelse fra nogen,
- 2) for at afstraffe, skræmme eller tvinge nogen til at gøre, tåle eller undlade noget eller
- 3) på grund af den pågældendes politiske overbevisning, køn, race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering.

Bestemmelsen om strafsærpelse for tortur hører sammen med bestemmelserne i §§ 28-35 om forbrydelser mod forsvarsmagtens kampdygtighed og §§ 36-38 om andre forbrydelser under væbnet konflikt til de alvorligste bestemmelser i militær straffelov. Bestemmelsen er indført ved lov nr. 494 af 17. juni 2008.

Der er ikke afgjort sager af denne karakter i beretningsåret.

Forbrydelser mod forsvarsmagtens kampdygtighed (§§ 28-35)

- § 28 – krigsforræderi
- § 29 – spionage
- § 30 – forsætlig ændring af ammunition og andet krigsmateriel
- § 31 – forsætlig unddragelse fra kamp eller søger at fremkalde overgivelse
- § 32 – forsætlig røbelse af militær hemmelighed til skade landets forsvar
- § 33 – forsætlig undladelse af at forebygge mytteri, krigsforræderi m.v.
- § 34 – forsætlig fremkaldelse af modløshed under væbnet konflikt
- § 35 – forsætlig forbindelse til modparten under væbnet konflikt (§ 35).

Forbrydelser mod forsvarsmagtens kampdygtighed hører sammen med bestemmelsen i § 27 a og §§ 36-38 til de alvorligste bestemmelser i militær straffelov. Der er ikke afgjort sager af denne karakter i beretningsåret.

Bestemmelserne omfatter krigsforræder, spionage, forsætligt ændring af ammunition og andet krigsmateriel, forsætlig unddragelse fra kamp m.v., forsætlig røbelse af militær hemmelighed til skade landets forsvar, forsætlig undladelse af at forebygge mytteri, krigsforræderi m.v., forsætlig fremkaldelse af modløshed under væbnet konflikt, forsætlig forbindelse til modparten under væbnet konflikt.

Bestemmelserne om andre forbrydelser under væbnet konflikt hører sammen med bestemmelsen om strafskærpelse for tortur og bestemmelserne i §§ 28-35 om forbrydelser mod forsvarsmagtens kampdygtighed til de alvorligste bestemmelser i militær straffelov.

Der er ikke afgjort sager af denne karakter i beretningsåret.

Andre forbrydelser under væbnet konflikt (§§ 36-38)

§ 36. Den, som under væbnet konflikt forsætligt misbruger eller ikke respekterer kendetegn eller betegnelse, som er forbeholdt personer, indretninger og materiel, der er bestemt til at yde hjælp til sårede eller syge, straffes med fængsel indtil på livstid.

Stk. 2. På tilsvarende måde straffes den, der forsætligt bruger krigsmiddel eller fremgangsmåde, hvis anvendelse er i strid med en af Danmark tiltrådt mellemfolkelig overenskomst eller med folkeretlig sædvaneret.

§ 37. For plyndring straffes med fængsel indtil 6 år den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding under udnyttelse af krigsfrygten eller frygten for de styrker, som den pågældende tilhører, forsætligt

- 1) fratager eller aftvinger nogen en fremmed rørlig ting,
- 2) bringer en stjålet ting i sikkerhed eller
- 3) tvinger nogen til en handling eller undladelse, der medfører formuetab for den overfaldne eller nogen, for hvem denne handler.

Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel i 10 år, når plyndringen er af særlig grov beskaffenhed navnlig på grund af dens særlig farlige karakter, udførelsesmåden eller omfanget af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået.

§ 38. Den, der forsætligt under væbnet konflikt uberettiget tilegner sig ting fra en person, som er dræbt ved krigshandling, straffes for ligrøveri med fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel i 6 år, når forholdet er af særlig grov beskaffenhed navnlig på grund af omfanget eller udførelsesmåden.

Sanktioner for overtrædelse af straffeloven

I dette afsnit behandles udvalgte sager om militært personels overtrædelse af straffeloven. Der var i 2012 i alt 15 sanktioner for overtrædelse af straffeloven.

Voldskriminalitet efter straffelovens §§ 244 og 245

§ 244. Den, som øver vold mod eller på anden måde angriber en andens legeme, straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år.

§ 245. Den, som udøver et legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter eller gør sig skyldig i mishandling, straffes med fængsel indtil 6 år. Har et sådant legemsangreb haft betydelig skade på legeme eller helbred til følge, skal dette betragtes som en særlig skærpende omstændighed.

Stk. 2. Den, som uden for de i stk. 1 nævnte tilfælde tilføjer en anden person skade på legeme eller helbred, straffes med fængsel indtil 6 år.

Der var i beretningsåret seks voldssager, som førte til en strafferetlig sanktion. Fire af sagerne vedrørte vold begået på en kaserne eller en officersskole. En af sagerne vedrørte vold begået mod en overordnet, ligesom en af sagerne vedrørte kvalificeret vold efter straffelovens § 245, stk. 1.

Eksempel 1 – vold på officersskole

Københavns Byrets dom af 27. februar 2012 (Sag 2011/002590)

En premierløjtnant blev i byretten idømt fængsel i 50 dage for vold efter straffelovens § 244, ved under en julefrokost på Søværnets Officersskole at have tildelt en person et knytnæveslag i ansigtet med en brækket kæbe til følge. Retten gjorde straffen betinget med vilkår om 40 timers samfundstjeneste og lagde ved straffens udmåling bl.a. vægt på den tiltaltes gode personlige

forhold, og at tiltalte i det omfang det var muligt havde forsøgt at genoprette skaden.

Eksempel 2 – Vold efter straffelovens § 245 på kaserne

Retten i Viborgs dom af 7. maj 2012 (Sag 2011/002625)

En 25-årig tidligere konstabel blev i byretten idømt 60 dages betinget fængsel med vilkår om udførelse af 80 timers samfundstjeneste for vold af særlig rå, brutal eller farlig karakter efter straffelovens § 245 ved på en kaserne i forbindelse med en julefrokost at have slået en konstabel kraftigt på siden af hovedet med et glas, der knustes, hvorved konstablen pådrog sig en dyb flænge i hovedbunden og faldt om på jorden. Retten lagde som begrundelse for at gøre straffen betinget bl.a. vægt på, at tiltalte var blevet provokeret, ligesom der blev lagt vægt på tiltaltes gode personlige forhold.

Eksempel 3 – vold over for officer og ulydighed

Københavns Byrets dom af 23. juli 2012 (sag 2012/000310)

En marinekonstabel blev idømt 40 dages betinget fængsel med vilkår om 60 timers samfundstjeneste for ulydighed forbundet med vold. Sagen er beskrevet under militær straffelov § 11.

Tyveri

§ 276. For tyveri straffes den, som uden besidderens samtykke borttager en fremmed rørlig ting for at skaffe sig eller andre uberettiget vinding ved dens tilegnelse. Med rørlig ting sidestilles her og i det følgende en energimængde, der er fremstillet, opbevaret eller taget i brug til frembringelse af lys, varme, kraft eller bevægelse eller i andet økonomisk øjemed.

Der var i beretningsåret tre tilfælde af tyveri, som førte til en strafferetlig sanktion.

Eksempel 1 – Tyveri af medicin i Afghanistan Retten i Helsingørs dom af 10. februar 2012 (Sag 2011/001479)

En fysioterapeut i forsvaret blev idømt en betinget dom uden straffastsættelse for tyveri ved udsendelse til Afghanistan at have stjålet medicin til en værdi af ca. 900 kr. Retten lagde ved straffens udmåling vægt på, at tiltalte havde stjålet medicinen for selv at bruge den, ligesom der blev lagt vægt på tiltaltes personlige forhold.

Eksempel 2 – tyveri fra kantine (AUJ Sag 2012/000816)

En værnepligtig vedtog en bøde på 500 kr. for tyveri ved på en kaserne i kantine at have stjålet varer til en samlet pris af 29 kr.

Underslæb

§ 278. For underslæb straffes den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding

- 1) tilegner sig en fremmed rørlig ting, der er i hans varetægt, uden at forholdet falder ind under § 277,
- 2) fragår modtagelsen af pengelån eller andet lån til eje eller af en ydelse, for hvilken der skal svares vederlag,
- 3) uretmæssig forbruger ham betroede penge, selv om han ikke var forpligtet til at holde disse afsondrede fra sin egen formue.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1, nr. 1, omfatter ikke dispositioner over købte genstande, med hensyn til hvilke en sælger har forbeholdt sig ejendomsret, indtil købesummen er betalt.

Der var i beretningsåret to tilfælde af underslæb, som førte til en strafferetlig sanktion.

Eksempel 1 – Underslæb i personaleforening Retten i Hjørrings dom af 9. marts 2012 (Sag 2011/001071)

En overkonstabel blev idømt fængsel i 3 måneder, der blev gjort betinget af samfundstjeneste i 80 timer for underslæb og dokumentfalsk ved i en periode fra maj 2010 til april 2011 som kasserer for en personaleforening på sin arbejdsplads uretmæssigt at have tilegnet sig og forbrugt ca. 28.000 kr., og ved i tilknytning hertil i april 2011 for at skuffe i retsforhold at have ændret saldooplysninger i et kontoudskrift til brug for godkendelse af personaleforeningens regnskab. Retten lagde som begrundelse for at gøre straffen betinget vægt på tiltaltes gode personlige forhold, og at tiltalte ikke tidligere var straffet.

Eksempel 2 – bøde for underslæb m.v. (AUK Sag 2012/001402)

En overkonstabel vedtog en bøde på 2.500 kr. for underslæb efter straffelovens § 278, stk. 1, nr. 1, ved at have benyttet en "Brobizz" tilhørende Den Kongelige Livgarde i forbindelse med at have passeret Storebæltsbroen i et privat ærinde.

Brugstyveri efter straffelovens § 293 a

For brugstyveri af motorkøretøj straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder den, der uberettiget bruger et motorkøretøj, der tilhører en anden. Under særligt skærpende omstændigheder, herunder navnlig i gentagelsestilfælde, kan straffen stige til fængsel i 4 år.

Der var i beretningsåret tre sager om misbrug af forsvarets motorkøretøjer, der blev afgjort efter straffelovens § 293 a om brugstyveri af motorkøretøj.

Straffen for 1. gangs overtrædelse af brugstyveri af motorkøretøj bør som udgangspunkt fastsættes

som en ubetinget fængselsstraf i 14 dage, jf. her- ved RM 9/2005 om strafpåstanden i sager om overtrædelse af straffeloven. Det er efter lovfor- arbejderne ikke udelukket, at der kan anvendes betinget dom med vilkår om samfundstjeneste.

Mindre alvorlige tilfælde af misbrug af forsvarets køretøjer er sanktioneret efter militær straffelov § 27. Se herom ovenfor.

Eksempel 1 – Brugstyveri af militært motorkøretøj

Retten i Viborgs dom af 8. juni 2012
(Sag 2012/000050)

En oversergent blev idømt 14 dages betinget fængsel og en tillægsbøde på 3.000 kr. for brugstyveri ved i juleferien 2011 på sit militære tjenestested at have sat sig i besiddelse af en militær lastbil, som han anvendte til privat flytning.

Retten lagde ved strafudmålingen vægt på, at tiltalte tog lastbilen for at bruge den til en begrænset transport af bohav, og at han tilbageleverede bilen efter ca. 10 timer.

Eksempel 2 – Brugstyveri af militært motorkøretøj

Retten i Hjørrings dom af 18. december 2012
(Sag 2012/001460)

En 54-årig mekaniker i søværnet blev idømt 14 dages betinget fængsel samt en tillægsbøde på 3.000 kr. for brugstyveri af motorkøretøj ved i juli 2012 på sit militære tjenestested uberettiget at have sat sig i besiddelse af en militær personbil, som han anvendte til privat kørsel.

Retten lagde ved straffastsættelsen vægt på, at den pågældende havde anvendt bilen til privat kørsel i ca. 3 timer samt på de gode personlige forhold.

Hensynsløs fareforvoldelse efter straffelovens § 252, stk. 1

§ 252. Med fængsel indtil 8 år straffes den, der for vindings skyld, af grov kåd- hed eller på lignende hensynsløs måde volder nærliggende fare for nogens liv eller førlighed.

Der var i beretningsåret en enkelt sag vedrørende hensynsløs fareforvoldelse efter straffelovens § 252, stk. 1, som førte til en strafferetlig sanktion. Efter denne bestemmelse straffes med fængsel indtil 8 år den, *“der for vindings skyld, af grov kådhed eller på lignende hensynsløs måde volder nærliggende fare for nogens liv eller førlighed.”*

Fareforvoldelse på kaserne

Retten i Esbjergs dom af 3. februar 2012
(Sag 2011/002039)

En kvindelig værnepligtig blev idømt 14 dages be- tinget fængsel efter straffelovens § 252 ved på en kaserne på hensynsløs måde at have forvoldt nærliggende fare for andres førlighed, idet hun på en afstand af ca. 3 meter kastede en spisegaffel i retning af en menig, hvorved gafflen ramte en an- den menig i ansigtet ca. 3 cm fra venstre øje med flere blødende sår til følge. Retten lagde ved strafudmålingen vægt på, at gafflen blev kastet i retning mod flere personer, hvoraf én blev ramt tæt ved øjet, og at gafflen, hvis den havde ramt en person i øjet, ville have indebåret en nærlig- gende fare for invaliderende øjensskade.

Uagtsomt manddrab efter straffelovens § 241

§ 241. Den, som uagtsomt forvolder en andens død, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 8 år. Er forholdet begået i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, eller særlig hensynsløs kørsel, anses dette som en særlig skærpende omstændighed.

Der blev i beretningsåret rejst tiltale i en enkelt sag vedrørende uagtsomt manddrab efter straffelovens § 241.

Spirituskørsel med dødelig udgang

Østre Landsrets dom af 2. oktober 2012

(Sag 2011/000563)

Dommen er trykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2013, side 328 Ø.

En 26-årig marineoverkonstabel (frømand) T blev tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 241 samt færdselslovens § 3, stk. 1, og § 53, stk. 1, ved på Flyvestation Karup som fører af et militært køretøj at have tilsidesat væsentlige hensyn til færdselsikkerheden, samt undladt at optræde hensynsfuldt og udvise agtpågivenhed, idet T med en hastighed af 15 km/t. kørte frem og svingede til venstre uden at sikre sig, at højre sidedør var lukket, hvilket bevirkede, at to personer, A og D, faldt ud af bilen, hvorved D slog baghovedet i asfalten, og senere samme dag afgik ved døden, ligesom T foretog kørslen efter at have indtaget spiritus i et sådant omfang, at alkoholkoncentrationen i blodet under eller efter kørslen oversteg 0,5 promille.

T's alkoholpromille blev nogle timer efter kørslen målt til 0,90 og D's til 1,71. T fandtes skyldig i overtrædelse af færdselslovens § 3, stk. 1, og § 53, stk. 1. T havde udvist manglende agtpågiven-

hed ved i spirituspåvirket tilstand at have sat bilen i gang uden at sikre sig, at alle bilens døre var behørigt lukkede.

Landsretten fandt, at *hovedårsagen* til, at A og D faldt ud af bilen, var D's betydelige beruselse og tumlen rundt med A, hvilket bevirkede, at A ikke kunne lukke døren, samt at D mistede balancen, hvorefter han i venstresvinget faldt ud af bilen sammen med A.

Herefter fandtes T ikke at have handlet med en sådan uagtsomhed, at den - sammenholdt med den af D udviste *betydelige* egen skyld - kunne føre til domfældelse for overtrædelse efter straffelovens § 241. (Dissens). T fandtes ikke ved sin kørsel at have tilsidesat væsentlige hensyn til færdselsikkerheden, jf. færdselslovens § 125, stk. 1, nr. 1.

T blev herefter straffet med en bøde på 25.000 kr. og fratendt førerretten betinget.

Sanktioner for overtrædelse af færdselsloven

Sanktioner for overtrædelse af færdselsloven

Indledning

Færdselslovsovertrædelser er langt den hyppigste forseelse inden for de militære straffesager. Overtrædelser af færdselsloven udgjorde med 283 sanktioner knap halvdelen af samtlige sanktioner i 2012.

Tallene var i 2011 hhv. 382 sanktioner, der udgjorde ca. 60 % af samtlige sanktioner i 2011.

Hovedparten af færdselssagerne vedrørte hastighed. De øvrige færdselslovsovertrædelser har bl.a. omfattet manglende brug af sikkerhedssele, kørsel med håndholdt mobiltelefon, kørsel uden kørekort og spirituskørsel m.v.

Sagerne er fordelt på alle personelgrupper.

De fleste sager kan afgøres med bødeforlæg. Ved sanktionsfastsættelsen følges taksterne i Rigsadvokatens bødekatalog. Færdselsforseelser uden for færdselslovens område og i missionsområder kan efter omstændighederne sanktioneres efter militær straffelovs § 27. Se herom afsnittet om reglerne i den militære straffelov.

Bødekataloget

Bøder for overtrædelse af færdselsloven udmåles efter Rigsadvokatens bødekatalog (Rigsadvokat Meddelelse 4/2000 om sanktionspåstande m.v. i færdselssager). Bødekataloget revideres løbende i lyset af ny lovgivning eller domspraksis.

Der anvendes som udgangspunkt takstmæssigt en minimumsbøde. Er der flere overtrædelser af færdselsloven, udmåles bøden ved at sammenlægge den normale takstmæssige bødestraf for hver overtrædelse (absolut kumulation).

Ved lov nr. 184 af 8. marts 2011 om ændring af færdselsloven (Bødeforhøjelser, obligatorisk konfiskation af køretøjer ved kørsel uden førerret, skærpelse af sanktionerne for kørsel under påvirkning af bevidsthedspåvirkende stoffer m.v.) blev minimumsbøden for færdselsforseelser forhøjet fra 500 kr. til 1.000 kr. Loven trådte i kraft den 1. januar 2012.

Loven indebærer således, at bødetaksterne på færdselsområdet generelt forhøjes. Forhøjelserne af bødetaksterne foretages dels som følge af den almindelige prisudvikling, dels under hensyn til den færdselssikkerhedsmæssige risiko som visse overtrædelser indebærer. Samtidig præciserer loven de gældende principper om gentagelsesvirkning inden for normalstrafferammen.

Der udmåles en skærpet bøde for en række nærmere opregnede overtrædelser af færdselsloven, der af lovgiver vurderes som værende "trafikfarlige". Det gælder f.eks. også i gentagelsestilfælde.

Endvidere indebærer loven, at kørsel uden at have erhvervet kørekort og kørsel i frakendelsestiden fremover skal være omfattet af færdselslovens ordning om obligatorisk konfiskation af køretøjer, hvorefter en række nærmere opregnede overtrædelser medfører konfiskation, hvis føreren inden for tre år gør sig skyldig i tre af sådanne forhold.

Herudover skærper loven sanktionerne for overtrædelse af den såkaldte nulgrænse i færdselslovens § 54, stk. 1 (kørsel under påvirkning af euforiserende stoffer mv.), således at førerretten fremover som udgangspunkt vil blive frakendt ubetinget i stedet for betinget, ligesom den bødestraf, der normalt idømmes ved førstegangsovertrædelser, som udgangspunkt fordobles fra en halv til en hel måneds nettoløn.

Hastighedssager m.v.

Færdselslovens § 4 og §§ 41 ff.

Hastighedsovertrædelser var også i 2012 den hyppigst forekommende lovovertrædelse. Hastighedssagerne udgjorde således i 2012 knap 75 % af de i alt 283 sanktioner i færdselssager. 49 af sagerne medførte klip i kørekortet, og ni af sagerne medførte betinget frakendelse af førerretten, mens tre sager førte til ubetinget frakendelse af førerretten. Se herom eksempler nedenfor.

Auditørerne modtager både hastighedssager fra politiets Automatiske Trafikkontrol (ATK) og fra militærpolitiets hastighedskontrol på kaserner og andre militære områder.

Politiets Automatiske Trafikkontrol (ATK)

Overtrædelse af hastighedsbestemmelserne har navnlig siden politiet har taget Automatisk Trafikkontrol (ATK) i brug udgjort en stor del af færdselssagerne.

Ordnningen blev udvidet i marts 2009 til også at omfatte andre færdselsforseelser. Det betyder, at bilister, som bliver fotograferet af ATK, fordi de kører for hurtigt, også vil modtage bøder, hvis de har overtrådt reglerne om brug af sikkerhedssele, brug af håndholdt mobiltelefon, eller hvis bilen ikke er forsynet med nummerplade foran.

Efter færdselslovens § 65 påhviler det ejeren (brugeren) af et køretøj efter anmodning fra politiet at oplyse, hvilke personer der som førere har benyttet køretøjet. Der er på denne baggrund foretaget en justering af procedurerne, således at Forsvarets Materieltjeneste som ansvarlig myndighed for forsvarets køretøjer undersøger, hvem der har disponeret over det pågældende køretøj.

Automatisk Trafikkontrol

ATK-ordningen har siden 2009 omfattet

- hastighed
- sikkerhedsseler
- håndholdt mobiltelefon
- manglende nummerplade foran

En række af de registrerede sager har ikke været omfattet af den militære retspleje, fordi føreren f.eks. er civilt ansat i forsvaret m.v. Disse sager bliver efter en undersøgelse overdraget til politiet og den civile anklagemyndighed til behandling.

Militærpolitiets hastighedskontrol

Militærpolitiet fortager jævnligt hastighedskontrol på hastighedskontroller på militære tjenestesteder, hvor der typisk er en hastighedsbegrænsning på 40 km/t. Militærpolitiet anvender i denne forbindelse laserhastighedsmåleudstyr udlånt af politiet. Sagerne sendes efterfølgende til [auditørerne](#) til videre behandling.

Eksempel 1 – Hastighedssag med bevisførelse

Retten i Viborgs dom af 20. april 2012
(Sag 2011/001181)

En løjtnant blev i forbindelse med en automatisk hastighedskontrol på Flyvestation Karup i maj 2011 målt til at køre med mindst 72 km/t, selvom der på området var en hastighedsbegrænsning på 60 km/t. Den tiltalte og en befalingsmand, der blev ført som vidne, bestred, at måleresultatet var korrekt. Retten lagde efter forklaring fra lederen af militærpolitienheden i Karup til grund, at resultatet af målingen var korrekt. Løjtnanten blev idømt en bøde på 500 kr.

Denne sag er behandlet efter de tidligere gældende bødetakster.

Eksempel 2 – Hastighedssag med bevisførelse

Retten i Roskildes dom af 16. april 2012
(Sag 2011/000599)

En oversergent blev i forbindelse med en hastighedskontrol på Flyvestation Skalstrups område i februar 2011 registreret af militærpolitiet for at køre med mindst 67 km/t, selvom der på området var en hastighedsbegrænsning på 50 km/t. Den pågældende bestred at have kørt for stærkt, idet han under henvisning til vejafmærkningsbekendtgørelsen gjorde gældende, at hastighedsbegrænsningen var 80 km/t. Retten fandt efter forklaring fra et vidne, der havde deltaget i hastighedskontrollen, at hastighedsbegrænsningen det pågældende sted var 50 km/t. Oversergenten blev idømt en bøde på 1500 kr.

Denne sag er behandlet efter de tidligere gældende bødetakster.

Føreretsfrakendelse for hastighedsovertrædelser m.v.

Bestemmelserne og betinget og ubetinget frakendelse af førerretten fremgår af færdselslovens §§ 125-126. Førerretten frakendes betinget ved bl.a. hastighedsovertrædelser med mere end 60 % af den tilladte hastighed. Ved kørsel med busser eller lastbiler med en vægt på over 3500 kg dog allerede ved en overskridelse på 40 % eller mere af den tilladte hastighed.

Ved flere forhold, højere hastigheder eller gentagelse, kan førerretten frakendes ubetinget.

Eksempel – betinget føreretsfrakendelse for hastighedsoverskridelse

(AUK Sag 2012/002277)

En sergent vedtog en tilkendegivelse på 3.500 kr. samt en betinget frakendelse af førerretten i 3 år for overtrædelse af færdselslovens § 4 ved på Nyholm at have ført bil med en hastighed af 49 km/t, hvilket udgjorde en overskridelse på mere end 60 % af den tilladte hastighed på 30 km/t.

Spirituskørsel m.v.

Færdselslovens § 53

Antallet af sager om spirituskørsel og alvorligere færdselssager, der har medført førerretsfrakendelse, er fortsat begrænset. Der var i 2012 fem sager om spirituskørsel, heraf en sag med alvorlig dødelig udgang. Alle sager endte med bødestraf, herunder en sag med en ubetinget frakendelse af førerretten og fire sager med en betinget frakendelse. Bøderne blev udmålt til mellem 10.000 kr. og 25.000 kr.

Sanktioner for spirituskørsel

Det nuværende bødeniveau er fastlagt ved lov nr. 363 af 24. maj 2005 om ændring af færdselsloven (Sanktionsfastsættelse i sager om spirituskørsel m.v.). Det er i bemærkningerne til det pågældende lovforslag forudsat, at spirituskørsel med en promille mellem 0,51 og 2,00 som udgangspunkt skal straffes med en bøde svarende til 1 måneds nettoløn gange alkoholkoncentrationen i blodet.

Der sker endvidere førerretsfrakendelse. Er alkoholkoncentrationen i førstegangstilfælde mellem 0,51 og 1,20 sker der betinget frakendelse. Er den 1,21 promille eller derover, frakendes førerretten for 3 år. I gentagelsestilfælde er perioden længere. Der kan herved henvises til Rigsadvokatens Meddelelse nr. 4/2000 om sanktionspåstande m.v. i færdselssager med senere rettelser.

Eksempel 1 – Spirituskørsel med dødelig udgang

Østre Landsrets dom af 2. oktober 2012

(Sag 2011/000563)

En marineoverkonstabel førte et militært køretøj på parkeringspladsen ved Flyvestation Karup og svingede med en hastighed på ca. 15 km/t til venstre uden at sikre sig, at højre sidedør var lukket, hvilket bevirkede, at den ene af de tre passagerer i bilen faldt ud af bilen og slog hovedet i asfalten, hvorved han senere samme

dag afgik ved døden. Marineoverkonstablen's promille var på kørselstidspunktet mellem 1,1 og 1,2. Han blev frifundet for uagtsomt manddrab efter straffelovens § 241 (dissens), men blev idømt en bøde på 25.000 kr. og en betinget frakendelse af førerretten for overtrædelse af færdselsloven.

Sagen er nærmere omtalt under overtrædelser af straffeloven.

Eksempel 2 – Spirituskørsel

(AUK Sag 2011/002603)

En værnepligtig førte bil ved en kaserne, selvom han var spirituspåvirket i et sådant omfang at han havde en promille på mindst 1,39. Han vedtog en bøde på 15.557 kr. og en ubetinget frakendelse af førerretten i 3 år.

Kørsel i frakendelsestiden

Færdselslovens § 117 a

Sanktioner for kørsel i frakendelsestiden med motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort bortset fra lille knallert efter færdselslovens § 117 a udmåles efter Rigsadvokatens bødekatalog (Rigsadvokat Meddelelse 4/2000 om sanktionspåstande m.v. i færdselssager). Bødekataloget revideres løbende i lyset af ny lovgivning eller domspraksis.

Sanktionen er i førstegangstilfældet en bøde svarende til 1 måneds nettoløn. I gentagelsestilfælde er straffen fængsel, der udmåles efter en progressiv skala. Ved flere forhold til samtidig påkendelse sker der absolut kumulation af bøder, dog maksimalt svarende til det dobbelte af en måneds nettoløn, dog således at der ved tre eller flere før-

stegangstilfælde udmåles en fængselsstraf efter en progressiv skala.

Der var i 2012 to sager om kørsel i frakendelsestiden – og som oven for anført – en sag, hvor byrettens dom blev anket til landsretten.

Undladelse af at underrette foresatte kan efter omstændighederne indebære en grov pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27, således som det er tilfældet i eksempel 1.

Eksempel 1 – Kørsel i frakendelsestiden

Retten i Hernings dom af 3. maj 2012

(Sag 2011/001534)

En 31-årig tidligere sergent blev idømt en betinget fængselsstraf på 60 dage og samfundstjeneste i 80 timer for overtrædelse af færdselsloven ved i perioden fra juni 2008 til februar 2011 ikke under 15 gange at have kørt bil mellem sin bopæl og Holstebro Kaserne, selvom han var frakendt førerretten. Han blev endvidere dømt for i perioden februar 2011 til april 2011 ikke under 30 gange at have kørt bil mellem sin bopæl og Holstebro Kaserne, selvom han ikke havde generhvervet førerretten.

Han blev endelig dømt for grov pligtforsømmelse efter den militære straffelovs § 27 ved i tiden efter marts 1. marts 2010 at have undladt at gøre sine militære overordnede bekendt med, at han ikke var i besiddelse af gyldigt kørekort.

Forholdene blev opdaget i forbindelse med tjenstlig omskoling til pansret militært køretøj. Tiltalte var ikke længere ansat i forsvaret.

Eksempel 2 – Kørsel i frakendelsestiden

(AUJ Sag 2012/000167)

En konstabel vedtog en bøde på 12.000 kr. for overtrædelse af færdselslovens § 117 a, stk. 1, ved at have ført militært køretøj på en kaserne selvom han var frakendt førerretten i 3 år.

Sanktioner for overtrædelse af den øvrige strafbelagte lovgivning

Indledning

Militære straffesager vedrørende overtrædelser af den øvrige (civile) strafbelagte lovgivning er mindre hyppige.

Ved vurdering af sanktionspåstanden følges praksis i civile straffesager, herunder Rigsadvokatens bødetakster i det omfang, der er udfærdiget sådanne på området.

Der er i 2012 udmålt sanktioner i 13 sager om overtrædelse af den øvrige strafbelagte lovgivning, herunder sager om overtrædelse af våbenloven, fyrværkeriloven, arbejdsmiljøloven, dopingloven og lægemiddellovgivningen.

Våbenlovgivningen

Ved vurdering af sanktionspåstanden i sager om våben, herunder knive, følges praksis i civile straffesager. Rigsadvokaten har i Meddelelse nr. 6/2005 (rettet februar 2012) fastlagt niveauet for sanktionspåstande i våbensager, herunder for hvornår der skal nedlægges påstand om fængselsstraf.

Ændring af våbenloven

Lov nr. 274 af 27. marts 2012 om ændring af våbenloven (Straf for overtrædelse af knivforbuddet) trådte i kraft den 1. april 2012.

Lovændringen indebærer, at førstegangstilfælde af overtrædelse af knivforbuddet som udgangspunkt straffes med bøde, således at der i førstegangstilfælde kun kan udmåles en frihedsstraf, hvis der foreligger skærpende omstændigheder, f.eks. fordi personen har båret kniven i nattetimerne på et diskotek eller værtshus.

Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår blandt andet, at regeringen i forlængelse af Højesterets to principielle domme af 15. december 2009 om rækkevidden af lovændringen fra 2008 har fundet behov for i lovgivningen at gøre klart op med forudsætningen om, at der i førstegangstilfælde som altovervejende hovedregel skal fastsættes en ubetinget frihedsstraf på syv dages fængsel.

Lovgivningsforudsætningen om ubetinget frihedsstraf ophæves derfor med lovændringen.

Bødeniveauet for overtrædelse af knivforbuddet er ikke foreslået ændret.

Besiddelse af knive på offentligt tilgængeligt sted

Efter våbenlovens § 4 er det tilladt at bære en foldekniv med en klinge på højst syv cm på offentligt tilgængelige steder, uden at der foreligger et særligt anerkendelsesværdigt formål, forudsat at klingens ikke kan fastlåses i udfoldet position.

I Årsberetningerne for 2009 og 2010 blev der redegjort for retningslinjerne for anklagemyndighedens strafpåstande i sager om ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder og om nyeste retspraksis på området samt Forsvarskommando Bestemmelse (FKO BST) 642-0 om bæring af knive og øvrige blankvåben i forsvaret.

Retningslinjerne for den civile anklagemyndigheds behandling af sager om ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder fremgår af Rigsadvokatens Meddelelse nr. 6/2005 om sanktionspåstande i våbensager (med senere ændringer).

Rigsadvokat Meddelelsen indeholder flere eksempler på situationer, hvor det er lovligt at have en kniv med sig på offentlige steder.

Rigsadvokatens vejledning er også retningsgivende for behandlingen af militære straffesager.

Knive, der anvendes som værktøj i lovligt erhverv eller i forbindelse med jagt, lystfiskeri og sportsudøvelse, kan lovligt besiddes på offentligt tilgængeligt sted. Det samme gælder for knive, der anvendes i forbindelse med anden lovlig fritidsaktivitet, f.eks. spejdere og andre, som dyrker fri-luftsvirksomhed, herunder vandreture, skovture og lignende. Det er desuden lovligt at besidde en kniv direkte på vej til eller fra den aktivitet, hvor kniven skal anvendes, f.eks. i forbindelse med en fisketur eller en spejderlejr.

Efter Rigsadvokatens opfattelse kan der endvidere foretages ophold eller ærinder undervejs, når dette ud fra en samlet vurdering af omstændighederne må anses for rimeligt. I denne vurdering vil bl.a. indgå formålet med og stedet for opholdet/ærindet, varigheden heraf, knivens placering og troværdigheden af besidderens forklaring om omstændighederne omkring besiddelsen af kniven. F.eks. vil et ophold med henblik på at tanke benzin eller foretage indkøb på vej i sin bil til eller fra den aktivitet, hvor kniven skal anvendes, normalt ikke udgøre en overtrædelse af våbenloven, hvis kniven forbliver i bilen. Det samme gør sig efter Rigsadvokatens opfattelse gældende, hvis en netop indkøbt husholdningskniv medbringes på den videre indkøbstur i en taske eller lignende eller ligger i bilen, mens der foretages andre ærinder. Derimod vil det som udgangspunkt være en overtrædelse af våbenloven, hvis en kniv, der opbevares på en lettilgængelig måde, f.eks. i en lomme, medbringes på en restaurant.

Der vil normalt *aldrig* foreligge et anerkendelsesværdigt formål, når en kniv medbringes til f.eks. sportskampe eller i nattelivet ved eller på f.eks. et diskotek eller et værtshus.

Revideret Forsvarskommando bestemmelse for bæring af knive og øvrige blankvåben i Forsvaret (FKOBST 642-0)

FKO BST 642-0 indeholder begrænsninger for militært personel, der går videre end våbenlovgivningen. Det vil derfor i visse tilfælde tillige kunne være relevant at bringe f.eks. militær straffelovs § 27 om pligtforsømmelser i anvendelse. Et eksempel vil kunne være militært personels besiddelse i tjenesten af en privat kniv med en bladlængde på mere end syv cm. Her vil man ikke kunne udelukke, at en sådan anvendelse vil kunne være lovlig i våbenlovens forstand efter reglen om anerkendelsesværdigt formål, men vil samtidigt kunne være en overtrædelse af FKO BST 642-0 og dermed en pligtforsømmelse, der afhængigt af forholdets nærmere karakter vil kunne være tilstrækkelig grov til at være omfattet af militær straffelovs § 27.

Ved Justitsministeriets cirkulære nr. 9024 af 15. januar 2013 om våben og ammunition, § 12, stk. 2, er der åbnet mulighed for, at politiet kan meddele tilladelse til ansatte i forsvaret og hjemmevernet med henblik på, at blankvåben, der er omfattet af våbenbekendtgørelsens § 15, stk. 1, nr. 1, bæres som en del af de pågældendes militære uniform ved private arrangementer som f.eks. bryllupper og begravelser.

Forsvarskommandoen har på denne baggrund ajourført FBOBST 642-0 for besiddelse af knive og øvrige blankvåben i forsvaret i februar 2013.

Eksempler på knivsager

Ved vurdering af sanktionspåstanden i sager om knive følger Rigsadvokatens Meddelelse nr. 6/2005 (rettet februar 2012). Det følger heraf, at førstegangstilfælde af overtrædelse af knivforbuddet som udgangspunkt straffes med en bøde på 3000 – 5000 kr. Såfremt der foreligger skærpende omstændigheder, f. eks. fordi personen har båret kniven i nattetimerne på et diskotek eller

værtshus, er straffen i 1. gangstilfælde som udgangspunkt 7 dages ubetinget fængsel og i 2. gangstilfælde 14 dages ubetinget fængsel.

Eksempel 1 – besiddelse af ulovlig kniv

(AUJ Sag 2012/001141)

En sergent vedtog en bøde på 5.000 kr. for overtrædelse af våbenloven ved i Karup Lufthavn i forbindelse med udrejse til Afghanistan i sin bagage uden politiets tilladelse og uden anerkendelsesværdigt formål at være i besiddelse af en enhandsbetjent kniv med en bladlængde på 9,6 cm, der ikke var udleveret af forsvaret.

Eksempel 2 – besiddelse af ulovlig kniv

(AUJ Sag 2012/001236)

En overkonstabel vedtog en bøde på 5.000 kr. for overtrædelse af våbenloven ved i Karup Lufthavn uden politiets tilladelse og uden anerkendelsesværdigt formål at have været i besiddelse af en enhandsbetjent foldekkniv, der kan fastlåses i udfoldet position.

Eksempel 3 – besiddelse af ulovlig kniv

(AUJ Sag 2012/002040)

En korporal blev i Karup Lufthavn i forbindelse med udrejse til Afghanistan uden anerkendelsesværdigt formål i sin bagage at have været i besiddelse af en enhandsbetjent Gerberkniv, der ikke var udleveret af forsvaret. Han vedtog en bøde på 5.000 kr.

Eksempler på andre våbenlovsovertrædelser

Eksempel 1 – besiddelse af slangebøsse

(AUK Sag 2012/002190)

En frømand vedtog en bøde på 1.000 kr. for overtrædelse af våbenbekendtgørelsen ved at have transporteret sin karabin fra Livgardens Kaserne til sin bopæl i nærheden uden at den var indpakket i lukket etui eller lignende, idet han til fods transporterede karabinen under sin jakke, hvor-

ved den var delvist synlig, hvilket afstedkom alarmering af politiet.

Eksempel 2 – besiddelse af slangebøsse

(AUK Sag 2012/001617)

En konstabel vedtog en bøde på 1.000 kr. for i Karup Lufthavn i forbindelse med hjemkomst fra Afghanistan uden tilladelse at være fundet i besiddelse af en slangebøsse.

Eksempel 3 – ulovlig opbevaring af ammunition m.v.

(AUK Sag 2011/000034)

En sergent vedtog en bøde på 2.700 kr. for overtrædelse af våbenloven og fyrværkeriloven ved uden tilladelse at have opbevaret 4 stk. skarp ammunition, en røghåndbombe m.v. på sin bopæl.

Ulovlig besiddelse af skydevåben under særligt skærpende omstændigheder

Folketinget ændrede i 2008 våbenlovgivningen (lov nr. 500 af 17. juni 2008), således at straffen for (ulovlig) besiddelse m.v. af »almindelige« skydevåben på offentligt tilgængeligt sted blev skærpet væsentligt (straffelovens § 192a). Ved lov nr. 501 af 12. juni 2009 blev straffelovens § 192 ændret, således at der blev fastsat en *minimumsstraf på fængsel i et år* ved ulovlig besiddelse m.v. af skydevåben under særlig skærpende omstændigheder.

Retningslinjerne for den militære anklagemyndigheds behandling af sager vedrørende skydevåben fremgår af Rigsadvokatens Meddelelse nr. 6/2005 med senere ændringer om sanktionspåstande i våbensager.

Der har ikke i beretningsåret været militære straffesager af denne karakter.

Fyrværkeriloven

Ved vurderingen af sanktionspåstanden følges praksis i civile straffesager. Rigsadvokaten har i Meddelelse nr. 9/2008 (Rettet april 2011) om Sanktionspåstande mv. i sager om fyrværkeri fastsat nærmere bestemmelser om behandlingen af fyrværkeristraffesager og sanktionspåstanden.

Heraf fremgår, at straffen for ulovlig opbevaring af fyrværkeri som udgangspunkt er en bøde på ikke under 5.000 kr. Der kan dog fastsættes lavere bøder i særlige tilfælde, f.eks. hvor en person opbevarer mindre mængder fyrværkeri under omstændigheder, hvor der ikke er konkret fare for skade på personer, ejendom eller miljø. Der bør dog ikke fastsættes bøder på under 2.000 kr.

Eksempel – opbevaring af militær røghåndbombe på bopæl

(Sag 2011/001544)

En overkonstabel vedtog en bøde på 2.000 kr. for uden politiets tilladelse at have opbevaret en røghåndbombe i en taske.

Arbejdsmiljøloven

Ved vurdering af sanktionspåstanden følges praksis i civile straffesager. Rigsadvokaten har i Meddelelse nr. 8/2006 (rettet januar 2011) vejledt om behandlingen af sager om overtrædelse af arbejdsmiljølovgivningen, herunder straffene for arbejdsgivere og ansatte.

I praksis er udgangspunktet ved overtrædelse af arbejdsmiljølovgivningen en bødestraf, der gradueres efter sagens karakter og grovhed.

Arbejdstilsynet afgiver i disse sager en indstilling om en relevant sanktion for den konkrete overtrædelse af arbejdsmiljølovgivningen, der i almindelighed følges.

Arbejdsulykke i Oksbøllejren

(AUK Sag 2011/002530)

På grund af en arbejdsulykke med personskade afgav Arbejdstilsynet indstilling om bødestraf til Forsvarskommandoen for overtrædelse af bestemmelserne om arbejdsgivers forpligtelser/ansvar, pligten til at sikre, at arbejdet bliver planlagt, tilrettelagt og udført sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarligt, hvilket bevirkede, at en overkonstabel, der skiftede en gearkasse på et militært køretøj på et værksted i Oksbøllejren, fik en finger i klemme mellem køretøjets kardanaksel og gravdonkraften, hvorved det yderste led af fingeren blev klemt af.

Forsvarskommandoen vurderede, at ansvaret rettelig skulle henføres til den pågældende operative chef personligt. Efter sagens oplysninger var der ikke grundlag for at gøre den pågældende personligt ansvarlig for ulykken, og Forsvarskommandoen blev efter egne bestemmelser betragtet som rette ansvarssubjekt.

Forsvarskommandoen vedtog herefter en bøde på 25.000 kr. for overtrædelse af lov om arbejdsmiljø § 38, stk. 1, jfr. § 82, stk. 5, nr. 1, jfr. § 86 og bekendtgørelse om arbejdets udførelse.

Dopingloven

Ved vurdering af sanktionspåstanden følges praksis i civile straffesager. Rigsadvokaten har i Meddelelse nr. 3/2007 (rettet marts 2010) fastlagt niveauet for sanktionspåstande m.v. i dopingsager. Der blev i 2012 afgjort to sager om overtrædelse af dopingloven. De senere år har der været hen-

holdsvis to sager (2008), en sag (2009), to sager (2010) og 2 sager (2011).

Eksempel 1 - Besiddelse af dopingmidler

Retten i Koldings dom af 11. oktober 2012
(Sag 2012/0001325)

En konstabel blev på et værelse på Ryes Kaserne i Fredericia fundet i besiddelse af 50-100 enheder dopingpiller i form af piller og ampuller. Han blev i retten idømt en bøde på 1500 kr.

Eksempel 2 - Besiddelse af dopingmidler under skærpende omstændigheder

Retten i Holbæks dom af 19. december 2012
(Sag 2012/000410)

En oversergent blev på Flyvestation Karup i sin bagage fra Afghanistan fundet i besiddelse af 750 piller indeholdende stoffet Methandrostenolon, som er omfattet af lov om forbud mod visse dopingmidler. Tiltalte gjorde gældende, at pillerne var lægeordineret, og at han ikke var klar over, at pillerne var ulovlige.

Retten fandt det ikke godtgjort, at pillerne var lægeordineret, samt at det var en skærpende omstændighed, at pillerne var blevet anvendt i - og medtaget til - et missionsområde med heraf følgende påvirkning af sikkerheden. Han blev idømt en takstmæssig bøde på 10.500 kr.

Tiltalte ankede sagen på stedet, men frafaldt senere anken.

Lægemiddelovgivningen

Det følger af lægemiddeloven, at straffen for overtrædelse af loven er bøde eller fængsel indtil 4 måneder.

Eksempel 1 - Besiddelse af viagra tablet (AUJ Sag 2012/001957)

Auditøren besluttede at frafalde tiltale i medfør af retsplejelovens § 722, stk. 2, nr. 1, mod en værnepligtig, der var sigtet for overtrædelse af lægemiddelovgivningen ved på en kaserne at være fundet i besiddelse af en viagra-tablet. Sagen blev afgjort med et tiltalefrafald under henvisning til forholdets ringe strafværdighed.

Eksempler på sager afsluttet uden tiltale og frifindende domme

Der er ovenfor omtalt en række strafferetlige undersøgelser, der er indledt i 2012, flere af disse sager er afsluttet uden en sanktion. I det følgende omtales nogle af de sager, der i 2012 er afsluttet uden en strafferetlig sanktion samt sager, hvor den tiltalte er frifundet for tiltalen.

Indstilling af efterforskningen efter retsplejelovens § 749, stk. 2

Er der ikke grundlag for at fortsætte en påbegyndt efterforskning, kan efterforskningen indstilles efter retsplejelovens § 749, stk. 2, hvis der ikke har været rejst sigtelse i sagen.

Eksempel 1 – overlæges mistænkelige attestudskrivning

(AUJ sag 2011/000984)

En nu pensioneret militær overlæge var mistænkt for uberettiget at have fået udbetalt i alt ca. 155.000 kr. ved fakturering af lægeattester på militært personel i årene 2006-2010. Der var tvivl om, hvorvidt arbejdet med udfærdigelsen af attesterne var omfattet af overlægens hovedstilling som tilknyttet et militært infirmeri. Der kunne være mistanke om bedrageri eller grov pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27.

Auditøren indstillede undersøgelsen i medfør af retsplejelovens § 749 stk. 2, idet det ikke med den for en straffesag nødvendige sikkerhed kunne bevises, at den pågældende var i ond tro med hensyn til berettigelsen til at få betaling for udstedelsen af attesterne.

Påtaleopgivelse efter retsplejelovens § 721, stk. 1

Har der i forbindelse med efterforskningen været rejst sigtelse i sagen og er der efter afslutning af efterforskningen ikke grundlag for at rejse tiltale, kan påtale opgives efter retsplejelovens § 721.

I hovedparten af sagerne sker påtaleopgivelsen på *bevisets* stilling efter retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2.

Eksempel 1 – påtale mod feltpræst opgivet (AUK 2012/000063)

Auditøren i København indledte i januar 2012 efterforskning mod en feltpræst på baggrund af dennes egne dagbogsnotater, der pegede på, at feltpræsten havde handlet i strid med sin rolle som nonkombattant.

Feltpræsten blev under efterforskningen sigtet for overtrædelse af militær straffelovs § 36, jf. til dels første Genève-konventions art. 24, ved i maj måned 2010 på patruljebasen Malvern i Helmand, Afghanistan, at have misbrugt sin særligt beskyttede status som feltpræst, idet han bl.a. dels for at lokke fjenden frem og nedkæmpe denne – og efter tilskyndelse fra en premierløjtnant – kastede en sprængladning mod et område, hvor fjenden angiveligt havde udlagt improviserede sprængladninger, der således skulle foregives udløst, dels mens lejren var i højeste beredskab – deltog i klargøringen af håndgranater og forrettede vagttjeneste ved nærforsvarspost.

Auditøren opgav den 27. juni 2012 påtale mod feltpræsten i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2, idet der ikke var rimelig formodning om, at et strafbart forhold, der forfølges af det offentlige var begået.

Auditøren lagde herved vægt på, at feltpræsten forklarede, at han ikke var bekendt med formålet med den kastede sprængladning, hvilken forklaring understøttedes af den foretagne efterforskning, herunder forklaringen fra et vidne. For så vidt angik sigtelserne for at have deltaget i klargøringen af håndgranater og forrettet vagttjeneste lagde auditøren bl.a. vægt på, at sigtelserne alene byggede på indholdet af feltpræstens dagbog og ikke kunne bekræftes af vidner.

Eksempel 2 – Undersøgelse af sag om mulige civile tab i Afghanistan ("Apache-sagen")

(AUK sag 2011/002242)

Den 24. oktober 2011 rettede militærpolitiet henvendelse til Auditøren i København om mulige civile tab i forbindelse med en operation i Helmand i Afghanistan. Auditøren indledte herefter efterforskning i sagen. Der blev i den forbindelse foretaget udrykning til Afghanistan.

Kompagnichefen blev ved anklageskrift af 30. april 2012 tiltalt for pligtforsømmelse af særlig grov karakter under væbnet konflikt efter militær straffelovs § 27, stk. 2 og stk. 3, ved at have handlet i strid med gældende forskrifter om positiv identifikation af fjenden ("Rules of Engagement"), da han den 23. oktober 2011 i Helmand-provinsen i Afghanistan gav ordre til, at en britisk kamphelikopter af typen "Apache" skulle beskyde fire afghanere.

Auditøren opgav den 20. december 2012 påtale i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2, fordi det ikke var muligt at få nedklassificeret et meget centralt bevismateriale, der er klassificeret som "NATO Secret", således at materialet – på sædvanlig vis – ville kunne præsenteres i retten. Som følge heraf var det en forudsætning for straffesagens gennemførelse, at de personer, der under sagen skulle beskæftige sig med materialet, kunne sikkerhedsgodkendes af Forsvarets Efterretningstjeneste.

Vestre Landsret stadfæstede ved kendelse af 13. december 2012 Retten i Holstebros kendelse af 11. oktober 2012, hvorefter der ikke kan stilles krav om, at domsmænd, der udtages til en straffesag, skal sikkerhedsgodkendes til at beskæftige sig med klassificeret materiale.

For den konkrete sag bevirkede landsrettens kendelse, at det ikke var muligt at fremlægge og dokumentere de regler, der havde været gældende for kompagnichefen, og som han havde skullet iagttage i forbindelse med beslutningen om at

iværksætte angrebet mod de fire afghanere. Uden mulighed for at dokumentere disse helt centrale regler, ville sagen ikke kunne føres.

Et andet meget væsentligt bevis i sagen var en videooptagelse fra britisk overvågningsudstyr. Optagelserne blev indledningsvis udleveret af britiske enheder til det danske militærpoliti i Afghanistan, og indholdet af disse optagelser indgik med betydelig tyngde i grundlaget for at rejse tiltale i sagen. Optagelserne blev efterfølgende efter anmodning returneret til de britiske myndigheder med henblik på udlevering ad rette kanaler, men det britiske Forsvarsministerium afslog den 16. oktober 2012 at genudlevere optagelserne. Det blev vurderet, at der ikke var udsigt til, at de britiske myndigheder ville ændre deres stillingtagen, bl.a. under hensyn til at sagen ikke kan føres med sikkerhedsgodkendte domsmænd.

Vestre Landsrets kendelse er trykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2013, side 914V.

Eksempel 3 – påtale for forsætlig fareforvoldelse opgivet – bøde for respektstridig opførsel

(AUJ 2012/000057)

I forbindelse med militærpolitiets færdselskontrol var en 55-årig seniorsergent sigtet for bl.a. overtrædelse af straffelovens § 252 om forsætlig fareforvoldelse ved at have ført en militær pansret lastbil mod eller tæt på en MP-sergent, der ville stoppe lastbilen for kontrol.

Auditøren opgav påtale mod den pågældende i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2, på bevisets stilling og henførte kørslen til bestemmelser i færdselsloven. Der blev endvidere rejst tiltale for respektstridig opførsel efter militær straffelov § 13, for hvilket seniorsergenten blev idømt en bøde på 1.500 kr. Der skete frifindelse for overtrædelse af færdselsloven.

Eksempel 4 – påtale for overtrædelse af militær straffelov opgivet

(AUJ 2012/002054 og 2055)

Auditøren opgav påtale mod en kommandørkaptajn for grov pligtforsømmelse i forbindelse med tilegnelsen af en bådebro i foråret 2010 samt et forhold vedrørende udstødning af udstødning på privat personbil på tjenesteværksted i november 2011 af procesøkonomiske hensyn efter retsplejelovens § 721 stk. 1 nr. 3. Auditøren henviste til, at tiltale i en række andre forhold ville medføre, at sagen skulle have været behandlet i retten over flere dage på baggrund af forsvarerens tilkendegivelse om omfattende vidneførsel. Auditøren fandt af hensyn til en hurtig sagsbehandling sammenholdt med, at de med bødevedtagelsen afgjorte forhold var af større strafværdighed, at procesøkonomiske hensyn talte for påtaleopgivelse.

Frifindelse

Der var i beretningsåret tre sager, der endte med frifindelse for den rejste tiltale. Sagerne er beskrevet nedenfor.

Sag 1 – frifindelse for grov pligtforsømmelse ved at have undladt at aflevere og opbevaret skarp ammunition i hjemmet

Retten i Glostrups dom af 6. juni 2012 (Sag 2010/000694)

En tidligere sergent blev den 25. november 2010 forelagt en bøde for overtrædelse af våbenloven og grov pligtforsømmelse efter militær straffelov § 27, stk. 1, ved i april 2010 på sin bopæl i Tåstrup uden politiets tilladelse at have været i besiddelse af 47 stk. skarp ammunition, som han havde undladt at aflevere efter endt øvelsesperioden frem til april 2010, idet han medtog den til sin bopæl.

Den pågældende vedtog ikke bøden, og sagen blev den 24. marts 2011 indbragt for retten. Den tiltalte forklarede her, at han var flyttet til Tåstrup i januar 2010, og at det er korrekt, at der blev fundet ammunition i en af hans flyttekasser. Det var ikke ham, der havde placeret ammunitionen i flyttekassen, og han vidste ikke, at det lå der. Han forklarede videre, at det var nogle af hans

tidligere hustrus venner, der havde hjulpet ham i forbindelse med flytningen, som måtte have placeret ammunitionen i flyttekassen for at skade ham.

Tiltalte blev frifundet, idet retten ikke fandt, at der med den til domfældelse fornødne styrke var ført bevis for, at tiltalte havde undladt at aflevere og medtaget ammunition til sin bopæl.

Sag 2 – Grov udeblivelse under væbnet konflikt efter § 25, stk. 1, jf. stk. 2 og 4

Københavns Byrets dom af 21. august 2012 (Sag 2011/000842)

På baggrund af en anmeldelse fra Hærens Operative Kommando indledte Auditøren i København efterforskning mod en udsendt major T, der var mistænkt for uberettiget at have forladt sit tjenestested Kabul i Afghanistan. Der blev efterfølgende rejst tiltale mod den T for grov udeblivelse under væbnet konflikt ved at have foregivet, at han skulle til en ansættelsessamtale i Forsvarsministeriet, hvorefter tiltalte rejste til Danmark.

Byretten lagde til grund, at tiltalte havde været indkaldt af Forsvarsministeriet til en ansættelsessamtale, og at Forsvarsministeriet i forbindelse hermed lod T afgøre, om det var hensigtsmæssigt at foretage jobsamtalen via en videokonference, eller om han ønskede at møde personligt. T valgte – efter at have undersøgt mulighederne for en videokonference – at møde personligt til jobsamtalen. Retten fandt det herefter uden betydning, om en videokonference faktisk kunne etableres. T havde endvidere orienteret sin overordnede om, at han skulle til ansættelsessamtale og havde fået betingelsesløs tilladelse til at tage hjem.

Byretten fandt herefter, at der ikke var grundlag for at antage, at T havde forsøgt at skjule for Hærens Operative Kommando, at han var på vej hjem ved ikke at bestille transport på autoriseret måde, eller at han ved hjemrejsen havde forsøgt at unddrage sig eventuel fortsat tjeneste i Afghanistan. T blev herefter frifundet.

Sag 3 – "Compound 91-sagen" - frifindelse for pligtforsømmelse af særlig grov karakter

Retten i Næstveds dom af 4. september 2012 (Sag 2011/001819)

En premierløjtnant blev tiltalt for pligtforsømmelse af særlig grov karakter begået under væbnet konflikt efter militær straffelov § 27, stk. 1, jfr. stk. 2 og 3, ved i september 2011 i Compound 91 nær Gereskh i Helmand Provinsen i Afghanistan som delingsfører i strid med en mundtlig givet befaling om, at de ikke måtte gå ind i Compound 91, ikke at have forhindret, at delingen gik derind, og herefter at have undladt at trække gruppen ud igen, hvilket medførte, at en improviseret sprængladning eksploderede, hvorved en soldat afgik ved døden og yderligere fire soldater blev såret.

Tiltaltes deling havde den pågældende dag til opgave at udføre en cimic-patrulje i en lokal landsby, hvorefter delingen skulle returnere til Camp Viking. På hjemturen skulle delingen efter stående orde lede efter cacha, sprængladninger og våben, hvis tiden tillod det. Ruten for hjemturen lå tæt på Compound 91, og en gruppe soldater fra tiltaltes deling trængte uden tiltaltes viden ind i compounden. Tiltalte blev efterfølgende tilkaldt og besluttede i samråd med en gruppefører, at der skulle afsøges for sprængladninger i bl.a. compoundets hovedbygning. En gruppe på fem soldater gik ind i hovedbygningen, hvorefter den nævnte ekslosion fandt sted.

Tiltalte forklarede i retten, at han ikke fra kompagnichefen eller andre havde fået befaling om ikke at gå ind i compoundet. Han var bekendt med, at det var et sted, hvor fjenden flere gange havde skudt mod styrkerne, at det formentlig var mineret, og at man skulle tage sine forholdsregler og forberede sig, inden man gik ind i compoundet. Kompagnichefen forklarede i retten, at han ikke havde givet tiltalte en mundtlig befaling om ikke at gå ind i Compound 91, men at han havde gjort tiltalte bekendt med sin hensigt

med compoundet, nemlig at der skulle udføres en særlig operation med indtrængen i compoundet. Der blev herudover i retten afhørt en række vidner fra delingen. Tre vidner forklarede, at de havde hørt udtryk som "no go" og/eller "out of bounds" om compoundet, og at man derfor ikke skulle gå derind. Kun et enkelt vidne forklarede, at han havde hørt kompagnichefen befale, at de ikke måtte gå ind i compounden. Flere vidner afviste eller oplyste i retten, at de ikke kunne huske, at de under tidligere afhøringer havde forklaret, at de havde hørt at compoundet var "out of bounds".

Retten fandt efter bevisførelsen ikke, at der var ført det fornødne bevis for, at tiltalte af kompagnichefen eller af andre overordnede havde modtaget en mundtlig befaling om ikke at gå ind i Compound 91. Herefter og da kompagnichefens hensigtserklæring ikke kunne anses for en befaling, blev tiltalte frifundet.

Særlige undersøgelser i strafferetsplejens former

I dette afsnit omtales eksempler på særlige undersøgelser foretaget i strafferetsplejens former.

Dræbte og tilskadekomne danske soldater

Auditøren i København foretager undersøgelse i forbindelse med danske soldaters dødsfald i forbindelse med tjenesten og drab på danske soldater i internationale missioner.

Når danske soldater dør eller kommer alvorligt til skade – oftest i forbindelse med Improvised Explosive Devices (IED) og beskydning under kamp handlinger i udlandet - sker der i hvert enkelt tilfælde en individuel undersøgelse. Afhængigt af situationen sker denne efterforskning i tæt samarbejde med militærpolitiet, der oftest vil være på stedet, som udsendt sammen med den militære enhed. Auditøren har endvidere et tæt samarbejde med andre militære myndigheder – bl.a. Hærens Kampskole, Forsvarets Sundhedstjeneste, samt retsmedicinere. Erfaringer indhentet via undersøgelserne kan i et vist omfang være nyttige for de militære myndigheder i forbindelse med vedligeholdelse og forbedring af forskellige beskyttelsessystemer. Den militærfaglige og tekniske ekspertise ved de militære myndigheder inddrages også i undersøgelsen i det omfang det skønnes nødvendig og formålstjenstlig.

Formålet med disse undersøgelser er at fastslå eller udelukke, om der er begået et strafbart forhold.

Den militære retsplejelov, retsplejeloven og sundhedsloven m.fl. finder anvendelse i disse sager.

Som nærmere behandlet i Europarådets rekommandation om menneskerettigheder, følger det af Den Europæiske Menneskerettigheds Konventions artikel 2 om retten til liv, at der må kræves en uafhængig undersøgelse af omstændighederne omkring soldaters mistænkelige dødsfald i tjene-

sten, og at de personer, der foretager undersøgelsen, bør være uafhængige af de implicerede i hændelsen.

I praksis undersøges alle soldaters dødsfald i forbindelse med tjenesten.

Auditøren i København har i beretningsåret foretaget 11 undersøgelser af hændelser, hvor dansk militært personel er kommet alvorligt til skade. En af sagerne er mundet ud i en bøde til Forsvarskommandoen efter arbejdsmiljøloven (vedtaget januar 2013), mens en enkelt sag verserer. Efterforskningen er indstillet i de øvrige sager i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2.

Det kan bemærkes, at intet dansk personel er dræbt i tjenesten i 2012.

Se endvidere Europarådets rekommandation om menneskerettigheder inden for de væbnede styrker. Rekommandationen er nærmere omtalt i Årsberetningen for 2010, side 66.

Særligt om efterforskning af sager i internationale missionsområder

Indledning

Den militære anklagemyndighed har som følge af den organisatoriske placering under Forsvarsministeriet mulighed for at rejse ind i og udføre en række myndighedsopgaver i et missionsområde uden at være forpligtet til at søge værtslandets myndigheder om tilladelse til at indrejse og til at gennemføre efterforskningen.

Det beror på en konkret vurdering fra auditørens side, om der skal udsendes auditørpersonel til missionsområdet. Der foretages efter de gældende retningslinjer navnlig udrykning med henblik på efterforskning, hvor der er mistanke om strafbart forhold begået af dansk militært personel, og hvor sagens karakter eller omfang kræver efterforskning ved en auditørfuldmægtig.

Desuden foretages der udrykning i sager, hvor der er behov for undersøgelse af dansk militært personels magtanvendelse, som resulterer i døde eller alvorligt sårede civile, og hvor der ikke er tale om egentlige kamphandlinger.

Der foretages endvidere typisk udrykning til hændelser og ulykker, hvor dansk personel er dræbt eller alvorligt tilskadekommet. Der foretages endelig udrykning til sager, som herudover påkalder sig særlig interesse og i tilfælde, hvor der fremsættes anmodning herom fra vedkommende militære chef. Udrykningerne er reguleret i Generalauditør Meddelelse 5/2007.

Udrykning til et missionsområde kan være forbundet med en stor tidsmæssig udfordring. I det hele taget gælder det, at arbejdsvilkårene i missionsområderne ofte indebærer helt særlige udfordringer i forhold til en almindelig politimæssig efterforskning i Danmark.

Sager om forhold, der ikke vedrører den internationale indsats – f.eks. overtrædelse af straffeloven, færdselsforseelser og overtrædelser af særlovgivningen – giver normalt ikke anledning til

samme udfordringer. Eksempler på disse sager er beskrevet ovenfor i de respektive afsnit.

Særligt om sager ved de udsendte styrker

Der er i beretningsåret registreret 53 sanktioner ved de udsendte styrker, hvilket er en mindre stigning i forhold til 2011, hvor der blev registreret 45 sanktioner ved de udsendte styrker.

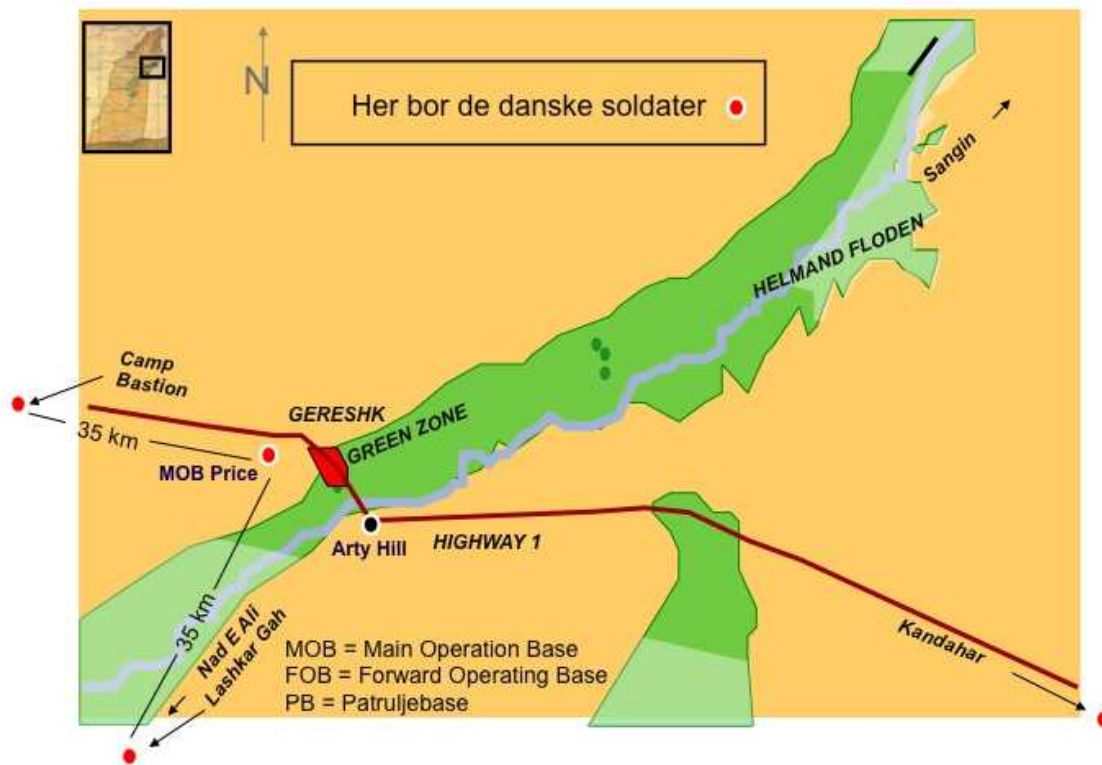
Sagerne omfattede blandt andet ulydighed, overtrædelse af promillebekendtgørelsen, vagtforseelse, ulovlig udeblivelse samt overtrædelse af militær straffelovs § 27. Denne sidste kategori, der dækker hovedparten af overtrædelserne, omfatter navnlig færdselsrelaterede overtrædelser, besiddelse af ulovlige knive, tilsidesættelse af sikkerhedsregler i forbindelse med våbenhåndtering, smugleri af tobak m.v. samt tilsidesættelse af den militære sikkerhedstjeneste efter Forsvarskommandoens bestemmelser (FKOBST 358-1) ved at have røbet klassificerede oplysninger på Soldaterportalen m.v.

Hertil kommer en sag om vold, en sag om tyveri af medicin og en sag om indsmugling af et større kvantum dopingmidler.

Flere af sagerne har påkaldt sig stor opmærksomhed i medierne. Det gælder bl.a. feltpræstsagerne, den såkaldte Compound 91-sag, Apachesagen og Desertørsagen. Mediedækningen affødte endvidere spørgsmål fra Folketingets Forsvarsudvalg.

Eksempler på sagerne er omtalt under de relevante bestemmelser i militær straffelov oven for og i det særlige afsnit om efterforskning af sager i missionsområder, hvor der også er redegjort for en række sager, der ikke er mundet ud i en sanktion.

Afghanistan (ISAF)

De danske baser i Helmand provinsen, Afghanistan 2012

Kilde: HOK.

Missionsområdet i Afghanistan Væbnet konflikt

En række af de sager, der efterforskes i internationale missionsområder, vedrører hændelser i Afghanistan.

Efterforskningen i Afghanistan foregår ofte under meget vanskelige forhold. Efterforskning i missionsområderne indebærer i sagens natur en række store praktiske udfordringer for efterforskningsarbejdet. Det gælder ikke mindst i de områder, hvor danske soldater har været i kamp og eventuelt også selv har lidt tab. På grund af situationen i et område og risikoen for nye angreb kan en normal gerningshedsundersøgelse allerede af sikkerhedsmæssige årsager meget ofte være udelukket.

Udrykning til Afghanistan er endvidere forbundet med en stor tidsmæssig udfordring, og der kan hengå ofte dage, før auditørpersonel kan være fremme på stedet for undersøgelsen.

I forhold til en almindelig politimæssig efterforskning i Danmark indebærer arbejdsvilkårene således helt særlige udfordringer.

Auditørpersonel har i beretningsåret 2012 foretaget to udrykninger til dette missionsområde.

Undersøgelse af drab på danske soldater og af særlige hændelser

Nogle af de alvorligere sager, der har været efterforsket i missionsområder i de senere år, har blandt

andet vedrørt drab på danske soldater, som er faldet i kamp eller i øvrigt blevet dræbt ved angreb på danske enheder.

Efterforskningen af disse sager har primært til formål at klarlægge hændelsesforløbet og uddrage eventuelle erfaringer heraf. Chancen for at pågribe en gerningsmand til en eventuelt strafbar krigshandling er normalt meget ringe.

Auditørkorpset har de senere år i en række tilfælde foretaget efterforskning af dødsfald og alvorlig tilskadekomst i internationale missionsområder.

Som eksempel på en auditørundersøgelse af særlige hændelser, kan nævnes drabet på en dansk konstabel fra den Kongelige Livgarde den 9. januar 2011 i Helmand, Afghanistan. Konstabelen blev ramt af en improviseret sprængladning under en patrulje.

Der er rejst tiltale i to sager, hvor danske soldater er dræbt i Afghanistan. Den ene sag drejede sig om uagtsomt manddrab i Camp Bastion, hvor en konstabel blev dræbt i forbindelse med afprøvning af et maskingevær i 2008. Den anden sag er den såkaldte Compound 91-sag, hvor en soldat blev af en IED og fire soldater blev såret. Denne sag er omtalt i afsnittet om frifindende domme.

Anvendelse af militær straffelovs regler om væbnet konflikt

Militær straffelov indeholder et antal regler, herunder om strafskærpelse, som kun finder anvendelse under væbnet konflikt. Der er redegjort nærmere for reglerne i beretningen for 2008, side 40f.

Reglerne er gældende i Afghanistan, idet der på nuværende tidspunkt foreligger væbnet konflikt i landet mellem Taliban og staten Afghanistan med støtte fra det internationale samfund, herunder NATO og altså også danske styrker.

Som eksempel på skærpelsesregler, der vil kunne finde anvendelse kan nævnes grov pligtforsømmel-

sen efter militær straffelovs § 27, stk. 3. Bestemmelsen indebærer, at forsætlige grove pligtforsømmelser omfattes af en strafferamme på op til tre års fængsel, hvis de begås under væbnet konflikt.

Det beror imidlertid altid på en konkret vurdering af forseelsens karakter og grovhed, om bestemmelsen i stk. 3, bør finde anvendelse.

En række andre bestemmelser indeholder forhøjede straffemaksima for overtrædelser, der finder sted under væbnet konflikt. Det gælder f.eks. ulydighed, mytteri, vagtforseelse og udeblivelse. Andre bestemmelser finder alene anvendelse under væbnet konflikt.

Eksempel 1 – udeblivelse (desertering) under væbnet konflikt

Vestre Landsrets dom af 6. december 2012 (Sag 2011/000981)

En overkonstabel blev af Vestre Landsret fundet skyldig i overtrædelse af § 25, stk. 1, jf. stk. 2 og stk. 4, ved i Patrol Base Bridzar i Helmand i Afghanistan forsætligt at unddrage sig tjeneste ved at indtage et ukendt antal tabletter af mærket Ibuprofen med henblik på at blive hjemsendt til Danmark. Overkonstabelen blev idømt 60 dages betinget fængsel.

Sagen er beskrevet nærmere under militær straffelov § 25.

Eksempel 2 – uregelmæssig sanktion i form af uautoriseret bødekasse ("dummebødesagen")

(Sag 2011/000129, 2011/000435, 2011/000434)

Retten i Hillerøds dom af 3. juli 2012

En kompagnichef blev idømt en bøde på 8.000 kr. for grov pligtforsømmelse under væbnet konflikt efter militær straffelov § 27, stk. 1, jf. stk. 3, ved at have opfordret til eller accepteret betaling til en bødekasse i få tilfælde af utilsigtede skudafgivelser eller mindre forseelser, hvor de udsendte soldater mod at betale en bøde undgik, at straffbare eller disciplinære forhold blev indberettet i det officielle system.

Sagen er beskrevet nærmere under militær straffelov § 27.

Undersøgelser af civile tab i forbindelse med kamphandlinger m.v.

Efter reglerne i den humanitære folkeret om kamphandlinger under væbnet konflikt må angreb kun rettes mod militære mål, herunder genstande som anvendes af fjenden til støtte for en militær aktion mod egne styrker. Angreb må ikke gennemføres, hvis det må forventes at forårsage tilfældige tab blandt civile, skade på civile genstande eller en kombination heraf, som kan forventes at overstige den forventede konkrete og direkte militære fordel ved angrebet.

Utilsigtet skade på civile eller civil ejendom er altså ikke i alle tilfælde ulovlig i væbnet konflikt.

I forbindelse med danske enheders deltagelse i kamphandlinger i Afghanistan har der udviklet sig en praksis, hvor auditøren gennemgår og foretager en vurdering af rapporteringer om sådan utilsigtet skade under kamphandlinger.

Efterforskningen har til formål at klarlægge det nærmere hændelsesforløb, herunder om danske styrker har handlet inden for gældende regler om magtanvendelse, herunder den humanitære folkeret.

Eksempel 1

Mulig beskydning af civile den 24. oktober 2011 (AUK Sag nr. 2011/002242)

Under en vagt i Tactical Operations Center (TOC) besluttede en dansk kompagnichef den 23. oktober 2011 i Helmand, Afghanistan, at indlede et angreb imod fire uidentificerede personer, der befandt sig øst for Patrol Base Line tilsyneladende i færd med at grave i jorden ved et compound. Efter det til sagen oplyste, blev mindst én person dræbt og to såret.

Auditøren indledte i 2012 undersøgelser af mulige civile tab i følgende tilfælde

Dato	Episode	Antal	Undersøgelsesresultat
23/1 2012	Et barn omkommet ved uskadeliggørelse af fjernbetjent IED	1	Efterforskning indstillet, jf. rpl. § 749, stk. 2. Gældende retningslinjer er fuldt og bortsprængningen blev sat til det dobbelte af anbefalet jf. retningslinjerne.
29/3 2012	DK kampvognsdeling beskyldt for at have dræbt en civil dreng ved FOB	Ang. 1	Efterforskning indstillet, jf. rpl. § 749, stk. 2. Drengen må, på foreliggende grundlag, antages at være blevet dræbt af sprængladning 27/3 12, hvor dansk personel ikke var til stede.
2/5 2012	Melding om, at der under ildkamp 2-5-12 landede ISAF granat på civil compound	Ang. 2	Efterforskning indstillet, jf. rpl. § 749, stk. 1. Ingen ISAF enhed har åbnet ild i det påståede område.
29/8 2012	Melding om, at danske styrker muligvis havde forårsaget civile tab.	Ang. 5	Efterforskning indstillet, jf. rpl. § 749, stk. 2. De danske styrker, har i henhold til det foreliggende, ikke været i ildkamp den pågældende dag hvor dødsfaldene er sket.

Auditøren indledte herefter efterforskning i sagen. Der blev i den forbindelse foretaget udrykning til Afghanistan af auditøren og en auditørfuldmægtig.

Auditøren rejste den 25. april 2012 tiltale mod den kompagnichef, der beordrede ildafgivelsen, for pligtforsømmelse af særlig grov karakter under væbnet konflikt efter militær straffelovs § 27, stk. 2 og stk. 3.

Auditøren opgav senere påtale i sagen. Se herom afsnittet om påtaleopgivelser.

Eksempel 2 – "Brimstone"-sagen. Civile tab i forbindelse med bortsprængning af en vejsidebombe i Afghanistan (udrykningssag) (AUK sag 2012/000129)

Den 23. januar 2012 foretog et dansk minerydningshold en kontrolleret sprængning af en improviseret sprængladning ved Highway 1, ca. 6 km. vest for Gereshk i Afghanistan. Sprængningen bevirkede, at et fragment fra den improviserede sprængladning på en afstand af ca. 300 meter ramte en bil med tre personer, hvorved et barn omkom og to personer blev kvæstet.

Auditøren udsendte umiddelbart efter hændelsen auditørpersonel til Afghanistan for at efterforske sagen.

Auditøren indstillede den 3. april 2012 efterforskningen i sagen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, idet der ikke var rimelig formodning om, at et strafbart forhold, der forfølges af det offentlige var begået.

Som begrundelse henviste auditøren til, at de gældende retningslinjer var fulgt i forbindelse med bortsprængningen af den improviserede sprængladning, og at sikkerhedsafstanden til bortsprængningen blev sat til det dobbelte af det i retningslinjerne anbefalede.

Undersøgelse af sager om egenbeskydning

Eksempel – Egenbeskydningsulykke - morterobservatør (Sag 2011/000276)

I februar 2011 blev en dansk soldat fra ISAF hold 11 og en afghansk soldat såret ca. 700 meter nordøst fra patruljebase Spondon i Helmand-provinsen i Afghanistan. Auditøren indledte en undersøgelse på baggrund af en formodning om, at der var tale om egenbeskydning, og sigtede en morterobservatør for at have påkaldt hexitrøg fra 60 mm let mortér efter nærtmålsprocedure uden at have fulgt de for denne type skydning gældende forsigtighedsforanstaltninger.

Auditøren opgav senere tiltale fordi mortérulykken ikke alene kunne tilskrives den pågældende.

Sagen er omtalt i beretningen for 2011, side 78, og neden for i afsnittet i sager omtalt i tidligere beretninger.

Andre sager fra Afghanistan

Feltpræstsagerne

Auditøren i København har i beretningsåret undersøgt to sager mod feltpræster. Den ene af sagerne var genstand for massiv mediedækning og gav bl.a. anledning til en debat om feltpræsters rolle i missionsområderne. Sagen gav endvidere anledning til en række spørgsmål fra Folketingets Forsvarsudvalg.

Feltpræsten blev i marts 2012 bl.a. sigtet for overtrædelse af militær straffelov § 36, stk. 1, ved på opfordring fra en artilleriofficer at have kastet en sprængladning mod militært mål for at fremprovokere yderligere detonation af de af Taliban allerede udlagte vejsidebomber (IED) med det formål at lokke fjenden frem, så han kunne nedkæmpes. Sagen kom frem i forbindelse med den pågældendes dagbogsnotater.

Auditøren opgav senere påtale mod den pågældende, der oplyste, at han ikke havde kendskab til formålet med kastet af sprængladningen. Officeren vedtog en bøde på 3.000 kr. for overtrædelse af militær straffelov § 27, stk. 1.

I marts 2012 blev en anden feltpræst sigtet for overtrædelse af militær straffelov § 27, stk. 1, ved den 15. juni 2011 i patruljebase Bridzar i Afghanistan, medens lejren var i højeste alarmberedskab og under ildangreb at have deltaget i fordeling af 12,7 mm. ammunition til mindst to stillinger med tungt maskingevær (TMG). Den pågældende vedtog en bøde på 3.000 kr.

Det Danske Maritime Bidrag til NATO's operation Ocean Shield

Kilde: Søværnets Operative Kommando

Søværnet har haft et støtteskib ESBERN SNARE, inklusive helikopter og speciel maritim indsatsenhed (SMI) indsat i Operation OCEAN SHIELD til bekæmpelse af pirateri i første halvår af 2012.

Auditørpersonel har i beretningsåret 2012 foretaget en udrykning til dette missionsområde.

Eksempel 1 – skudafgivelse i forbindelse med befrielse af gidsler (Jelbut 37)

(Sag 2012/000352)

Den 27. februar 2012 indberettede Søværnets Operative Kommando, at støtteskibet ABSALON tidlig morgen samme dag i forbindelse med standsning og bording af et piratskib havde befriet 16 gidsler, mens et iransk og et pakistansk gidsel mistede livet. Under aktionen blev 17 formodede somaliske pirater frihedsberøvet.

Auditøren i København indledte straks efterforskning i sagen. Tre dage senere rejste et efterforsknings-team af to auditørfuldmægtige sammen med en vicestatsobducent og to kriminalteknikere fra Kriminalteknisk Center til Seychellerne for at efterforske sagen og undersøge ofrene. Udenrigsministeriet havde forinden orienteret de to landes repræsentationer om en påtænkt obduktion.

Auditøren indstillede den 2. juli 2012 efterforskningen i sagen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, fordi der ikke er rimelig formodning om, at et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige, er begået.

Efter at have gennemset overvågningsbillederne fra ABSALON og gennemgået forklaringerne fra det involverede personel er det den militære anklagemyndigheds opfattelse, at alle regler og retningslinjer er fulgt i forbindelse med beskydningen og den efterfølgende bording af "Jelbut 37". Den kriminaltekniske undersøgelse har konkluderet, at begge de afdøde gidsler formentlig er blevet ramt af skud, mens de befandt sig i styrerummet på "Jelbut 37".

Det forhold, at finskytter fra Absalon under beskydningen af "Jelbut 37" med meget stor sikkerhed har forårsaget de nævnte gidslers død ændrer ikke på, at der ikke er grundlag for at antage, at der skulle være begået et strafbart forhold, idet beskydning med henblik på at bringe et fartøj til standsning uundgåeligt vil være forbundet med en vis risiko for tab af menneskeliv, og i det konkrete tilfælde er der efter den militære anklagemyndigheds opfattelse ik-

ke anvendt yderligere magtanvendelse end situationen tilsagde, idet det eneste alternativ til den eskalerende magtanvendelse var at lade det piratkontrollerede fartøj undslippe.

Eksempel 2 – undersøgelse af skudafgivelse og manglende rapportering heraf i 2011 (Jelbut 16) (Sag 2012/000424)

Søværnets Operative Kommando (SOK) foretog den 8. marts 2012 anmeldelse af en hændelse, der fandt sted året før, den 20. april 2011.

Det danske støtteskib ESBERN SNARE var den 20. april 2011 involveret i et forsøg på at standse et piratmoderskib tæt på den somaliske kyst. Nye oplysninger omkring hændelsen skabte usikkerhed omkring det faktiske hændelsesforløb. De nye oplysninger indikerede, at der i forbindelse med hændelsen kunne være tale om eventuelle sårede eller dræbte om bord på piratmoderskibet.

For at skabe fuld klarhed over det faktiske hændelsesforløb anmodede Søværnets Operative Kommando auditøren om at undersøge omstændighederne omkring hændelsen samt omstændighederne omkring rapporteringen af samme episode.

Auditøren indstillede den 26. juli 2012 efterforskningen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, idet der ikke er rimelig formodning om, at et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige, er begået.

Auditøren fandt efter at have gennemgået sagens materiale, herunder særligt forklaringerne fra det involverede personel, at alle regler og retningslinjer var fulgt i forbindelse med forsøget på at borde "Jelbut 16".

Den efterfølgende rapportering af hændelsen fra skibets chef omtalte muligheden for, at der kunne være dræbte eller sårede formodede pirater i forbindelse med træfningen, selvom flere af de afhørte havde oplyst, at det måtte være en følge af træfningen, og at skibschefen var gjort bekendt hermed.

Auditøren bemærkede, at der ikke var klare regler, der beskriver eller tydeliggør, hvorledes en skibschef i en situation som den foreliggende skal foretage sin rapportering.

Søværnets Operative Kommando oplyste, at der er en klar forventning om at skibschefen rapporterer fyldestgørende om alle væsentlige hændelser, og at chefens vurdering er et fast punkt i det pålagte rapporteringsformat, hvorfor det implicit fremgår, at rapporteringen ikke kan begrænses til bevislige elementer af operationerne.

Auditøren fandt ikke, at rapporteringens undladelse af at gøre opmærksom på at der kunne være tale om dræbte og sårede formodede pirater i forbindelse med træfningen under de foreliggende omstændigheder havde en grovhed, der bevirker at forholdet kunne henføres under militær straffelov, og sendte sagens akter til chefen for Søværnets Operative Kommando som disciplinarchef for kommandørkaptajnen til vurdering af, om der er grundlag for at pålægge denne et disciplinarmiddel.

Indberetninger om mulige overgreb begået af andre landes myndigheder og mulig urigtig rapportering i forbindelse med tilbageholdte

Under tjeneste i missionsområder kan danske soldater blive vidner til overtrædelser af den humanitære folkeret eller andre ulovligheder, som begås af allierede styrker eller af modpartens styrker.

Danske soldater har i de senere år i henhold til bl.a. Forsvarskommandoens direktiv 005-1 om forbud mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf haft en udvidet pligt til om muligt gribe ind overfor, og under alle omstændigheder ad kommandovejen at melde om alle overtrædelser af f.eks. den humanitære folkeret, som observeres i forbindelse med tjenesten. Men også før implementeringen af direktivet i 2004 var danske soldater forpligtede til at melde om sådanne overgreb.

Eksempel 1. Efterforskning i sagen om video fra Operation "Green Desert" i november 2004

Den 18. oktober 2012 stod en tidligere efterretningsofficer frem i medierne med nye oplysninger om en hændelse i Irak under den såkaldte "Operation Green Desert" den 25. november 2004 i Al-Zubair i Irak.

På baggrund af en afhøring af den pågældende blev der indledt en ny efterforskning for at klarlægge, om personer i forsvaret enten groft uagtsomt eller forsætligt efterfølgende har afgivet urigtige eller vildledende oplysninger om det under operation "Green Desert" passerede.

Sagen er beskrevet oven for i afsnittet om nye undersøgelser. Sagen verserer fortsat.

Irak & Afghanistankommissionen

Justitsministeren nedsatte den 7. november 2012 en undersøgelseskommission om den danske krigsdeltagelse i Irak og Afghanistan.

Efter kommissoriet har undersøgelseskommissionen til opgave dels at undersøge og redegøre for baggrunden for den danske beslutning om at deltage i krigen i Irak, dels at undersøge og redegøre for, hvad danske myndigheder har foretaget sig i forbindelse med tilbageholdelsen af personer under krige i henholdsvis Irak og Afghanistan.

Kommissoriet er tilgængeligt på Justitsministeriets hjemmeside www.justitsministeriet.dk.

Supplerende oplysninger om sager omtalt i tidligere beretninger

Sager behandlet i Årsberetningen 2010

”Fotosagen” – om en dansk tolks iagttagelser i Afghanistan 2002 (udløber af fangesagen)

(Sag 2010/001973)

Auditøren i København modtog ultimo august 2010 en henvendelse om en mulig eksistens af en cd-rom med ”Abu-Ghraib-lignende” billeder af afghanske tilfangetagne i Afghanistan i 2002. Auditøren indledte straks efterforskning i sagen og foretog herunder afhøringer af en lang række personer og gennemsyn af ca. 8.000 fotos fra Jægerkorpset, der blev taget under udsendelse i 2002, herunder fotos af fanger – formentlig afghanske – iført blå kedeldragt og håndjern, hvoraf nogle har stofsække over hovedet. Der var i ingen af disse tilfælde tale om tortur eller andre overgreb af lignende karakter.

Byretten bestemte i december 2010, at en pensioneret militærpsykolog skulle afgive forklaring om sit kendskab til den omtalte cd-rom. Østre Landsret stadfæstede byrettens kendelse den 4. april 2011. Psykologen søgte kendelsen indbragt for Højesteret, men Procesbevillingsnævnet meddelte afslag. Ved Københavns Byrets kendelse af 20. februar 2012 blev psykologen, som fortsat ikke ønskede at udtale sig, pålagt at betale en daglig bøde på 500 kr. i tre måneder, eller indtil hun havde afgivet forklaring.

Psykologen nægtede dog fortsat at afgive forklaring, og auditøren indstillede den 19. juni 2012 efterforskningen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, overfor den i sagen mistænkte oberst.

Sagen er tidligere omtalt i beretningerne for 2010, side 29, og 2011, side 66.

Sager behandlet i Årsberetningen 2011

”Dummebødesagen” ved ISAF hold 10 Retten i Hillerøds dom af 3. juli 2012

(Sag 2011/000129, 2011/000435, 2011/000434)

Auditøren i København rejste den 23. januar 2012 tiltale mod en kompagnichef ved ISAF Hold 10 for

pligtforsømmelse af særlig grov karakter under væbnet konflikt ved i forbindelse med udsendelse til Afghanistan at have oprettet en bødekasse, hvor udsendte soldater mod at betale op til 200 US dollars undgik at strafbare eller disciplinære forhold blev indberettet i det officielle system.

Kompagnichefen blev ved Retten i Hillerøds dom af 3. juli 2012 idømt en bøde på 8.000 kr. for grov pligtforsømmelse under væbnet konflikt efter militær straffelov § 27, stk. 1, jf. stk. 3.

Sagen blev anket af domfældte, men Østre Landsret har i januar afvist tiltaltes anke, idet den pågældende udeblev fra hovedforhandlingen. Tiltalte har med Procesbevillingsnævnets tilladelse kærret Østre Landsrets kendelse til Højesteret.

Sagen er omtalt i beretningen for 2011, side 33, og oven for under sager fra missionsområderne.

Undersøgelse af mulig egenbeskydning i Afghanistan

(Sag 2011/000276)

Den 8. februar 2011 blev en dansk soldat fra ISAF hold 11 og en afghansk soldat såret i Helmand provinsen i Afghanistan. Auditøren indledte en undersøgelse på baggrund af en formodning om, at der var tale om egenbeskydning og rejste senere tiltale mod en mortérobervatør for overtrædelse af militær straffelovs § 27, stk. 1, jf. stk. 2 og 3, pligtforsømmelse af særlig grov karakter under væbnet konflikt for den 8. februar 2011 ca. kl. 15.00 (lokal tid) ca. 700 meter nordøst fra patruljebase Spondon i Helmand-provinsen, Afghanistan, som mortérobervatør at have påkaldt hexitrøg fra 60 mm let mortér efter nærtmålsprocedure uden at have fulgt de for denne type skydning gældende forsigtighedsforanstaltninger, jf. reglement HRN-111-019 pkt. 5.6.1., hvorved den påkaldte granat slog ned tæt på egne styrker og sårede de to soldater.

Auditøren besluttede den 13. juli 2012 i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2, at opgive påtale mod den pågældende, fordi forfølgning ikke kunne ventes at føre til, at den pågældende blev fundet skyldig til straf. Ved afgørelsen blev der navnlig lagt vægt på, at den efterforskning, som blev iværksat, efter den pågældende trak sin tilståelse tilbage, havde klarlagt, at mortérylkyken ikke alene kunne tilskrives den pågældende, idet der må antages at være begået flere menneskelige fejl under forløbet, der alle bidrog til ulykken, ligesom det kan lægges til grund, at granaten af uvisse årsager "gik kort" i forhold til det koordinat, som den pågældende oplyste ved skudordrens afgivelse.

Under disse omstændigheder – og sammenholdt med oplysningerne om den pågældendes uddannelsesforløb – fandtes der ikke at være udsigt til, at den pågældende kunne forventes at blive holdt strafferetligt ansvarlig i forbindelse med en eventuel straffesag.

Sagen, der først havde været fremsendt til retten med en retsmødebegæring og efterfølgende med et anklageskrift, blev således trukket tilbage fra retten.

Dødsulykke på Flyvestation Karup Østre Landsrets dom af 2. oktober 2012 (Sag 2011/000563)

Den 23. marts 2011 afgik en marineoverkonstabel ved Frømandskorpset ved døden som følge af de kvæstelser, som han pådrog sig ved en bilulykke på Flyvestation Karup. Auditøren indledte efterforskning og rejste senere tiltale for uagtsomt manddrab og spirituskørsel mod tjenestebilens chauffør.

Den pågældende blev den 7. maj 2012 ved Retten i Holbæk idømt en bøde for spirituskørsel. Retten fri fandt den pågældende for uagtsomt manddrab. Sagen blev anket til Østre Landsret, der stadfæstede dommen med en anden begrundelse.

Sagen er omtalt i beretningen for 2011, side 32, og oven for under sager vedrørende overtrædelse af straffeloven.

Dommen er trykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2013, side 328 Ø.

Udsendt soldat indtaget piller i Afghanistan Vestre Landsrets dom af 6. december 2012 (Sag 2011/000981)

Den 24. maj 2011 oplyste militærpolitiet i Afghanistan, at en overkonstabel i en patruljebase havde indtaget et stort antal tabletter af mærket Ibuprofen, og derfor var blevet fløjet til felthospitalet. Den pågældende blev ved Retten i Holstebro idømt 60 dages fængsel for uberettiget udeblivelse under væbnet konflikt efter den militære straffelovs § 25, stk. 1, jf., stk. 2, og stk. 4.

Retten lagde til grund, at der var tale om et groft tilfælde, hvor den pågældende under væbnet konflikt forsætligt havde unddraget sig tjeneste ved at indtage et ukendt antal tabletter for at blive hjemsendt til Danmark. Sagen blev anket til landsretten, der efter en konkret vurdering gjorde straffen betinget.

Sagen er omtalt i beretningen for 2011, side 33, og oven for under sager vedrørende ulovlig udeblivelse efter militær straffelov § 25.

Efterforskning i forbindelse dræbt dansk soldat i Afghanistan ("Compound 91-sagen") Retten i Næstveds dom af 4. september 2012 (Sag 2011/001819)

Den 3. september 2011 blev en dansk soldat dræbt og fire soldater såret i forbindelse med, at deres gruppe under en fodpatrulje i Helmand i Afghanistan gik ind i en compound. Hærens Operative Kommando anmodede kort efter Auditøren i København om at foretage en undersøgelse, idet der var fremkommet oplysninger om et muligt strafbart forhold.

Efter en efterforskning af sagen i bl.a. Afghanistan, rejste Auditøren i København i november 2011 tiltale mod den pågældende delingsfører.

Ved Retten i Næstveds dom af 4. september 2012 blev den pågældende frifundet for tiltalen. Sagen var genstand for omfattende omtale i medierne.

Sagen er nærmere omtalt i afsnittet om frifindende domme og i beretningen for 2011, side 33.

Undersøgelse af sag om mulige civile tab i Afghanistan ("Apache-sagen")

(Sag 2011/002242)

Den 24. oktober 2011 rettede militærpolitiet henvendelse til Auditøren i København vedrørende mulige civile tab i forbindelse med en operation i Helmand i Afghanistan. Auditøren indledte herefter efterforskning i sagen. Der blev i den forbindelse foretaget udrykning til Afghanistan.

Kompagnichefen blev ved anklageskrift af 30. april 2012 tiltalt for pligtforsømmelse af særlig grov karakter under væbnet konflikt efter militær straffelovs § 27, stk. 2 og stk. 3, ved at have handlet i strid med gældende forskrifter om positiv identifikation af fjenden ("Rules of Engagement"), da han den 23. oktober 2011 i Helmand-provinsen i Afghanistan gav ordre til, at en britisk kamphelikopter af typen "Apache" skulle beskyde fire afghanere. Auditøren opgav den 20. december 2012 påtale i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2.

Sagen er nærmere omtalt i afsnittet om sager afsluttet uden dom. sluttet uden dom og i beretningen for 2011, side 33.

Tjenestemandsløven

§ 20, stk. 2, "Når disciplinær undersøgelse indledes mod en tjenestemand for tjenstlig forseelse, udpeger vedkommende minister eller den, han bemyndiger dertil, en forhørsleder. Såfremt det efter sagens karakter skønnes påkrævet, kan ministeren anmode præsidenten for en af de kollegiale retter om at udpege forhørslederen.

LBK nr. 488 af 6. maj 2010

Tjenestemandssager

Forsvarets Auditørkorps varetager efter anmodning fra Forsvarsministeriet og Forsvarets Personeltjeneste behandlingen af sager efter tjenestemandsløven mod tjenestemandsansat civil og militært personel inden for Forsvarsministeriets område.

Vicegeneralauditøren forestår som forhørsleder den tjenestemandretlige undersøgelse efter tjenestemandsløven § 20, stk. 2. I forbindelse med behandlingen af tjenestemandssagen kan der tillige foretages forudgående undersøgelser ved efterforskere fra auditørkontorerne.

Efter afslutningen af undersøgelsen afgives en beretning og en indstilling til den rekvirerende myndighed, dvs. Forsvarsministeriet eller Forsvarets Personeltjeneste om sagens afgørelse efter tjenestemandsløvens § 21, stk. 6.

Generalauditoriatet har ikke i 2012 behandlet tjenestemandssager.

Den militærjuridiske rådgiverordning i forsvaret og humanitær folkeret m.v.

Artikel 82

Juridiske rådgivere i de væbnede styrker

De Høje Kontraherende Parter skal til enhver tid, og de stridende Parter under en væbnet konflikt, sikre, at juridiske rådgivere er til rådighed, når det er nødvendigt, med henblik på at vejlede militære ledere på passende niveau vedrørende anvendelsen af Konventionerne og denne Protokol og vedrørende den behørig instruks, der skal gives de væbnede styrker om dette spørgsmål

Tillægsprotokol I af 18. juni 1977 til Genèvekonventionerne af 12. august 1949 vedr. beskyttelsen af ofre i internationale væbnede konflikter:

Indledning

Efter artikel 82 i Tillægsprotokol I til Genèvekonventionerne skal juridiske rådgivere være til rådighed med henblik på at vejlede militære chefer på passende niveau vedrørende anvendelsen af krigens folkeret og den instruks, som de væbnede styrker skal have herom.

Ved Danmarks ratifikation af Tillægsprotokollen i 1982 blev ansvaret for denne rådgivning i første omgang pålagt Forsvarets Auditørkorps. Siden 1997 har forsvaret imidlertid haft en gruppe af særligt uddannede militære juridiske rådgivere (MJUR) til at løse denne opgave.

Der var i beretningsåret ni fast tjenstgørende militære juridiske rådgivere fordelt mellem Hærens Operative Kommando (2), Søværnets Operative Kommando (2), Flyvertaktisk Kommando (1), Danske Division, Det Danske Internationale Logistikcenter og ved hver af hærens to brigader samt en ved Militærpolitibataljonen. Herudover er der et antal jurister designeret som militære juridiske rådgivere til totalforsvarsregionerne og endeligt står et antal militære jurister til rådighed i en pulje ved Forsvarets Personeltjeneste.

Alle rådgivere har en juridisk embedseksamen og skal have gennemgået Generalauditørens grunduddannelse for militære juridiske rådgivere.

Den militærjuridiske rådgivers primære opgave er at rådgive militære chefer om anvendelsen af humanitær folkeret m.v. i planlagte og aktuelle militære operationer, ligesom de med henblik herpå deltager i operationsplanlægning og i militære øvelser for at vurdere juridiske spørgsmål i forbindelse hermed.

Herudover bidrager de til undervisningen i humanitær folkeret og andre juridiske spørgsmål i forsvaret generelt, herunder ikke mindst i forbindelse med den missionsorienterede uddannelse, som gennemføres af forsvarets enheder, inden de bliver udsendt i internationale operationer.

Et vigtigt arbejdsområde for de militære juridiske rådgivere har fra begyndelsen været deltagelse i udsendelserne til de internationale operationer, hvor danske styrker har deltaget. Opgaverne under udsendelse kan ud over den traditionelle folkeretlige rådgivning bestå i en række andre opgaver inden for området "Operational Law" (OPLAW) som f.eks. anden juridisk gennemgang af operationsplanlægning, undervisning i direktiver for magtanvendelse, forhandling af og rådgivning om indholdet af internationale aftaler og behandling af erstatningskrav rettet mod danske udsendte styrker.

Militære juridiske rådgivere har siden ordningens begyndelse i 1997 været udsendt til Albanien, Un-

garn, Kroatien, Bosnien-Herzegovina, Kosovo, Eritrea, Sudan, Makedonien, Afghanistan, Irak, til Italien til støtte for det danske F-16 bidrag i Libyens indsatsen og til de danske maritime bidrag til Task Force 150 og 151 i Adenbugten samt til Standing NATO Response Maritime Group 2 (SNMG2).

Militærjuridiske rådgivere udsendt til internationale operationer

I 2012 har danske militærjuridiske rådgivere forrettet tjeneste ved det danske sømilitære bidrag til operation "Ocean Shield" som del af Standing NATO Maritime Group 2 i Aden bugten samt ved den danske bataljon i den Internationale Sikkerhedsstyrke i Afghanistan (ISAF). Der har endvidere været udsendt militærjurister til den særlige Task Force, der hovedsageligt består af danske specialoperationsstyrker, og som virker fra en base i Lashkar Gah. Task Forcen har til opgave at træne og monitorere afghanske politistyrker i særligt krævende indsatser.

Militærjuristens opgaver i de tre missioner har i nogen grad været forskelligartede.

Ved ISAF har opgaven primært været at påse danske soldaters overholdelse af rammerne for magt-anvendelse, herunder i forbindelse med tilbageholdelse af personer. Det sker i form af konkret rådgivning af staben under planlægning af militære operationer og i form af undervisning af soldaterne. Under løsningen af konkrete militære opgaver er det militærjuristens rolle at forholde sig til de juridiske udfordringer, der måtte opstå imedens operationerne pågår.

Ved det danske maritime bidrag til NATO's operation Ocean Shield ud for Afrikas Horn, der finder sted udenfor væbnet konflikt, er det militærjuristens primære rolle at bidrage med juridiske input til indsatsen imod pirateri i området. Militærjuridiske rådgivere har i 2012 tillige støttet anklagemyndighederne i Kenya og på Seychellerne i sager mod pirater, tilbageholdt af det danske maritime bidrag.

Fælles for disse tre og andre missioner er, at alle forefaldende juridiske sager også varetages af militærjuristen. Der kan eksempelvis være tale om rådgivning i erstatningssager, bistand til disciplinarchefen i sager om overtrædelse af militær disciplinarlov, fortolkning af de for styrken udstukne mandater eller lignende.

Auditørkorpsets rolle

Forsvarets Auditørkorps og generalauditøren varetager det faglige ansvar for den juridiske rådgiverordning.

De militære juridiske rådgivere skal ved tvivl om fortolkning af humanitær folkeret rette henvendelse til generalauditøren eller dennes repræsentant. Auditørkorpsets opgaver på området varetages af en chefkonsulent, der har den primære opgave at forestå den daglige opgaveløsning i forhold til den militære juridiske rådgiverordning. Chefkonsulenten følger således udviklingen inden for humanitær folkeret, informerer rådgiverne herom samt udgiver retningslinjer for og fører fagligt tilsyn med ordningen.

Desuden påhviler ansvaret for uddannelsen af rådgiverne i humanitær folkeret m.v. generalauditøren, der fastsætter uddannelsesmål for rådgiverne inden for krigens folkeret, ligesom han forestår planlægningen og gennemførelsen af uddannelsen. Endvidere kan der anbefales kurser, herunder i udlandet, som de militære juridiske rådgivere bør deltage i.

Generalauditøren har på denne baggrund siden 1997 og senest i november-december 2009 afholdt grunduddannelse for militære juridiske rådgivere. Blandt andet Forsvarsministeriet, Forsvarskommandoen og Forsvarsakademiet, men også fra eksterne bidragsydere som Udenrigsministeriet, Institut for Menneskerettigheder, Dansk Røde Kors og Rehabiliterings- og Forskningscentret for Torturofre har ydet bistand til gennemførelse af kurserne.

Grunduddannelsen består af et intensivt kursus af fire ugers varighed. Det indledes med fire dages mi-

litærfaglig uddannelse. Her bliver kursisterne introduceret til forsvarrets organisation og opgaver samt til en række elementer af forsvarrets virksomhed, der har relevans for arbejdet med folkeret. Programmet for uddannelsens følgende uger omfatter almindelig folkeret, internationale organisationer, menneskerettigheder, herunder samspillet mellem humanitær folkeret og Danmarks retlige regulering af anvendelsen af væbnede styrker i ind- og udland samt krigens folkeret. Navnlig behandlingen af krigens folkeret er meget intensiv og kombineres med mindre øvelser. Endelig indgår der – som en mindre del af kurset – en kort introduktion til andre dele af den militære jura, der præger militærjuristens dagligdag, herunder militær strafferet og disciplinarret. Holdene består typisk af jurister, der enten gør fast daglig tjeneste i forsvaret og forsvarrets myndigheder, eller er tilknyttet forsvaret på rådighedskontrakt eller lignende.

Grunduddannelsen afholdes efter behov. Der har ikke været behov for afholdelse af grunduddannelse i 2012. Den eksterne efterspørgsel på uddannelsen er derimod øget betydeligt, og der arbejdes med forskellige modeller for opdeling af kurset i mindre moduler, der åbner mulighed for at sikre en mere hensigtsmæssig fordeling af de forskellige opgaver forbundet med uddannelsen, som vil kunne skabe grundlag for at henvende sig til en lidt bredere målgruppe og dermed hyppigere afholdelse af hele kurset eller dele heraf.

Grunduddannelsen suppleres løbende med efteruddannelsesseminarer og fællesmøder med et varieret indhold af aktuelle problemstillinger, briefinger fra udsendte MJUR m.v.

Generalauditoriatet er medlem af Regeringens Røde Kors Udvalg, hvori implementering af Danmarks forpligtelser på området for humanitær folkeret drøftes. Udvalget har til opgave at påse Danmarks implementering af forpligtelser på området for den humanitære folkeret. Der har været afholdt to møder i udvalget i 2012.

Eksempler på aktuelle spørgsmål relateret til den humanitære folkeret

Der har igennem de seneste år gennem konkrete militære straffesager, spørgsmål fra Folketinget eller i medierne været rejst spørgsmål ved overholdelsen af den humanitære folkeret om danske styrkers indsats i internationale missioner, hvori danske styrker deltager i væbnet konflikt.

Beretningen for 2011 indeholder side 73 ff. en række eksempler på sager.

Aktiviteter på den humanitære folkerets områder

Udarbejdelse af en dansk militærmanual i humanitær folkeret mv.

Det blev i Forsvarsforliget 2010-2014 besluttet, at der skal udarbejdes en dansk militærmanual.

Forligspartierne blev enige om følgende tekst: *“Med henblik på yderligere at styrke forsvarrets uddannelse i og anvendelse af den humanitære folkeret og krigens love skal der udarbejdes en dansk militær manual på området. Det bør forud herfor afklares nærmere, hvilken form for militærmanual Danmark i givet fald skal have, idet forligspartierne er enige om, at manualen skal tilføre en merværdi i forhold til status quo.”*

Forsvarsministeriet har besluttet, at manualen skal udarbejdes af en projektgruppe, hvor medlemmerne ansættes/udpeges specifikt til denne opgave. Projektgruppen underlægges en styregruppe, der forankres i Forsvarskommandoen. Styregruppen refererer til Forsvarsministeriets departement og Forsvarets Auditørkorps er repræsenteret i styregruppen, der tillige omfatter repræsentanter for de operative kommandoer, Forsvarsministeriet, Forsvarsakademiet, Justitsministeriet og Udenrigsministeriet.

Projektgruppen udarbejder en militærmanual indeholdende bestemmelser for efterlevelsen af humanitær folkeret og anden relevant international ret,

herunder særligt menneskerettighederne, under planlægningen og udførelsen af militære operationer i rammen af Danmarks internationale engagementer. Det skal under manualens tilblivelse holdes for øje, at den skal bibringe forsvaret merværdi i forhold til status quo. Manualen forudsættes herunder forfattet afbalanceret mellem konkrete juridiske forpligtelser, og de udfordringer moderne militære operationer indebærer, således at den fremstår anvendelig.

Arbejdet med militærmanualen forudsættes tilrettelagt således, at det færdiggøres inden udgangen af 2014.

Københavnsprocessen

I 2007 lancerede den danske regering Københavnsprocessen om håndteringen af tilbageholdte i internationale militære operationer med henblik på at sikre, dels en tilfredsstillende beskyttelse af tilbageholdte personer, dels en ensartet tilgang hertil blandt centrale troppebidragsydende lande og organisationer.

Initiativet blev taget på baggrund af en erkendelse af, at bilaterale og ad-hoc prægede løsninger på fangehåndtering i internationale militære operationer ofte havde ført til uacceptable forskelle i håndteringen af individuelle tilbageholdte, hvilket var utilfredsstillende i relation til beskyttelsen af det enkelte individ, ligesom det udgjorde en hindring for gennemføring af effektive multilaterale militære operationer.

Københavnsprocessen er global og har fra starten haft deltagelse fra alle dele af verden, ligesom alle permanente medlemmer af FN's sikkerhedsråd deltager. FN's Sekretariat, EU, NATO, Den Afrikanske Union og Den Internationale Røde Kors Komite deltager som observatører. Der blev i oktober 2012 afholdt en afsluttende konference, hvorunder det såkaldte "slutdokument" blev vedtaget. Dokumentet, der indeholder en række "best practises" for stater i internationale militære operationer, kan læses på udenrigsministeriets hjemmeside. Forsvarets Audi-

tørkorps har undervejs været konsulteret og har deltaget i konferencerne.

Kursus i humanitær folkeret i samarbejde med Statsadvokaten for Særlige Internationale Straffesager

Generalauditoriatet gennemførte i samarbejde med Statsadvokaten for Særlige Internationale Straffesager i februar 2012 et kursus i humanitær folkeret af fire dages varighed for chefer og medarbejdere i statsadvokaturen og Auditørkorpsset.

Kurset havde til formål at styrke deltagernes faglige forudsætninger for at arbejde med straffesager, der relaterer sig til den humanitære folkeret.

Internationale aktiviteter i 2012

Den militære anklagemyndighed deltager i en række internationale fora med henblik på at kunne indhente og dele erfaringer indenfor relevante fagområder med myndigheder, kolleger og akademiske ressourcpersoner fra andre lande.

Bi-lateralt besøg hos den Russiske Føderations militære anklagemyndighed

Forsvarsministeriet indgik i 2011 en samarbejdsaftale med Den russiske Føderations Forsvarsministerium om bilateral erfaringsudveksling.

Som led i denne samarbejdsaftale aflagde generalauditøren i september 2012 besøg hos Den Russiske Føderations militære chefanklager i Moskva. Besøget omfattede bl.a. drøftelser med den russiske militære anklagemyndighed og Den Russiske Føderations Højesteret samt et studiebesøg på det russiske Militær Universitet.

Seminar ved Army Legal Services

Den britiske Army Legal Services (ALS), der omfatter både militærjuridisk rådgivning af den britiske hær og behandling af militære straffesager, er vært for et årligt militærjuridisk seminar i Storbritannien. I tilknytning til seminaret i juni 2012 afholdt chefen for ALS et møde mellem generalauditører fra en række NATO lande med henblik på at drøfte forskellige militærjuridiske emner, herunder de deltagende landes militære straffesager.

International Society for Military Law and the Law of War

The International Society for Military Law and the Law of War" - *La Societe Internationale de Droit Militaire et de Droit de la Guerre* - er en international non-profit organisation, der har til formål at studere og udbrede kendskabet til militær ret og international humanitær ret. Organisationen arrangerer kongresser og seminarer i forskellige lande og udgiver publikationen "Review for Military Law and the Law of War". Organisationens sekretariat er forankret i det belgiske forsvarsministerium.

Organisationen har medlemmer i ca. 50 lande og dens medlemskreds omfatter repræsentanter fra universiteter, militære og civile anklagere samt repræsentanter for en række myndigheder og forsvarret i de pågældende lande. Organisationen blev i 1997 tildelt konsultativ status ved de Forenede Nationer.

Organisationen blev stiftet i 1959 og har siden afholdt en kongres hvert tredje år. Organisationen afholder endvidere seminarer for militærjuridiske rådgivere.

Der har i 2012 været afholdt en konference i Québec med dansk deltagelse. Konferencens tema var "Legal Interoperability and Ensuring Observance of the Law Applicable in Multinational Deployments".

Europarådet – Council of Europe

I forbindelse med Europarådets EU-financerede udviklingsprojekt "Joint Project on Training of Military Judges and Prosecutors on Human Rights Issues" havde Generalauditoriet i oktober 2012 besøg af en delegation af tyrkiske militærdommere og -anklagere.

Projektet havde til formål at udbrede kendskabet til og implementere den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) Menneskerettighedsdomstolens case law og omfattede bl.a. et af Europarådet udarbejdet studie "Comparative Analysis of Military Justice Systems in the Council of Europe Member-States".

Projektet blev afsluttet med en konference i Ankara i december 2012.

Europarådet har i efteråret 2012 rettet henvendelse til medlemslandene med henblik på at gøre status for implementeringen af Europarådets rekommandation om menneskerettigheder inden for de væbnede styrker (Committee of Ministers' Recommendation CM/Rec (2010)4 on human rights of members of the armed forces). Rekommandationen er nærmere omtalt i Årsberetningen for 2010, side 66.

Hjemmeværnsloven

§ 7. Som frivillige i hjemmeværnet kan optages mænd og kvinder, som er fyldt 18 år, og som

- 1) har dansk indfødsret, jf. dog stk. 2,
- 2) er egnede til tjeneste i hjemmeværnet,
- 3) er bosiddende her i landet, jf. dog stk. 2, og som
- 4) er værdige til den agtelse og tillid, som tjenesten forudsætter.

Stk. 2. Forsvarsministeren kan tillade, at en person, der ikke har dansk indfødsret eller ikke er bosiddende her i landet, kan optages som frivillig i hjemmeværnet, når særlige omstændigheder taler derfor, og det ikke strider mod overenskomst med fremmed stat.

Stk. 3. Forsvarsministeren kan bestemme, at personer, der er ansat ved bestemte myndigheder og virksomheder, eller som har mødepligt ved forsvarrets øvrige myndigheder eller redningsberedskabet, ikke eller kun under bestemte betingelser kan optages som frivillige i hjemmeværnet.

LBK nr. 198 af 9. februar 2007 af lov om hjemmeværnet

Kriterierne for og procedurerne i forbindelse med optagelse i Hjemmeværnet

Som udgangspunkt kan mænd og kvinder, der er fyldt 18 år, optages som frivillige i hjemmeværnet, forudsat at de har dansk indfødsret. De skal endvidere være egnede til tjenesten i hjemmeværnet, være bosiddende i landet og være værdige til den

agtelse og tillid, som tjenesten forudsætter. Det følger af § 7 i hjemmeværnsloven.

Den lokale hjemmeværnsenhed videresender modtagne ansøgninger om medlemskab til Forsvarets Personeltjeneste (FPT), der undersøger, vurderer og afgiver fornøden indstilling til Hjemmeværnets Distriktsudvalg, som træffer den endelige afgørelse om optagelse af frivillige i hjemmeværnet. Distriktsudvalgene er uvildige og uafhængige organer, der er tillagt selvstændig kompetence til at afgøre, hvem der kan optages som frivillig i hjemmeværnet. Afgørelsen kan ikke påklages.

Hvis ansøgeren ikke har indfødsret og har boet i Danmark i en periode på mindre end fem år, er det praksis, at FPT afviser ansøgningen rent administrativt. Der kan dog dispenseres fra denne praksis, hvis det kan dokumenteres, at ansøger er værdig til den agtelse og tillid, som tjenesten kræver, som det fremgår af Hjemmeværnslovens § 7. Har en ansøger uden indfødsret haft bopæl i Danmark i fem år og derover, påser Forsvarets Personeltjeneste, at en evt. optagelse ikke strider mod de gældende regler inden for dette område.

FPT indhenter ved behandling af alle ansøgninger oplysninger om, hvorvidt personen er registreret i Det Centrale Kriminalregister. Er det tilfældet, anmodes Rigspolitechefen om yderligere oplysninger. Alle oplysninger sendes til Generalauditøren, der på baggrund heraf udarbejder en begrundet udtalelse, som indeholder en vurdering af, om ansøgeren ud fra en strafferetlig vurdering er egnede. Ved vurderingen lægges der vægt på, om udlevering af våben vil kunne udgøre en risiko for misbrug af våbnet (farlighed), samt om tidligere straffe har betydning for den pågældendes værdighed. Udtalelsen sendes til distriktsudvalget. Ordningen er uddybet neden for.

Distriktsudvalget foretager den fornødne oplysning af sagen, herunder oplysninger fra den person, som af underafdelingschefen er udpeget til at afholde en obligatorisk samtale med ansøgeren, og oplysninger

fra andre offentlige myndigheder, f.eks. kommunernes social- og sundhedsforvaltninger, jf. Cirkulære om hjemmeværnets distriktsudvalg, § 5. Kommandolægen vurderer ligeledes ansøgerens egnethed. Godkender distriktsudvalget ansøgeren til optagelse, vil Forsvarets Personeltjeneste foranstalte en undersøgelse af, om der i kriminalregistret er indført nyt om ansøgeren under sagens behandling. Er dette tilfældet, vil distriktsudvalget modtage ansøgningen til fornyet behandling.

Distriktsudvalget træffer endelig afgørelse om en ansøgers optagelse på baggrund af de indhentede oplysninger, hvis ansøgeren opfylder de fastsatte krav i hjemmeværnsloven.

Forsvarsministeren kan tillade, at en person, der ikke har dansk indfødsret eller ikke er bosiddende her i landet, kan optages som frivillig i hjemmeværnet, når særlige omstændigheder taler derfor, og det ikke strider mod overenskomst med fremmed stat.

Forsvarsministeren kan bestemme, at personer, der er ansat ved bestemte myndigheder og virksomheder, eller som har mødepligt ved forsvarets øvrige myndigheder eller redningsberedskabet, ikke eller kun under bestemte betingelser kan optages som frivillige i hjemmeværnet.

Hjemmeværnsdistrikternes struktur

Formanden i et distriktsudvalg udpeges af forsvarsministeriet efter indstilling af den kommitterede for hjemmeværnet. Distriktsudvalgets øvrige medlemmer udpeges af forsvarsministeriet efter indstilling fra hver af landets kommunalbestyrelser, jf. Cirkulære om hjemmeværnets distriktsudvalg, § 3 stk. 2.

Hærhjemmeværnets distrikter er geografisk identiske med landets politikredse, hvilket blandt andet skyldes, at hjemmeværnet i dag løser så mange opgaver for politiet, at det er mest hensigtsmæssigt med ens grænser. Flyverhjemmeværnet er samlet i et distrikt, mens marinehjemmeværnet fortsat opretholder sine to distrikter i Vest- og Østdan-

mark. Virksomhedshjemmeværnet er et selvstændigt distrikt.

Der er i alt tyve værnssælles distriktsudvalg fordelt med et til to udvalg ved hvert af de 12 hærhjemmeværnsdistrikter, hvor de er administrativt forankret. Medlemmerne af de enkelte distriktsudvalg mødes 11-12 gange om året og behandler de indkomne ansøgninger.

Generalauditoriatets personvurderingssager – baggrund og opgaver

Generalauditørens bistand til hjemmeværnsmyndighederne udgør et væsentligt område inden for Auditørkorpsets opgaver uden for strafferetsplejen. Bistanden omfatter en strafferetlig vurdering af ansøgere til og medlemmer af hjemmeværnet i forbindelse med, at disse er sigtet for eller er dømt for strafbare forhold.

De juridiske rammer for generalauditørens vurdering er fastsat på baggrund af en rapport fra Forsvarsministeriets styringsgruppe om et forbedret vurderingssystem i visse personsager fra 1990.

Forsvarsudvalget har ved sin beretning af 1. oktober 1990 til Folketinget tillige udtrykt, at man fandt, at der burde etableres et system til fremskaffelse og behandling af vandelsoplysninger fra politiet ved optagelse i hjemmeværnet og om medlemmer i hjemmeværnet, herunder at der burde etableres den fornødne registrering i tilknytning hertil. Udvalget lagde i den forbindelse vægt på, at kontrolordningen vedrørende enkeltpersoner etableres i overensstemmelse med tilkendegivelser fra Registertilsynet (nu Datatilsynet), ligesom der skulle indhentes en udtalelse fra generalauditøren til brug for Hjemmeværnskommandoen ved vurdering af enkeltpersoners strafferetlige forhold.

Det nuværende kontrolsystem vedrørende frivillige medlemmer af hjemmeværnet blev etableret med virkning fra 1. januar 1992 med henblik på at øge

sikkerheden med de personer, der som frivillige medlemmer af hjemmeværnet kan være i besiddelse af skydevåben.

Medlemmer

Det fungerer i praksis således, at Rigspolitiet underretter vedkommende politidirektør, når et medlem af hjemmeværnet registreres med strafbare forhold i det Centrale Kriminalregister.

Det er herefter i overensstemmelse med persondatalovens regler om videregivelse af oplysninger politidirektørens afgørelse, om der skal ske underretning til hjemmeværnet.

I de tilfælde, hvor denne underretning gives, sendes den strafferetlige afgørelse eller sagens akter til generalauditøren, der her fungerer som konsulent for hjemmeværnsmyndighederne.

Generalauditoriatet foretager herefter en konkret vurdering af sagens strafferetlige elementer og afgiver på den baggrund en udtalelse om den pågældendes egnethed som frivillig i hjemmeværnet.

Generalauditoriatet afgiver en udtalelse, der kan være positiv, forbeholden positiv eller belastende negativ og anvender i sine udtalelser terminologien "egnet", "ikke ganske uegnet" eller "uegnet". Vurderingen af en person som "ikke ganske uegnet" angiver, at hjemmeværnsmyndighederne på baggrund af de indberettede oplysninger bør have skærpet opmærksomhed med den pågældendes medlemskab.

Den endelige afgørelse om medlemskab træffes dog fortsat af hjemmeværnsmyndighederne.

Ansøgere

Proceduren er den samme, når der er tale om *ansøgere* til hjemmeværnet. Der vil dog her altid på forhånd foreligge et samtykke fra den pågældende til at indhente oplysninger hos politiet.

Vurderinger af egnethed til tjeneste i Hjemmeværnet

- *positiv udtalelse*, dvs. egnet til tjeneste
- *forbeholden positiv udtalelse* ("ikke ganske uegnet") til tjeneste, dvs. behov for skærpet opmærksomhed ved vurderingen af medlemskab
- *belastende negativ udtalelse*, dvs. uegnet til tjeneste

FPT rekvirerer de relevante akter hos politiet, som sender disse til Generalauditøren.

Den endelige afgørelse om optagelse i hjemmeværnet træffes af vedkommende hjemmeværnsafdelings distriktsudvalg. Distriktsudvalget modtager foruden generalauditørens udtalelse også akterne fra de straffesager, der har dannet grundlag for udtalelsen.

Kriterier for egnethedsvurderingen

Der anvendes to kriterier i forbindelse med egnethedsvurderingen – et farlighedskriterium og et værdighedskriterium.

I farlighedsvurderingen indgår blandt andet registreringer af visse overtrædelser af straffeloven herunder vold, registreringer af overtrædelse af våbenloven, registreringer af overtrædelse af lov om euforiserende stoffer samt registreringer af overtrædelser af lov om jagt- og vildtforvaltningen. I værdighedsvurderingen indgår alle fældende domme for overtrædelse af straffeloven og særlovsovertrædelser, der har medført ubetinget frihedsstraf.

Generalauditoriatets udtalelser i hjemmeværnssager indeholder alene en strafferetlig vurdering af den

pågældendes egnethed til at forrette tjeneste som frivillig i hjemmeværnet.

Der foretages en konkret og individuel vurdering af hver enkelt sag. I vurderingen indgår blandt andet karakteren af lovovertrædelsen, strafudmålingen, antallet af straffelovsovertrædelser og gentagelse af ligartet kriminalitet, samt den medgåede tid siden lovovertrædelserne blev begået.

Generalauditoriatet vurderer løbende praksis og interne retningslinjer for behandling af hjemmeværnssager.

Generalauditoriatet og hjemmeværnsledelsen afholder et årligt møde med henblik på erfaringsudveksling m.v. Den Kommitterede for Hjemmeværnet afholder regelmæssigt møder med distriktsudvalgene med henblik på at sikre en ensartet praksis.

Behandlede sager i 2012

Der har i beretningsåret været en lille stigning i antallet af indkomne sager i forhold til 2011. Der blev således registreret 705 indkomne sager i 2012 mod 690 sager i 2011. Godt 60 % af sagerne vedrørte ansøgere.

Af de i alt 319 afsluttede sager på ansøgere i 2012 blev 67 fundet "egnet", 99 for "ikke ganske uegnet" og 153 for "ikke egnet" til at forrette tjeneste som frivilligt medlem af Hjemmeværnet.

Af de i alt 217 afsluttede sager på medlemmer medførte 28 tilfælde vurderingen "egnet", 91 blev vurderet "ikke ganske uegnet" og 98 sager medførte vurderingen "ikke egnet". Resten af sagerne blev henlagt uden, at der blev afgivet en udtalelse, eksempelvis fordi ansøgeren trak sin ansøgning.

Kriterier

Farlighed

I vurderingen indgår visse overtrædelser af straffeloven samt overtrædelser af våbenloven, lov om euforiserende stoffer og lov om jagt- og vildtforvaltningen

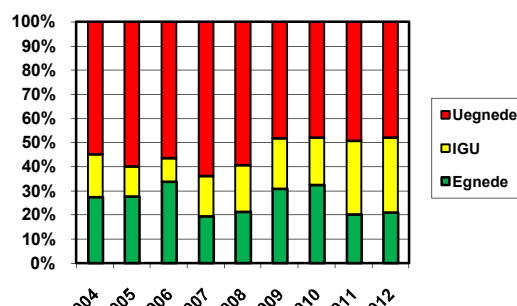
Værdighed

I vurderingen indgår alle fældende domme for overtrædelse af straffeloven samt særlovsovertrædelser, som har medført ubetinget frihedsstraf

Statistik vedr. ansøgere 2012

Personvurderinger af ansøgere 2004-2012

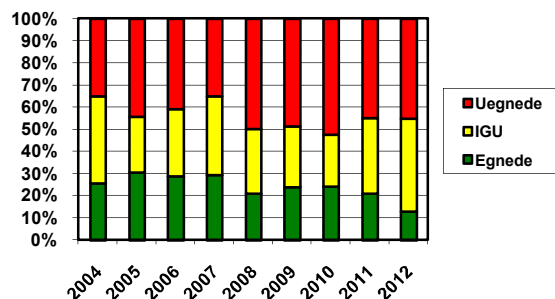
Fordeling af afgørelser i procent.

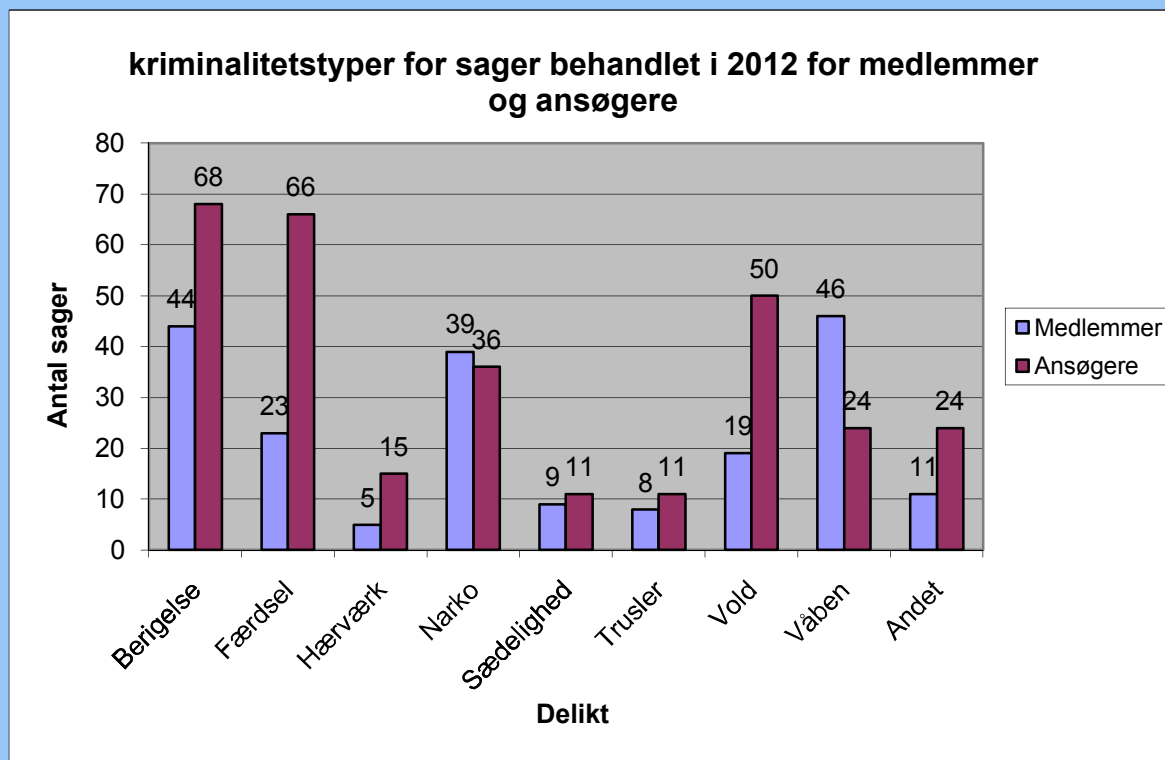
Statistik vedr. medlemmer 2012

Personvurderinger af medlemmer 2004-2012

Fordeling af afgørelser i procent.

Fordelingen af overtrædelser for ansøgere og medlemmer

I oversigten oven for ses en oversigt over fordelingen af både ansøgnings- og medlemssager for 2012 på kriminalitetstyper. Såfremt en ansøger eller et medlem har begået flere forskellige typer af kriminalitet, registreres sagen under den kriminalitetstype, som konkret vurderes at have størst indflydelse på egnhedsvurderingen. Kategorien "andet" i oversigten ovenfor indeholder andre overtrædelser af straffeloven og anden særlovgivning.

I 2012 vedrørte hovedparten af de behandlede sager vedrørende ansøgere til hjemmeværnet berigelseskriminalitet, overtrædelser af færdselsloven og vold eller volds lignende forhold. For så vidt angår medlemssagerne vedrørte størstedelen af de afgjorte sager overtrædelse af våbenlovgivningen og berigelsesforhold. Sagerne om overtrædelse af våbenlovgivningen vedrørte blandt andet medlemmers manglende fornyelse af jagttegn og våbentilladelse.

Eksempler på hjemmeværnssager behandlet i 2012

I dette afsnit behandles udvalgte eksempler på udtalelser i både ansøgnings- og medlemssager, som Generalauditoriatet har afgivet til hjemmeværnsmyndighederne i 2012.

Ansøgere til hjemmeværnet

Eksempel 1 - Ikke egnet

(Sag 2012/001837)

En 56-årig ansøger var i 2011 idømt 60 dages betinget fængsel for vold ved at have tildelt en mand et hårdt skub i brystet, hvorved manden faldt og brækkede ryggen tre steder. Politiet oplyste, at ansøgeren ikke ville kunne opnå samtykke til erhvervelse af jagttegn og våbentilladelse.

Generalauditoriatet afgav på baggrund af sagens akter en udtalelse til Distriktsudvalget om, at ansøgeren ud fra en strafferetlig vurdering var fundet "ikke egnet" til at forrette tjeneste som frivillig i hjemmeværnet. Der blev ved egnethedsvurderingen lagt vægt på, at ansøgeren var idømt en betinget fængselsstraf for vold, ligesom der blev lagt vægt på politiets udtalelse om, at ansøgeren ikke kunne opnå samtykke til erhvervelse af jagttegn og våbentilladelse.

Eksempel 2 – Ikke ganske uegnet

(Sag 2012/000665)

En 21-årig ansøger havde i 2011 vedtaget en bøde på 2000 kr. for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer ved at have været i besiddelse af 0,73 gram hash til eget brug.

Generalauditoriatet udtalte på baggrund heraf, at ansøgeren ud fra en strafferetlig betragtning var fundet "ikke ganske uegnet" til at forrette tjeneste som frivillig i hjemmeværnet. Der blev ved egnethedsvurderingen i skærpende retning lagt vægt på, at ansøgeren var straffet for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer, og i formildende retning lagt vægt på sanktionens karakter.

Eksempel 1 – Egnet

(Sag 2012/000527)

En 26-årig ansøger havde i 2008 vedtaget et bødeforelæg på 4000 kr. for tyveri ved at have tilegnet sig et kikkertsigte fra en materielcontainer i Afghanistan.

Generalauditoriatet afgav på baggrund af sagens akter en udtalelse til Distriktsudvalget om, at ansøgeren ud fra en strafferetlig betragtning var fundet "egnet" til at forrette tjeneste som frivillig i hjemmeværnet. Der blev ved egnethedsvurderingen lagt vægt på, at ansøgeren ikke var registreret for andre forhold, ligesom der blev lagt vægt på sanktionens karakter.

Medlemmer af hjemmeværnet

Eksempel 1 - Ikke egnet

(Sag 2012/001103)

Politiet fremsendte straffesagsakter til Generalauditoriatet, hvoraf det fremgik, at et medlem af hjemmeværnet var idømt 3 måneders betinget fængsel for socialt bedrageri ved svigagtigt at have bestyret eller udnyttet en vildfarelse hos en kommune om, at medlemmet ikke levede i ægteskabslignende forhold og derved fik kommunen til at udbetale højere sociale ydelser til medlemmet end denne var berettiget til.

Generalauditoriatet udtalte på baggrund heraf, at medlemmet ud fra en strafferetlig vurdering var fundet "ikke egnet" til at forrette tjeneste som frivillig i hjemmeværnet. Der blev ved egnethedsvurderingen bl.a. lagt vægt på sanktionens karakter.

Eksempel 2 – Ikke ganske uegnet

(Sag 2012/000823)

Et medlem af hjemmeværnet blev i 2012 idømt 14 dages betinget fængsel samt en ubetinget frakendelse af førerretten for fareforvoldelse og overtrædelse af færdselsloven ved på hensynsløs måde at have voldt nærliggende fare for nogens liv eller førerlighed, idet medlemmet med overdreven lav hastig-

hed tvang 2 cyklister til at overhale venstre om, hvorefter medlemmet foretog en drejning mod venstre, der tvang cyklisterne til at undvige for at undgå at køre i grøften, hvorefter medlemmet fortsatte kørslen med lav hastighed, hvorpå medlemmet bremsede kraftigt ned, hvilket medførte, at den ene cyklist påkørte bilen bagfra og væltede.

Generalauditoriatet udtalte på baggrund heraf, at medlemmet ud fra en strafferetlig vurdering var fundet "ikke ganske uegnet" til at forrette tjeneste som frivillig i hjemmeværnet. Der blev i skærpende retning lagt vægt på forholdets karakter, og i formildende retning lagt vægt på strafudmålingen.

Eksempel 3 - Egnet

(Sag 2012/001840)

Et medlem blev idømt 8 dagbøder hver på 500 kr. for ulovlig omgang med hittegods og overtrædelse af færdselsloven ved at have tilegnet sig en stjålet nummerplade og herefter påsat denne på sin egen bil og ført køretøjet, selvom det ikke var registreret i Danmark, og der ikke var tegnet lovpligtig ansvarsforsikring for køretøjet.

Generalauditoriatet udtalte på baggrund heraf, at medlemmet ud fra en strafferetlig vurdering var fundet "egnet" til at forrette tjeneste som frivillig i hjemmeværnet. Der blev ved egnethedsvurderingen lagt vægt på forseelsens karakter og straffens udmåling.

Bilagsdel

Overordnet forvaltningsgrundlag

Militær retsplejelov, uddrag af lov nr. 531 af 24. juni 2005

Den militære anklagemyndigheds opgaver

§ 6. Generalauditøren og auditørerne påtaler lovovertrædelser i sager, der skal behandles som militære straffesager.

Stk. 2. Ved efterforskningen af militære straffesager bistås auditørerne af auditørfuldmægtige.

Stk. 3. Forsvarsministeren er generalauditøren og auditørerne overordnet og fører tilsyn med disse.

§ 7. Ved behandlingen af militære straffesager varetager generalauditøren henholdsvis auditørerne de opgaver, som efter retsplejeloven er henlagt til Rigsadvokaten henholdsvis statsadvokaterne og politidirektørerne, jf. dog § 9.

Stk. 2. Forsvarsministeren varetager de opgaver inden for den militære strafferetspleje, som efter retsplejeloven er henlagt til justitsministeren.

Stk. 3. Forsvarsministeren varetager i militære straffesager de opgaver, som efter lov om fuldbyrdelse af straf m.v. er tillagt justitsministeren om udsættelse og benådning af fængselsstraffe og om fuldbyrdelse af bødestraffe, jf. lov om fuldbyrdelse af straf m.v. § 10 og § 90, stk. 2.

Stk. 4. Forsvarsministeren fastsætter i militære straffesager nærmere regler om den administrative behandling af sager om benådning og om behandlingen af sager om udsættelse af fængselsstraffe samt om den administrative behandling af sager om eftergivelse af bøder og behandlingen af sager om opkrævning af bøder.

Stk. 5. Forsvarsministeren kan endvidere fastsætte nærmere regler om, at auditørens afgørelse om henstand med eller afdragsvis betaling af bøder ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed.

Bistand til den militære anklagemyndighed

§ 8. Militære myndigheder yder auditørerne bistand.

Stk. 2. Politiet yder auditørerne bistand under efterforskningen.

Stk. 3. Politiet kan af egen drift foretage uopsættelige efterforskningsskridt i militære straffesager og skal i så fald straks underrette auditøren.

§ 9. I tilfælde, hvor det ikke på forhånd har været muligt at indhente auditørens bemyndigelse, kan militære myndigheder foretage ethvert uopsætteligt efterforskningsskridt i militære straffesager. Auditøren skal straks underrettes herom.

Stk. 2. Generalauditøren fastsætter nærmere regler om de efterforskningsskridt, der er nævnt i stk. 1, herunder hvilket militært personel der kan foretage disse.

Retsplejeloven, uddrag af lovbekendtgørelse nr. 1008 af 24. oktober 2012

Kapitel 10 (Anklagemyndigheden)

§ 95. De offentlige anklagere er rigsadvokaten, statsadvokaterne, politidirektørerne samt de personer, der er antaget til bistand for disse ved den retlige behandling af straffesager.

§ 96. De offentlige anklageres opgave er i forbindelse med politiet at forfølge forbrydelser efter reglerne i denne lov.

Stk. 2. De offentlige anklagere skal fremme enhver sag med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader, og derved ikke blot påse, at strafskyldige drages til ansvar, men også at forfølgning af uskyldige ikke finder sted.

§ 97. Den, der efter kapitel 2 i forvaltningsloven må anses for inhabil i forhold til en bestemt sag, må ikke virke som anklager i sagen.

§ 98. Justitsministeren er de offentlige anklagere overordnet og fører tilsyn med disse.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte bestemmelser om de offentlige anklageres udførelse af deres opgaver.

Stk. 3. Justitsministeren kan give de offentlige anklagere pålæg vedrørende behandlingen af konkrete sager, her-

under om at begynde eller fortsætte, undlade eller standse forfølgning. Et pålæg i medfør af denne bestemmelse om at begynde eller fortsætte, undlade eller standse forfølgning skal være skriftligt og ledsaget af en begrundelse. Endvidere skal Folketingets formand skriftligt underrettes om pålægget. Hvis de hensyn, der er nævnt i § 729 c, stk. 1, gør det påkrævet, kan underretning udsættes. Pålægget betragtes i relation til aktindsigt i medfør af §§ 729 a-d som materiale, politiet har tilvejebragt til brug for sagen.

Stk. 4. Justitsministeren behandler klager over afgørelser truffet af rigsadvokaten som 1. instans, jf. dog bestemmelsen i § 1018 e, stk. 4.

§ 99. Rigsadvokaten varetager udførelsen af straffesager ved Højesteret og virker ved Den Særlige Klageret.

Stk. 2. Rigsadvokaten er de øvrige offentlige anklagere overordnet og fører tilsyn med disse. Rigsadvokaten kan fastsætte bestemmelser og meddele pålæg efter regler svarende til § 98, stk. 2 og stk. 3, 1. pkt.

Stk. 3. Rigsadvokaten behandler klager over afgørelser truffet af statsadvokaterne som 1. instans. Rigsadvokatens afgørelse i en klagesag kan ikke påklages til justitsministeren.

§ 100. Til bistand for rigsadvokaten udnævnes en eller flere statsadvokater ved Højesteret.

Stk. 2. Rigsadvokaten kan bemyndige også andre til at virke som anklager ved Højesteret eller ved Den Særlige Klageret.

§ 101. Statsadvokaterne varetager udførelsen af straffesager ved landsretterne. Rigsadvokaten kan bestemme, at statsadvokaterne inden for et nærmere afgrænset sagsområde indtil videre tillige varetager udførelsen af straffesager ved byretterne.

Stk. 2. Statsadvokaterne fører tilsyn med politidirektørernes behandling af straffesager og behandler klager over afgørelser truffet af politidirektørerne vedrørende strafforfølgning. Statsadvokaternes afgørelser i klagesager kan ikke påklages til rigsadvokaten og justitsministeren. Statsadvokaterne kan fastsætte bestemmelser og meddele pålæg efter regler svarende til § 98, stk. 2 og stk. 3, 1. pkt.

§ 102. Fristen for klager efter § 98, stk. 4, § 99, stk. 3, 1. pkt., og § 101, stk. 2, 1. pkt., er 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Fremkommer klagen efter udløbet af denne frist, skal den behandles, såfremt fristoverskridelsen må anses for undskyldelig.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 98, stk. 4, § 99, stk. 3, og § 101, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse på klager over afgørelser om aktindsigt. Det samme gælder bestemmelsen i stk. 1.

§ 103. Justitsministeren fastsætter antallet af statsadvokater og fordelingen af forretningerne mellem disse.

Stk. 2. Rigsadvokaten beskikker de fornødne juridiske medhjælpere for statsadvokaterne ved udførelsen af straffesager for landsretten og ved byretten, jf. § 101, stk. 1, og § 104, stk. 1, 2. pkt.

Stk. 3. Rigsadvokaten kan bemyndige også andre til at virke som anklager ved landsretten i en enkelt sag.

Stk. 4. Rigsadvokaten kan pålægge en statsadvokat at overtage behandlingen af en eller flere sager, som henhører under en anden statsadvokat.

§ 104. Politidirektørerne og de offentlige anklagere, der er ansat hos disse, samt andre ansatte, der bemyndiges hertil, varetager udførelsen af straffesager ved byretterne jf. dog § 101, stk. 1, og § 103, stk. 2. Statsadvokaten kan i særlige tilfælde bestemme, at udførelsen af en straffesag, der behandles ved byretten under medvirken af nævninger eller under medvirken af domsmænd som følge af tiltaltes beslutning efter § 687, skal varetages af statsadvokaten.

Stk. 2. Rigsadvokaten kan bemyndige også andre til at virke som anklager ved byretten i en enkelt sag.

Stk. 3. Statsadvokaten kan pålægge en politidirektør at overtage behandlingen af en eller flere sager, der henhører under en anden politidirektør.

§ 105. Rigsadvokaten, statsadvokaterne og de personer, der er antaget til bistand for disse eller for en politidirektør ved den retlige behandling af straffesager, skal have bestået juridisk kandidateksamen. Rigsadvokaten og statsadvokaterne skal i reglen opfylde betingelserne for at blive beskikket som advokat med hensyn til forudgående praktisk virksomhed, jf. § 119.

Stk. 2. Medhjælpere for en statsadvokat og de, der be-
myndiges til at virke som anklager ved Højesteret, lands-
retten eller byretten efter reglerne i § 100, stk. 2, § 103,
stk. 3, eller § 104, stk. 2, skal opfylde betingelserne i stk.
1.

Stk. 3. Rigsadvokaten kan beskikke Forbrugerombuds-
manden og ansatte i Konkurrence- og Forbrugerstyrel-
sen til at varetage udførelsen af straffesager for byretten
og landsretten i sager vedrørende lov om markedsføring.

Stk. 4. Rigsadvokaten kan beskikke ansatte i Konkurren-
ce- og Forbrugerstyrelsen til at varetage udførelsen af
straffesager for byretterne i sager vedrørende konkurren-
celoven.

§ 106. Virksomhed som advokat udelukker ikke fra anta-
gelse som medhjælper for en statsadvokat eller fra be-
myndigelse til at optræde som anklager i en enkelt sag.

§ 107. Personer, der virker som anklagere i en enkelt
sag, jf. § 100, stk. 2, § 103, stk. 3, og § 104, stk. 2, mod-
tager vederlag af det offentlige for den enkelte sag,
medmindre udførelsen af sagen må anses som led i udfø-
relsen af den pågældendes tjeneste.

Bekendtgørelse af 20. marts 2009 om promillegrænser på særlige områder for tjeneste i forsvaret

I medfør af § 21 i lov nr. 530 af 24. juni 2005 om militær straffelov fastsættes:

§ 1. Denne bekendtgørelse fastlægger promillegrænser for særlige områder for tjeneste i forsvaret.

Stk. 2. Denne bekendtgørelse finder anvendelse på personel omfattet af militær straffelov, der varetager konkrete opgaver, befinder sig i en situation eller på et geografisk område, som stiller særlige krav til personellet om hu og agtpågivenhed, især hvor sikkerhedsmæssige grunde gør sig gældende.

Stk. 3. Ved afgrænsningen af bekendtgørelsens anvendelsesområde, finder forsvarets interne bestemmelser anvendelse.

§ 2. Tjenestegørende personel, der har en alkoholkoncentration i blodet, der overstiger 0,5 promille, må ikke udføre opgaver inden for følgende områder:

1) Kørsel med motordrevet køretøj på militære områder, der ikke er omfattet af færdselslovens bestemmelser, eller kørsel med motordrevet militært køretøj i udlandet. Er der i det pågældende land fastsat en lavere promillegrænse, vil denne være gældende.

2) Omgang med farlige kemiske stoffer eller produkter, for hvilke der i brugsanvisninger eller arbejdsbrugsanvisninger (ABA) er fastlagt sikkerhedsbestemmelser.

3) Lægefaglig- og sundhedstjeneste, herunder håndtering af stoffer eller produkter indeholdende smittefarlige mikroorganismer.

4) Deltagelse i militær øvelsesaktivitet, der er beskrevet i øvelsesordrer eller befalinger.

Stk. 2. Dette gælder dog ikke, hvis opgaven er omfattet af §§ 4 – 6.

§ 3. Tjenestegørende personel, der har en alkoholkoncentration i blodet, der overstiger 0,5 promille, må ikke skaffe sig adgang til eller opholde sig på

militært øvelsesterræn, når militær virksomhed afholdes i terrænet.

§ 4. Tjenestegørende personel, der har en alkoholkoncentration i blodet, der overstiger 0,2 promille, må ikke udføre opgaver inden for følgende områder:

1) Vagttjeneste, såfremt funktionen er beskrevet i regler, instrukser eller lignende, eller er pålagt ved en konkret mundtlig ordre.

2) Skarpskydning og omgang med skarpladte våben, ammunition og eksplosivstoffer.

3) Omgang med farlige kemiske stoffer, der hører til en af følgende fareklasser:

a) Meget giftig, der mærkes Tx.

b) Giftig, der mærkes T.

c) Ætsende, der mærkes C.

d) Eksplosiv, der mærkes E.

4) Omgang med stoffer eller produkter indeholdende radioaktivt materiale.

5) Klargøring og betjening af samt kørsel med pansrede køretøjer og disses tekniske systemer, herunder våbensystemer m.m.

6) Betjening af mekanisk, elektrisk eller hydraulisk maskineri, tunge våben og platforme, entreprenørmaskiner og værktøjer, for hvilke der er fastsat krav om specifik uddannelse eller omskoling forud for betjening, og hvor der i betjeningsvejledninger er angivet særlige sikkerhedsbestemmelser.

7) Betjening af eller besætningsmæssige opgaver under flyvning med forsvarets luftfartøjer, herunder kommunikation med eller kontrol af luftfartøjer.

8) Klargøring og kontrol af eller arbejde med luftfartøjer, herunder komponenter, som er monteret eller skal monteres i eller på luftfartøjer.

9) Klargøring af, sejlads med og afrigning af forsvarets skibe.

10) Træning, klargøring og udførelse af dykkeroperationer.

11) Træning, klargøring og udførelse af faldskærmsoperationer.

12) Træning, klargøring og udførelse af røgdyktertjeneste.

13) Støtte til og deltagelse i redningsopgaver, førstehjælp, sanitetsopgaver og lignende opgaver.

§ 5. Tjenestegørende personel, der har en alkoholkoncentration i blodet, der overstiger 0,2 promille, må ikke skaffe sig adgang til eller opholde sig på følgende områder:

1) Forsvarets afspærrede skydeområder.

2) Flyvestationers manøvreområder, flyoperative enhedsområder eller andre permanente eller midlertidige start- og landingsområder, mens flyvning pågår. Tjenestegørende personel, der er flypassagerer, er ikke omfattet.

3) Ammunitionsdepoter.

4) Brændstofdepoter.

§ 6. Forsvarskommandoen og de operative kommandoer eller den af disse myndigheder udpegede chef for en udsendt enhed kan fastsætte promillegrænser på 0,5 eller 0,2 promille, hvor dette kan begrundes i særlige sikkerhedsmæssige forhold, herunder ved indsættelse i internationale operationer eller ved skærpet beredskab.

§ 7. Ved højtider og særlige begivenheder samt ved andre begivenheder af traditionsmæssig karakter, hvor de aktuelle sikkerhedsmæssige forhold ikke er til hinder herfor, kan chefen for en myndighed eller en enhed eller dennes stedfortræder dispensere fra promillegrænsen i § 4, nr. 1 og nr. 9 samt § 5, nr. 2 nævnte tilfælde, således at promillegrænsen kan forhøjes til 0,5 promille.

§ 8. I helt særlige tilfælde, hvor hensynet til f.eks. menneskeliv eller væsentlige samfundsværdier nødvendiggør dette, kan chefen for en myndighed eller en enhed tillade, at tjenestegørende personel udfører opgaver som anført i § 2 og § 4 eller skaffer sig adgang til eller opholde sig på områder nævnt i § 3 med en højere promille end anført i disse paragraffer. Forud for meddelelse af en sådan dispensation, skal der så vidt muligt indhentes tilladelse hertil fra Forsvarskommandoen eller de respektive operative kommandoer. Er dette ikke muligt, skal forholdet efterfølgende indberettes til Forsvarskommandoen ad kommandovejen.

§ 9. Overtrædelse af promillegrænser fastsat i denne bekendtgørelse eller i medfør af denne straffes efter militær straffelovs § 21 med bøde eller fængsel i indtil 1 år.

§ 10. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. april 2009.

Forsvarsministeriet, den 20. marts 2009

Søren Gade

/ Pernille R. Eriksen

Sagsstatistik

1. Det samlede antal oprettede sager i Forsvarets Auditørkorps

Antal sager oprettet	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Straffesager	1.441	1.788	1.831	2015	2037	1522	1236
Hjemmeværnssager 1)	*	461	598	644	568	692	709
Øvrige sager	2)	2)	430	371	396	410	551
I alt	2)	2)	2859	3030	3036	2624	2496

Noter

- 1) Heri medregnet generelle sager m.v.
- 2) Ikke tilgængeligt.

2. Straffesager

Anklagevirksomhed 1) 2)	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Oprettede sager	1.441	1.788	1.831	2.015	2.037 4)	1522	1236
Verserende sager	3)	3)	554	865	3)	565	335
Afsluttede sager 5)	1.296	1.816	1.508	1.834	1.801 6)	2127	1373
• heraf vedr. militær straf-felov	269	317	277	299	336	610	473
• heraf vedr. straffeloven	52	129	94	71	75	104	107
• heraf særlov 7)	390	531	638	728	623	907	453
• heraf andre 8)	585	839	499	736	767	506	340

Noter

- 1) Konkrete straffesager oprettet hos Auditørerne i København og Auditøren i Jylland. Oversigten omfatter ikke generelle sager om strafferet og strafproces samt sager, der er behandlet af Generalauditøren.
- 2) Hvert forhold tælles som en sag.
- 3) Ikke tilgængeligt.
- 4) Korrigeret efter kontrolgennemgang.
- 5) Vedtagelse af bøde eller ved dom, henlæggelse uden yderligere sagsbehandling, påtaleoppgivelse efter retsplejelovens § 721, stk. 1, tiltalefrafald efter § 722, stk. 1, og stk. 2, undladelse af efterforskning i medfør af § 749, stk. 1, indstilling af efterforskning i medfør af § 749, stk. 2, samt oversendelse til civil anklagemyndighed (status ved sagens afslutning).
- 6) Korrigeret. Registrering af et antal strafferetligt afsluttede sager, der manglede teknisk afslutning i sags- og dokumenthåndterings-systemet Captia. Auditørkontorerne har bekræftet, at alle færdigbehandlede sager for 2010 og 2011 er korrekt registreret som afsluttede i Captia.
- 7) F.eks. overtrædelser af færdselsloven og våbenloven m.v.
- 8) Sager, der er registreret som undersøgelser, og hvor der ikke siden foreligger en sigtelse. F.eks. indberetninger om konkrete hændelser, der er screenet med henblik på at vurdere, om der skal iværksættes efterforskning eller i øvrigt foretages yderligere. I et antal af disse sager kan ressourceanvendelse dog være særdeles omfattende. Det gælder f.eks. undersøgelse af dødsfald m.v. Kategorien omfatter endvidere sager om Automatisk Trafik Kontrol (ATK), hvor sagen er sendt til politiet til afgørelse, fordi føreren ikke er omfattet af den militære retspleje.

Oversigt over sanktioner i militære straffesager 2012

Tabel 1. Oversigt over sanktioner i militære straffesager

Karakteren af sanktioner m.v. 1)	2006 2)	2007	2008	2009 3)	2010 8)	%	2011 8)	%	2012	%
Bødevedtagelse (udenretlig)	375	453	549	605	579	84,9	502	78,8	422	68,8
Tilkendegivelse	*	2	13	10	9	1,3	12	1,9	10	1,6
Tiltalefrafald	4	11	13	15	21 4)	3,1	9	1,4	16	2,6
Dom	37	66	66	95	73	10,7	114	17,9	165	26,9
- heraf frihedsstraf 5)	7	6	10	14	6	0,9	13	2	17	2,8
- heraf bødestraf 6)	30	60	56	78	67	9,8	100	15,7	147	24
- heraf psykiatrisk behandling	*	-	-	-	-		1	0,2	-	
- andet 7)	*	-	-	3	-		0		1	0,2
I alt	395	532	641	725	682		637		613	
Frifindelse	1 9)	-	3 10)	2 11)	3 12)	-	4 13)	-	3 14)	-
Ankesager 15)	2	-	1	-	1	-	2	-	7	-

Noter

- 1) Afgørelser i beretningsåret. Der kan indgå flere forhold i en afgørelse.
- 2) Fordelingen af afgørelsestyper for 2006 er behæftet med usikkerhed.
- 3) Tallene for 2009 er korrigeret på baggrund af afgørelser modtaget efter skæringsdato.
- 4) Herunder seks udenretlige advarsler.
- 5) Byrettsdomme vedr. betinget/ubetinget frihedsstraf/samfundstjeneste. Der foreligger i beretningsåret 2011 tre domme med ubetinget fængsel og 10 domme med betinget fængsel. I beretningsåret 2012 var der to domme med ubetinget fængsel og 15 betingede domme.
- 6) Herunder indenretlig bødevedtagelse.
- 7) Advarsel, strafbortfald m.v.
- 8) Korrigeret 2012.

Noter vedr. frifindende domme

- 9) MSL § 27, stk. 2 (5 tiltalte) (*Østre Landsrets dom*)
- 10) SL § 244; SL § 277 og MSL § 25 (*efter AU påstand*)
- 11) Våbenloven (kniv); MSL § 27 (medtiltalt frifundet)
- 12) MSL § 27 (*uagtsomhed*); to sager vedr. MSL § 25 (*efter AU påstand*). Hertil kommer sagen om den arabiske oversættelse af Jægerbogen (MSL § 27, stk. 2, dom anket), hvor de to tiltalte blev dømt ved Østre Landsret.
- 13) SL § 244 (*nødværge*), MSL § 25 (*uagtsomhed*); SL § 293a m.v.; MSL § 27 (*uagtsomhed*)
- 14) En MSL § 25 og to MSL § 27.

Noter vedr. ankesager

- 15) Fsv. angår ankedomme 2006-2011, kan der henvises til tidligere beretninger.

Tabel 2. Fordelingen af sanktioner (lovgivning)

Fordelingen af sanktioner	2006	2007	2008	2009	2010	%	2011	%	2012	%
Militær straffelov	144	214	230	295	277	40,6	238	37,4	302	49,3
Straffeloven	6	10	14	13	13	1,9	10	1,6	15	2,4
Færdselsloven	240	301	384	406	383	56,2	382	60	283	46,2

Øvrig særlovgivning	5	7	13	11	9	1,3	7	1,1	13	2,1
I alt	395	532	641	725	682		637		613	

Tabel 3a. Fordelingen af sanktioner (værn)

Værnsfordeling	2006	2007	2008	2009	2010	%	2011	%	2012	%
Forsvarskommandoen	-	-	-	1	1	0,1	-		1	0,2
De operative kommandoer	-	-	-	-	1	0,1	-		-	
Hæren	288	416	444	590	539	79,0	466	73,2	495	80,8
Søværnet	55	51	68	56	56	8,2	57	8,9	48	7,8
Flyvevåbnet	41	59	128	73	75	11	110	17,3	65	10,6
Hjemmeværnet	11	6	1	5	10	1,5	4	0,6	4	0,7
I alt	395	532	641	725	682		637		613	
- heraf udsendte styrker	19	50	56	36	31	4,5	45	7,1	53	8,6

Tabel 3b. Fordelingen af sanktioner (personelgrupper)

Personelgrupper m.v.				2009	2010	%	2011	%	2012	%
M3XX og M4XX 1)				90	78	11,4	92	14,4	94	15,3
M2XX 2)				169	140	20,5	119	18,7	108	17,6
M1XX 3)				245	241	35,3	245	38,5	178	29
Værnepligtige				215	216	31,7	180	28,3	225	36,7
Øvrige 4)				6	7	1	1	0,2	8	1,3
I alt				725	682		637		613	

Noter

Statistikken er tilføjet personelgrupper med henblik på at gøre den sammenlignelig med Forsvarets Personeltjenestes (FPT) statistik over disciplinarafgørelser.

- 1) Officersgruppen.
- 2) Sergentgruppen.
- 3) Konstabelgruppen, herunder konstabel- og sergentelever.
- 4) Øvrige, herunder musikere, mekanikere og myndigheder m.v.

Tabel 4. Fordelingen af sanktioner for overtrædelse af militær straffelov

Sanktioner - Militær straffelov	2006	2007	2008	2009	2010	%	2011	%	2012	%
Pligter som underordnet (§ 11 ulydighed m.v.) 1)	10	4	2	13	7	2,5	13	5,5	7	2,3
Pligter som over-	-	-	-	-	-		-		1	0,3

ordnet/ sideordnet m.v.										
Rusmidler m.v.	35	47	46	48	42	15,2	25	10,5	28	9,3
§ 20 påvirkethed (alkohol)	23	38	30	24	24	8,7	16	6,7	18	6
§ 20 påvirkethed (narkotika)	3	1	5	-	2	0,7	-		1	0,3
§ 21 promillegrænser 2)	-	-	-	-	-		1	0,4	3	1
§ 22 narkotikabesiddelse/indtagelse	9	7	10	19	14	5,1	8	3,4	6	2
§ 23 offentlig uorden m.v.	-	1	1	5	2	0,7	-		-	
Andre pligtforsømmelser	99	163	182	234	228	82,3	200	84	266	88,1
§ 24 vagtforseelse	2	4	10	6	5	1,8	17	7,1	5	1,7
§ 25 ulovligt fravær	70	99	99	158	160	57,8	138	58	188	62,3
§ 26 militært hærværk	2	1	1	0	1	0,4	-		-	
§ 27 pligtforsømmelse	25	59	72	70	62	22,4	45	18,9	73	24,2
§ 27a straffeskærpeelse for tortur 3)	-	-	-	-	-		-		-	
Forbrydelser mod forsvarsmagtens kampdygtighed og andre forbrydelser under væbnet konflikt (§§ 36-38)	-	-	-	-	-		-		-	
I alt	144	214	230	295	277		238		302	

Noter

- 1) Der har i 2012 været fire sager vedr. § 11 og tre sager vedr. § 13. Tallene for 2011 var henholdsvis ni sager og fire sager.
2) Bekendtgørelsen om promillegrænser på særlige områder for tjeneste i forsvaret trådte i kraft 1. april 2009.
3) Bestemmelsen trådte i kraft den 1. juli 2008.

Tabel 5. Fordelingen af sanktioner for overtrædelse af straffeloven

Sanktioner Straffelov	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Vold m.v.	2	2	3	4	5	2	6 1)
Berigelseskriminalitet	2	4	7	6	3	6	5 2)
Andet	2	4	4	3	5	2	4 3)
I alt	6	10	14	13	13	10	15

Noter

- 1) Overtrædelse af straffelovens § 244 (5) og § 245 (1).
2) Overtrædelse af straffelovens § 276 (3) og § 278 (2).
3) Overtrædelse af straffelovens § 293 a (3) og § 252 (1).

Tabel 6. Fordelingen af sanktioner for overtrædelse af færdselsloven

Sanktioner Færdselslov	2006	2007	2008	2009	2010	%	2011	%	2012	%
					5)		5)			
§ 3 manglende agt-pågivenhed	8	3	8	8	1	0,3	2	0,5	5	1,8
Hastighedsovertrædelser	163	193	266	263	260	67,9	265	69,4	208	73,5
- heraf § 4 skiltning	54	63	158	109	145	37,9	170	44,5	91	32,2
- heraf § 42 generel	105	123	102	150	107	27,9	91	23,8	117	41,3
- heraf § 43 tunge køretøjer	4	7	6	4	8	2,1	4	1	-	
§ 53 spirituskørsel	2	1	6	6	6	1,6	13	3,4	5	1,8
§ 54 medicin- og narkotika kørsel	1	1	-	-	-		-		1	0,4
§ 56 kørsel uden kørekort	3	13	15	26	24	6,3	30	7,9	11	3,9
§ 80 undladt at bruge sikkerhedssele	35	76	76	73	47	12,3	49	12,8	30	10,6
Øvrige bestemmelser	28	14	13	30	45	11,7	23	6	23	8,1
I alt	240	301	384	406	383		382		283	
- heraf førerrettsfrakendelser	2 1)	3 2)	20	14	8	2,1	16	4,2	12	4,2
- heraf klip	* 3)	17 4)	72	63	74	19,3	63	16,5	49	17,3

Noter

- 1) -3) Opgørelsen for 2006-2007 er behæftet med usikkerhed.
 4) Uoplyst.
 5) Opgørelsen for 2010 og 2011 er opjusteret med afgørelser modtaget i 2012.

Tabel 7. Fordelingen af sanktioner for overtrædelse af særlovgivningen

Sanktioner øvrige særlove	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Våbenloven	5	6	11	8	5	5 1)	9 7)
Fyrværkeriloven							
Øvrige	-	1 2)	2 3)	3 4)	4 5)	2 6)	4 8)
I alt	5	7	13	11	9	7	13

Noter

- 1) Våbenlov (4), fyrværkerilov (1).
 2) Arbejdsmiljølov.
 3) Dopinglov (2).
 4) Dopinglov, arbejdsmiljølov og vilkårsovertrædelse.
 5) Dopinglov (2). Arbejdsmiljølov (2). Den ene af disse sager er den i forrige beretning omtalte Farumsag, hvor bøden blev betalt i beretningsåret.
 6) Dopinglov (2).
 7) Våbenlov (8), fyrværkerilov (1).
 8) Arbejdsmiljølov (1), dopinglov (2) og lægemiddellov (1).

Hjemmeværnssager (personvurderingssager)

Indkomne sager	2006	2007	2008	2009	%	2010	%	2011	%	2012	%
Indkomne sager	569	461	562	638		564		690		705	
- heraf sager vedr. medlemmer	337	244	268	224	35	191	34	249	36	266	38
- heraf sager vedr. ansøgere	232	217	294	414	65	373	66	441	64	439	63
Behandlede sager i alt	527	463	552	567		645		675		591	

Personvurderinger ¹⁾	2006	2007	2008	2009	%	2010	%	2011	%	2012	%
Egnet til tjeneste	145	104	108	153	29	179	29	128	20	95	17
- heraf medlemmer	76	65	48	45		52		47		28	
- heraf ansøgere	69	39	60	108		127		81		67	
"Ikke ganske uegnet" til tjeneste	99	112	121	124	23	127	21	198	32	190	35
- heraf medlemmer	79	78	67	51		50		76		91	
- heraf ansøgere	20	34	54	73		77		122		99	
Uegnet til tjeneste	222	206	280	260	48	299	49	297	48	251	48
- heraf medlemmer	107	77	113	91		112		100		98	
- heraf ansøgere	115	129	167	169		187		197		153	
Antal udtalelser	466	422	509	537		605		623		536	
Udtalelser vedr. medlemmer	262	220	228	187		214		223		217	
Udtalelser vedr. ansøgere	204	202	281	350		391		400		319	
Henlagte uden udtalelse ²⁾	61	41	43	30		40		52		55	
Behandlede sager i alt	527	463	552	567		645		675		591	

Note

- 1) Procent af afgivne udtalelser vedr. henholdsvis medlemmer og ansøgere (afrundet).
- 2) Denne kategori omfatter navnlig sager, hvor medlemmet har udmeldt sig af hjemmeværnet, eller ansøgeren har opgivet sin ansøgning om optagelse i hjemmeværnet, inden generalauditørens udtalelse foreligger

FORSVARETS AUDITØRKORPS
GENERALAUDITØREN

ØSTBANEGADE 83
2100 KØBENHAVN Ø

TELEFON: 7226 5000
TELEFAX: 7226 5035

MAIL: MAIL@FAUK.DK
WEB: WWW.FAUK.DK

CVR.: 16 28 71 80
EAN: 5798000201996

ISBN 978-87-92431-06-6

